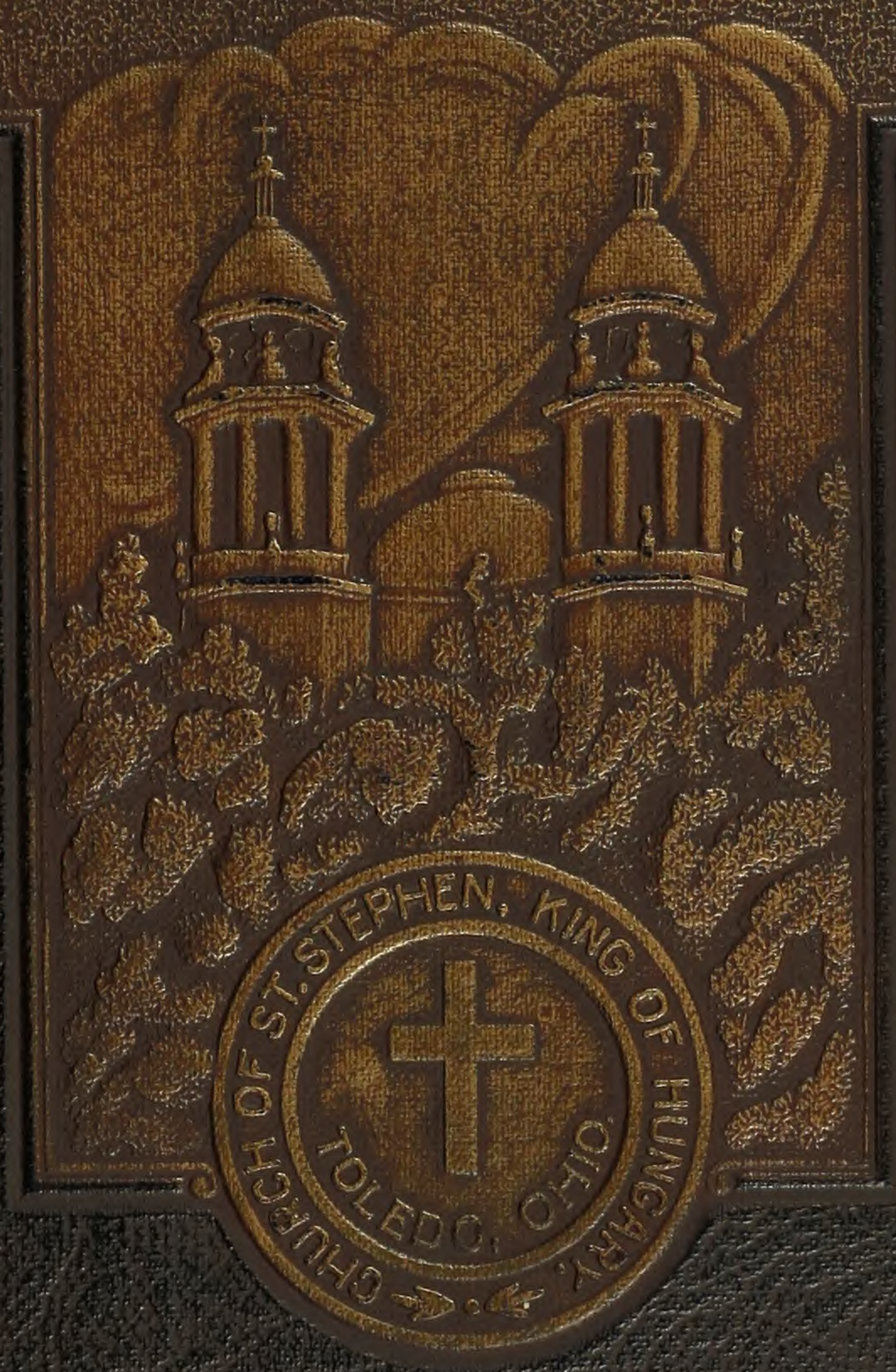

JUBILATE

1899

1924

QR282.9771

✓
THE
TOLEDO PUBLIC
LIBRARY

REFERENCE BOOK

GENEALOGY
and
LOCAL HISTORY

qR282.9771

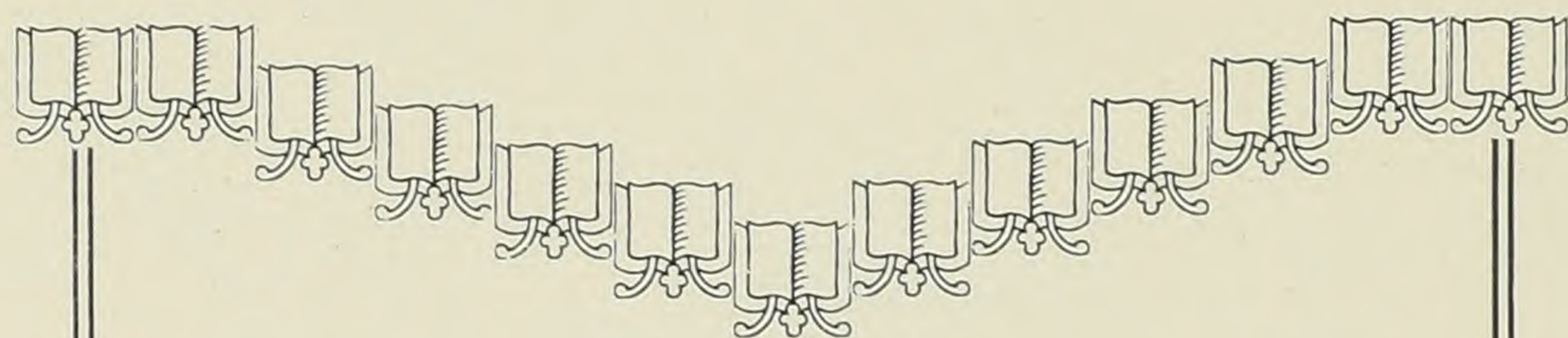
3
5
69

Toledo-Lucas County Public Library

IWO9L

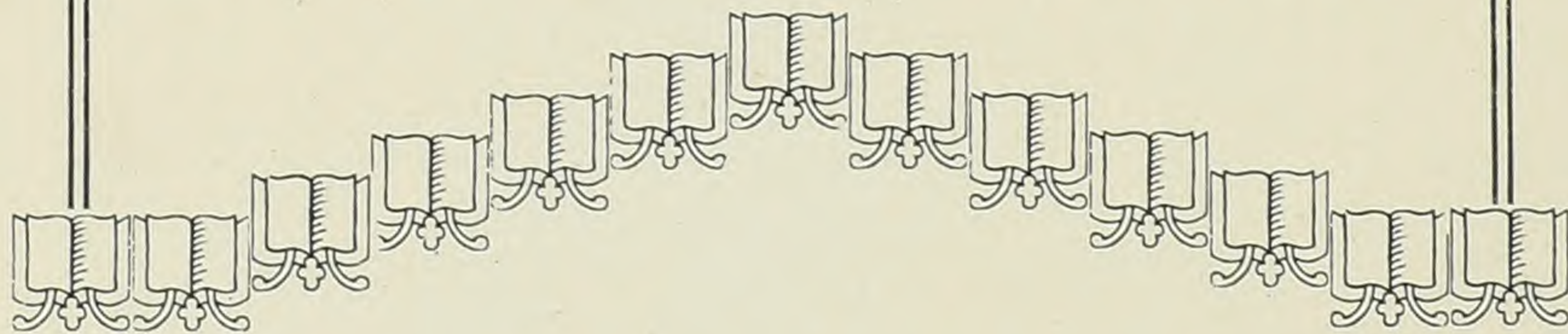
qR282.9771 Sai Local Hist
St. Stephen, King of Hungary
(Church : Toledo, Ohio).
Jubilate, 1889-1924. #3838761

THE NET PROCEEDS OF THIS
BOOK WILL BE APPLIED TO
OUR SCHOOL-FUND.

—o—

EZEN EMLÉKKÖNYVNEK TISZ-
TA JÖVEDELMÉT UJ ISKO-
LÁNK JAVÁRA FORDITJUK.

Toledo. Church of St. Stephen, King of Hungary

A TOLEDOI
SZENT ISTVÁN HITKÖZSÉG
JUBILEUMA

1899 - 1924

TO ALL THOSE,
WHO SILENTLY YET PERSE-
VERINGLY WORKING AND
SACRIFICING HAVE BROUGHT
ABOUT TOLEDO'S
CONGREGATION
OF
SAINT STEPHEN,
FOR THE
GLORY OF GOD AND COUNTRY,
FOR THE EXALTATION OF
GOD'S HOLY CHURCH AND FOR
THE HONOR OF THE MAGYAR
NAME, BE THIS MEMORIAL
ALBUM GRATEFULLY
DEDICATED.

TOLEDO PUBLIC LIBRARY

LEGYEN AJÁNLVA E MŰ
MINDAZOK EMLÉKÉNEK,
AKIK AZ ELMULT HUSZONÖT
ÉV FOLYAMÁN
A
SZENT ISTVÁN HITKÖZSÉGÉRT
CSEENDBEN, BECSÜLETTEL S
OLY CSODÁLATOS ÁLDOZAT-
KÉSZSÉGGEL
DOLGOZTAK.

121988A

9 R 282.9771
Local history
stack

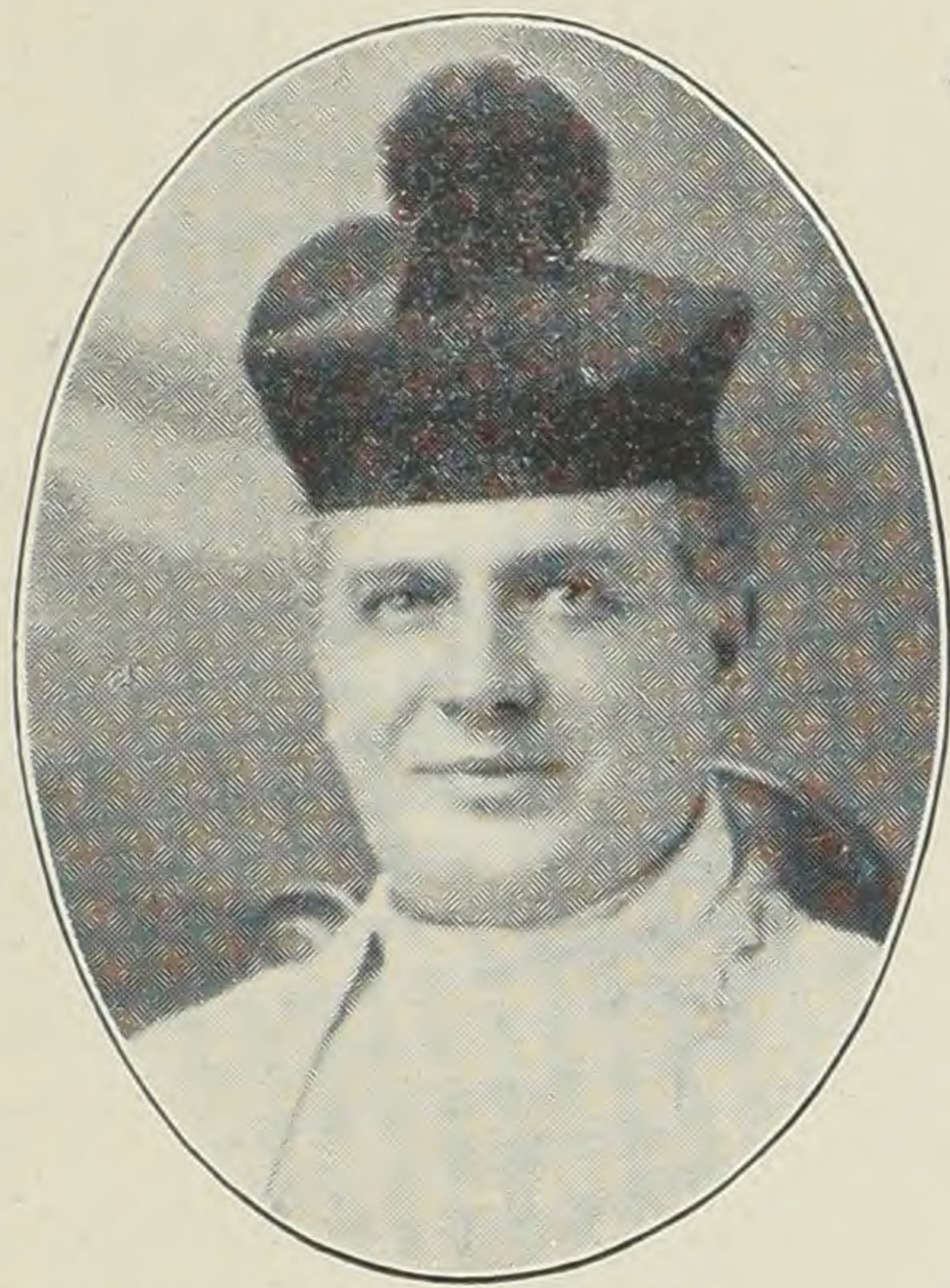

His Holiness Pope Pius XI.

OUR PASTOR'S PAGE

Sursum Corda ! - Lift Up Your Hearts !

Saint Stephen's Day, 1924.

On the occasion of the Twenty-Fifth Anniversary of the foundation of St. Stephen's Parish, I desire to acknowledge on behalf of this congregation the many hearty wishes and expressions of growth for a glorious future. These more than perfunctory expressions, coming as they do from persons divided from us by barriers of race and language, are evidences that there are many people who have some tolerance for the variances in their more recently arrived American fellow citizens. They are evidences that the genius of American Institutions is not entirely departed from this generation and the fatherhood of God, prompts some appreciation of our virtues and some extenuation for our shortcomings. The narrow standard of a so-called one-hundred percent American that can conceive only of himself as a standard by which to measure all other human beings is not so uniform as some racially conscious people are prone to imagine. The better and the more general thought among thinking and educated people, is that the differences which seem to separate newly immigrated racial groups from the remainder of the community in which they dwell, is but a barrier of language and custom, and that there are advantages accruing alike to the immigrant and to the community in which he resides from the bringing of his ideals and hopes into a new community. More than anything else, these kindly expressions evidence that many, if not all of the people, in this great America recognize that rather than being a matter of language or uniform customs and usages, the American spirit comprises tolerance for all variances so long as the spirit is fused with the ideal of a common interest in our necessities and ambitions.

As pastor of this congregation and speaking for myself as well, I desire to acknowledge and to thank those who have kindly expressed these feelings and these cordial wishes. Standing as St. Stephens congregation does — on the threshold of another quarter century with hopes and ambitions for the future, we now in human frailty pause to survey

the accomplishments of the twenty-five years that have passed into eternity. It is but a moment in the history of civilization but it marks the rapid growth of a spirit which actuated human endeavor and a faith for which no sacrifice was too great, in this little community of Magyars. With no place in which this spirit might develop or be housed, it had brought about the building of a wonderful temple in which it might rest and of a wonderful school by means of which, the same spirit might be transmitted to our posterity.

Looking back, we have observed the gradual achievements among the people of our congregation - of their endeavors faithfully to cling to the traditions which were good in our Magyar ancestry and history and at the same time; at all times to be ever conscious of our duty as Americans and to adapt ourselves to the ideals and traditions that were the heritage of the people into whose midst we had come. The love of Mother is none the less, because of the obligations towards wife and children, but only a refinement of the Divine Spirit of love and duty to recognize the rights of both. So the immigrant who has been a resident in our midst needs not the disparagement of his Mother race to add a jot to his love for the country of which he had become a part. Rather to pay to each, the tribute of sentiment, affection and love, as well as duty, to which they are entitled. At times, it has been difficult — at no other age and at no other period in the memory of any of this generation has perhaps the strain on sentiment in favor of duty been so great. It is our glory that in spite of criticism from the unknowing, in the face of an abstract ethical duty, because of the obligation which we had assumed, we were able to stand and trample upon the sentiment and love which tied us to the old country and its ideals; to perform, sad and painful as it was, our duty to the country and people which gave us a home in time of adversity and to whose ideals we had solemnly avowed ourselves.

If it is not fully appreciated by the community; if we have been misunderstood, it has been, that a handicap of language prevented those contacts which would have made this wonderful act of sacrifice and duty the better understood by our neighbors.

On behalf of the congregation, I today desire to express the realization, which all of us have, of the sacrifices and generosity of the hard working and glorious people, both those who have passed to their eternal reward, as well as those who still reside in our midst, who have made possible the accomplishments which we contemplate with such pride. It would be impossible to mention the names of those who are written in the "Book of Life" and whose sacrifices God alone in his infinity knowledge knows, but which nevertheless, in some small way we all appreciate. Those of us to whom the boon of life remains, share in the pride and happy satisfaction over work well done and look forward to more service and more sacrifices.

Cheered in the common endeavor, united to each other by the affection which arises from common problems, I refrain from mentioning those

who have joined in this great common labor prompted by this parochial spirit. However, it is not amiss for me, on behalf of this congregation to seize this opportunity to express the very sincere appreciation which all of us have for the favors and regard that have been evidenced by those who are not tied to us by blood, language or common heritage. Encouraging us, inspiring us, comforting us, always at our side, a faithful advisor, an understanding mediator through the long years which have silvered his hair, is that consistent friend and gentleman, the Rt. Reverend John T. O'Connell, the Vicar-General of this Diocese. To pause on this occasion to look backwards, means to include him in every thought that is associated with this day, and I bespeak from this congregation their affectionate regard for all times to come for him and his memory and their prayers on his behalf.

When the Diocese of Toledo was created and in its wisdom the Apostolic See appointed as its chief pastor the Rt. Reverend Joseph Schrembs, there came to our midst one who was capable by reason of his own experiences in life of appreciating our viewpoint and our problems. And in pausing on this occasion and on behalf of this congregation, I desire to express our sincere appreciation and thanks for the constant friendship, the wise guidance and the fatherly encouragement at all times given by him, and to venture also the thought that as in those years while he resided among us he was accomplishing a preparation for higher and greater responsibilities, so he assisted this congregation and its Pastor in its evolution towards greater achievements.

There is something that is sublime about all individuals who pause in the struggle for power, pleasure or wealth, or whatever their ambitions may be, to speak a kind word or do a kind act for others who are struggling along different lines and towards different goals. It is impossible to mention them, but on behalf of our congregation, I voice appreciation to the many professional and business men who have achieved success and esteem; to officials of the City, State and Nation who have been honored by the community at large, so many of whom have found time despite their duties to endeavor better understand our ideals and ambitions, and who gave encouragement to our efforts. They have given to us social hours; they have spent time in our presence when they understood but little of what was being said — all in an endeavor to give sanction before our people to the doctrine that the American ideal does not call for the standardizing of people but rather the development in each one of the spirit, manners and customs, as well as creed, which is most suited to the particular genius of the individual.

Upon the men and the women of this congregation, many toiling manual workers, whose only hopes, whose only pleasures, whose only thought, were for their Church and the future of the generations, that are to succeed them, I bespeak the blessings and the reward in the future promised by Him who is upon the altar. I urge upon them that pride of

accomplishment which will better inspire those who will come after them.

And finally, but not least, upon the R t. Reverend Samuel Stritch, our present Bishop, who has manifested, since his arrival here, that kind and charming interest and affection, who has complimented this congregation by his presence on many occasions, and who, when your Pastor was in the hospital seriously ill, never failed, day, after day, in a charity and interest, truly Apostolic, to visit, encourage and comfort him, I bespeak the prayers of this congregation and express personally and on behalf of this parish to him, our affectionate regard, gratitude and allegiance.

Let us then continue to carefully avoid whatever might divide us, whatever would be unchristian or uncharitable. Let us continue to look upon our fellow men in that spirit of tolerance and regard, overlooking human frailty, but endeavoring ourselves to avoid it. Let us assist the weak, support the strong and hope for the future.

As this souvenir book goes to perpetuate, in its small way a period of twenty-five years, may it go into the homes of our people, bringing to them some message of appreciation of their loyalty and their splendid cooperation, which have made possible whatever has been accomplished in these twenty-five years, and may God's blessing be upon the sacrificing work devoted to it by two of our parishioners, Paul E. Gunther and Dr. Geza Farkas.

Rev. E. J. Cordagh

Pastor of St. Stephen's Parish.

The St. Stephen's Rom. Cath. Magyar Church of Toledo, O.

A Toledoi Szent István Magyar Templom.

Rev. E. G. Eordogh
Pastor of St. Stephen's Parish

PLÉBÁNOSUNK LEVELE

Sursum Corda! - Fel a szivekkel!

1924. Szent István Király napján.

A 25 éves jubiláló Szent István hitközséget Toledoban és mindenünnön számosan üdvözlik, szebb, dicsőségesebb jövőt kívánnak neki.

Ez már így szokás! . . .

A sok-sok üdvözlés között bizonyára van nem egy olyan is, mely igazán szívből fakadt.

Mert ha nem nagy számban is, de vannak, kik bennünket egyszerü, szegény bevándorlókat és régen bevándorlottaknak itt született gyermekeket nemcsak vállveregető, kegyes jóindulattal és leereszkedéssel megtürik, — de minden erényeinkkel és hibáinkkal, jó és rossz tulajdonságainkkal igazán szeretnek, tisztelnek és megbecsülnek . . . Kik nem tesznek különbséget ember és ember között vallás és faj szerint, . . . kik nem esküsznek egyedül csak arra, mi angolszász, vagy protestáns, vagy — mondjuk ki bátran — ájris, . . . száz percentes amerikanizmusról nem szónokolnak és irnak hasábokat, — hiszen más amerikai szellemet elképzelni sem tudnak és tisztában vannak azzal, hogy a szó igaz értelmében amerikaiak egyedül csak e világrész őslakói: az indiánok, — a többiek mind: még az angolszások, a protestánsok is . . . mind-mind bevándorlottak, a különbség csupán csak az az egy-kétszáz esztendő, mellyel egyesek előbb, vagy később kötöttek e világrésznek partján ki . . .

A jubiláló hitközség pedig férfias kézszerítással viszonzza a jókívánságokat, akár szívből fakadtak, akár szinből jönnek azok . . . Mint egy huszonöt éves ifju, ki most jutott férfiasságának küszöbéhez, duzzadó élet-erővel, feszülő izmokkal, ki-kirobbanó egészséges, ártatlan jókedvvel és fiatal korával járó természetes naiv jóhiszeműséggel rázza meg mindenki-
nek — egyforma szeretettel — kezét . . . mégis, mintha halálosan elkomolyodna, különösen meghatódik, szíve hevesebben dobog, szólni alig tud a lelki emócióktól, midőn egy O'Connell protonotariusnak, vagy — minden rövidege dacára is annyi melegségtől hevülő szavait olvassa Schrembs püspöknek és a többieknek, mert érzi, hogy a szív beszél ezeknél a szívhez, lélekből fakadó érzelmei ezek olyan férfiaknak, kik hitközségünk történetében maguk is történelmet csináltak, kiknek felemlítése és méltatása nélkül a Szent István hitközség 25 éves története soha sem volna teljes . . .

Huszonöt év egy gondolat csupán a nemzetek történetében, de számottevő tényező egy hitközség fejlődésében. Bölcsőjében pihegett a csecsemő — hitközségünk — 25 évvel ezelőtt. Bizony, hitvány, nyomoruságos bölcsőben, nagy szegénységben és elhagyatottságban Nem csoda! Se angolszász, se más kitüntető jelleggel nem rendelkezett . . . A gyermekkor minden betegségein ez a gyermek többször is átesett. Volt idő, — a szó igazi értelmében — midőn kövekkel dobálták meg, midőn munkájától fosztották meg, kenyerét csavarták ki a kezéből, valósággal éhhalálra ítélték . . . Legtöbbször egyedüli bűne az volt, hogy hitéhez hűségesen ragaszkodott és magyar vérből született . . . Mindez az üldözés és szenvedés azonban nem ártott neki, sőt szüksége volt reá, — csakis ily sötét, komoly körülmények között fejlődhetett oly öntudatos, egyedül Istenben és saját önmagában bizó irányban, mely jövőjét mindenkorra megalapozta . . .

Ebben a komor, nehéz időszakban ugyyszólván egyetlen egy férfiú volt csak, ki kezdettől fogva velünk érzett, velünk örvendett, velünk szenvedett, hitközségünk bölcsőjénél ott állott és a csecsemő, a gyermek, az ifjú növést és fejlődését figyelemmel, valósággal atyai gonddal, aggodalommal és szeretettel kísérte, ez a Szalézi Szent Ferencről elnevezett ájris hitközségnek plébánosa, az egyházmegyének ma püspöki vikáriusa, O'Connell János pápai protonotarius volt. Ő bátorított, lelkesített, ha csüggedtünk. Ő vigasztalt, erősített, midőn már-már kétségbeestünk. Ő volt a tanácsadónk, ki soha cserben nem hagyott . . . Megállunk egy pillanatra itten! . . . Előtünk lebeg az ő örökifju, hófehér hajjal koronázott, mindig derűs, mindig barátságos képe! . . . Egy hitközség mond neki köszönetet, egy hitközség imádkozik érte, egy hitközség áldja őt lépten-nyomon . . . És egy hitközség kéri szeretettel az ő atyai jóságát a következő negyed századra is . . .

Idővel mind többen, mind jobban kezdtek megismerkedni hitközségünkkel, kezdték megszeretni a magyarokat . . . Nemzeti és állami reputációval bíró bankigazgatók, ügyvédek és gyárosok, városunk polgármesterei, megyei ügyészeink, a rendőrségnek, hagyatéknak, törvényszéknek, táblának és a legfelsőbb ítélőszéknek birái mind gyakrabban és gyakrabban keresnek fel bennünket és szeretnek meg minket. Maga Ohio állam volt kormányzója is szívesen és örömmel tölt órákat körünkben . . . Említem meg őket mind névszerint? Be vannak azok vésve a magyarság szívébe kitörülhetetlenül! . . . Ezek voltak azok, akik hónalja alá nyultak a fejlődő gyermeknek, irányították szeretettel, segítették tanáccsal, igazi barátsággal lépten-nyomon . . . Sőt még ennél is többet tettek. Benn a városban, hol még azokban az években határtalan volt az elfogultság az ugynevezett bevándorlókkal, idegenekkel szemben, a felvilágosítás nehéz munkájára vállalkoztak minden ellenszolgáltatás, sőt minden felszólítás nélkül s nagy részben az ő elévülhetetlen érdemük, hogy Toledo lakossága és vezetősége — eltekintve egy számba alig vehető, mert sullyal nem bíró elfogult frakciótól — ma tisztán lát és egész súlyában értékeli a toledoi magyarságot, mely nem hordozza ugyan örökké a száján a száz percentes amerikanizmust, de él benne és gyakorolja csendben éjjel-nappal . . .

Tizenhárom évvel ezelőtt azután egy nap jelent meg a magyar horizonton . . . Egy gondviselészerű férfiut helyezett a Szent Atya az új toledo-i egyházmegye élére, ki csodálatos kvalitásainak annyi feledhetetlen emlékét hagyta tiz év alatt Toledóban és aki csodás melegséggel és megértéssel ölelte — ittléte alatt — keblére vergődő-fejlődő hitközségünket . . . Hogy hitközségünk fejlődésében oda jutott, ahol ma áll, az Schrembs mostani clevelandi püspök örökké buzdító, bátorító, lelkesítő atyai barátságának hervadhatatlan érdeme. A jó Isten tudja csak igazán, hányszor keresett fel bennünket tiz év alatt, szinte kisugárzott belőle, hogy mennyire kívánta ennek az életképes magyar fajnak előrehaladását vallási és amerikai tekintetben egyformán . . . Nem volt nálánál boldogabb ember, midőn ennek az előrehaladásnak és fejlődésnek kézzel fogható tényei emelkedtek lassankint az ég felé, a fönséges Szent István templom nagyszerű architektúrájával, festményeivel, oltáraival, orgonájával és a pompás plébániai épület izléses berendezésével. Azután az általa életre hozott csecsemőotthon, a “Day Nursery” a háború folyamán, — majd a katolikus, amerikai és magyar szellemtől duzzadó iskola, melyben a gyermekek száma az ezret hol megközelítette, hol elhagyta és a katolikus egyesületi otthon, a “Catholic Community House”, mely a fiatalság gondozását karolta fel a “Kath. Önképzőkörrel” és a “Szent Imre Clubbal”, — mind-mind az ő atyai gondoskodásának és szeretetének kiváltságosai voltak. — Hacsak ideje engedte és kedves vendégei voltak — legtöbbször püspöktársai — el-elhozta őket körünkbe, megmutatta nekik templomunkat és mindazt a szépet, mit az ő gondos vezetésével és atyai utmutatása mellett hitközségünk alkotott és bizony Schrembs püspöknek örökké elévülhetetlen érdeme, hogy sok amerikai püspök, kinek okkal, vagy ok nélkül helytelen és legtöbbször igazságtalan fogalma és véleménye volt a katolikus magyarságról, — egy-egy ilyen látogatás után gondolkodásában és véleményében gyökeresen megváltozott . . . Csoda ezek után, ha senki nem érzett nagyobb fájdalmat, mint éppen hitközségünk, midőn az isteni Gondviselés egy nagyobb és nehezebb munkakört jelölt ki működésének teréül és elvette Őt tőlünk? . . . De emléke él és itt maradt közöttünk! . . . Nincs a Szent István hitközségnek tagja, öreg, vagy fiatal, férfi, vagy nő, ki ne áldaná őt, ki nem imádkozna érte . . .

Ilyen körülmények között és ilyen légkörben fejlődött az ifju, a most már 25 éves hitközség és haladt lépésről-lépésre előre. Amilyen egyszerű volt élete, oly csendben multak napjai és évei. Hogy e huszonöt év alatt a hitközségnek tagjai, kik egy-két maroknyi családot kivéve mind súlyos munka alatt roskadozó, egyszerű, szegény gyári emberek voltak, az áldozatkészségnek és önfeláldozásnak micsoda csodás példáját nyújtották, — annak a jó Isten volna igazán csak megmondhatója, — bár az elért eredmények is némileg bizonyítják.. Nem dollárokból, — centekből épült a Szt. István hitközség fel, — mert e hitközségnek csodásan áldozatkész, de nagyon szegény, nagyon egyszerű, mindennapi kenyerét arca verejtékével szerző tagjai vannak. S mindig ugyanazok adnak, ugyanazok áldoznak,

ugyanazok vonják meg sokszor önmaguktól a legszükségesebbet, — csak-hogy Istennek ügyét szolgálják . . .

Kiket nevezzek meg ezek közül névszerint? Alázatos szerénységüket bántanám meg, ha egyet is csak kiemelnék . . . Tehetségüknél fogva egyesek vezérszerepet töltöttek be, legtöbben azonban csak közkatonák maradtak, kik nem sokat beszéltek, nem sokat szerepeltek, de mindig ott voltak, midőn áldozni, tenni, adni kellett . . . A munkában és áldozatkészségben vezérek és közkatonák között különben nem volt különbség. Csakis így épülhetett fel ez a hitközség — aránylag rövid idő alatt — ily harmonikus szépségben, mely egyházmegyénk bármelyik hitközségének is büszkeségére válna és azok közül bármelyikkel nyugodtan felveheti a versenyt . . .

És a jó Isten tudja legjobban, hogy e 25 év alatt nemcsak téglából, fából és kőből való épületek emelkedtek hitközségünkben — az égnek, de gyönyörűen kiépült közben a Szentlélek temploma is, melynek oltárán: a szívből a jó Isten ott tartózkodik éjjel-nappal . . .

Az utolsó tizenkét évet én is együtt töltöttem a jubiláló hitközséggel, mint annak plébánosa, résztvettem munkájában és ahogy jött, együtt aggódtunk, együtt örültünk, dolgoztunk és szomorkodtunk . . . És most együtt élvezzük a jól végzett munkának édes büszkeségét és boldogságát... "Sursum Corda!" Fel a szívekkel! . . .

Van egy főpásztorunk most is, ki velünk érez, ki szeret bennünket, ki atyai szívének minden melegével sokszor gondol reánk . . . Midőn a jubileumi év elején súlyos betegen, élet és halál között lebegve feküdtem a kórházban sebláztól gyötörve ágyamon, — heteken át nap-nap után felkeresett, bátorított és imádkozott az imádkozó hitközséggel . . . Csak ki gondjaira bízott hiveiért él és hal, az a püspök becsüli meg ennyire a papjait . . .

Hittel, bizalommal lépünk tehát a második negyedszázad küszöbén át.

Összetartással és szeretettel — ez a jelszavunk . . . Kerülve mindazt, mi valaha is szétválaszthatna bennünket, Istenért, Istennel, Istennek akarunk élni és szolgálni . . . És ha Isten velünk . . . ki ellenünk? . . .

Menjen utjára hát ez emlékkönyv, mely a multnak huszonöt évét annyi lelkiismeretességgel örökíti meg, melynek szellemi tartalmát Günther Ernő hittestvérünk egy méhnek szívósságával gyűjtötte és állította össze, technikai munkájának végzésével pedig Dr. Farkas Géza hittestvérünk heteket és hónapokat áldozott fel és hirdesse egy hangyaszorgalmu maroknyi nép lázas és lelkes munkáját, hirdesse, hogy élő hittel és Isten áldásával kis emberek is szépet és nagyot alkothatnak.

Eördögh Elemér,

A Toledoi Szt. Istvánról Elnevezett Róm. Kath.
Magyar Hitközség plébánosa.

The Rt. Rev. Samuel A. Stritch, D. D., Second Bishop of Toledo.
Dr. Stritch Sámuel Alphonz, a toledoï egyházmegye II-ik püspöke.

BISHOP'S HOUSE
525 Islington Street
TOLEDO, OHIO.

My dear Fr. Eordogh:

In deep appreciation of the generosity and devotedness of the good people of Saint Stephen's Parish and of their interest in the Catholic education of their children I give to them and their families with a fervent prayer my choicest blessing.

Faithfully yours in Christ,

+ Samuel A. Elmer

Bishop of Toledo.

The Rev. E. G. Eordogh.

—:—:

1924 október hó 25-én.

Kedves Plébános Uram!

Legmélyebb nagyrabecsüléssel a Szent István hitközség derék népeinek nagylelkűsége s hithűsége, valamint gyermekeik katolikus neveltetése érdekében tanusított érdeklődése iránt, ájtatos imával küldöm nekik és családjaiknak legbuzgóbb áldásomat.

Hive Krisztusban:

† Sámuel Alfonz,

Toledo Püspöke.

Főtisztelendő Eördögh Elemér plébános urnak.

The Rt. Rev. Joseph Schrembs, D. D., Bishop of Cleveland.
A toledoi egyházmegye első püspöke.

BISHOP'S RESIDENCE
1835 North Park Boulevard
CLEVELAND-HEIGHTS, OHIO

My dear Father Eordogh:

Please to accept my sincere congratulations for yourself and for your devoted people on the celebration of the Twenty Fifth Anniversary of St. Stephen's congregation.

I carried with me happy memories of your wonderful work and of the devotion and loyalty of your people. St. Stephen's congregation holds a noble record of wonderful spiritual development. Please to accept for yourself and your dear people my best wishes and my blessing.

Very faithfully yours in Christ,

Bishop of Cleveland.

—:—:—

Kedves Főtisztelendő Uram!

Kérem, fogadja legőszintébb szerencsekívánataimat úgy a saját, mint hitbuzgó hívei részére a Szent István egyház huszonötéves jubileumi ünnepélye alkalmából.

Főtisztelendő Ur bámulatra méltó munkájának és hívei hitbuzgóságának és hűségének boldog emlékeit elhoztam magammal. A Szent István egyház bámulatos lelki fejlődése nemes rekordot ért el. Fogadja azért, kérem, úgy a maga mint drága hívei részére legjobb kívánataimat és áldásomat.

Szeretettel a Krisztusban maradtam

őszinte jóakarója:
Schrembs József,
clevelandi püspök.

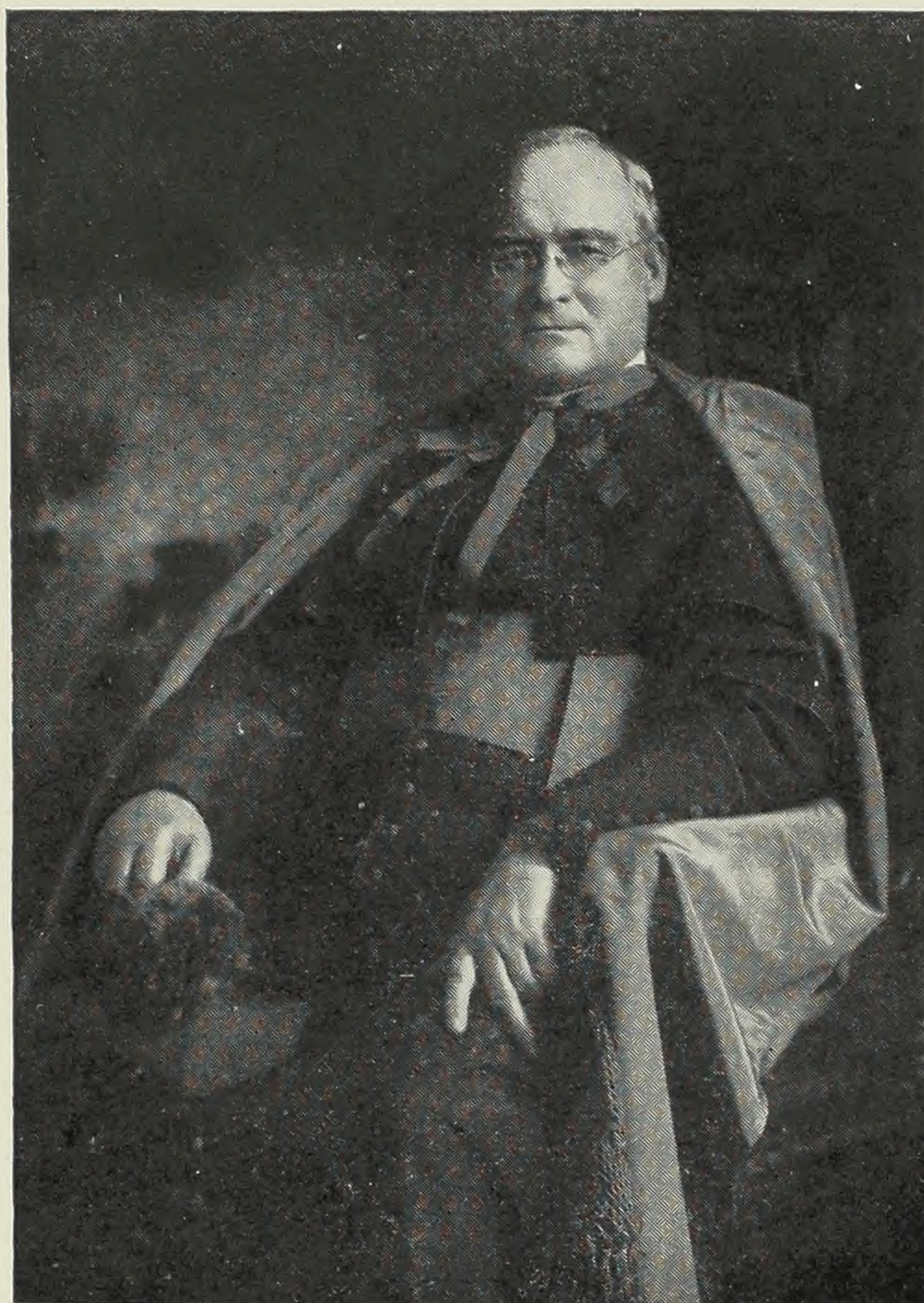
Zita, Queen Dowager of Hungary and her oldest son Otto, heir
apparent to the royal throne of Hungary.

Apostoli királyunk és édes anyja.

121988A

TOLEDO PUBLIC LIBRARY
Page Twenty-one

ST. FRANCIS DE SALES' CATHEDRAL
TOLEDO, OHIO

Parishes are like men with a life and character all their own, moving on now with a smoothness and undisturbed advance — now making progress in spite of many hindrances, and with restless nervous energy affording that intense life which the people evince in everything that concerns Religion.

Parishes too partake of the character of their pastors, with coherent collected strength or with combined force stirring an inert body into abounding activity and irresistible impulse.

These things give an almost individual rather than a moral personality to that ecclesiastical unit, we designate a parish. It is a miniature of the Catholic Church with the priest exercising, as its head,

an authority that — within the sphere of regulation — is autocratic. This power, however, is benevolently manifested. Authority is exercised with due regard for the excellences and defects of members as individuals and as a class. Faults acquired and those inherent to racial or social conditions are carefully distinguished as facts determining the attitude and actions of the priest.

The priest is a necessity for the salvation of souls and the parish is the means of making his mission comprehensive and effective. "I know mine and mine know me" . . .

The present appearance of parish equipment, the machinery by which is more effectively produced parish motion, church, school, rectory, institutional buildings; to those who remember the humble beginnings, has all the surprise of Fairyland with the consciousness of God's blessing and the intercession of a powerful patron in the parish of St. Stephen of Hungary. Almost literally one might say, it has grown up in a night. It is the work of a courageous and religious people.

No sooner had the Magyars formed a little settlement in Toledo, than their first thought was of a priest. No wonder. In the homeland their first consideration was Religion — Religion that had withstood all the

vicissitudes of the struggle between East and West and resisted the encroachment of Joseph II. as valiantly as it had defied the insolence of the unspeakable Turk or put aside the blandishment that would turn it into a creed other than that of Rome.

When separation and death left this pioneer band in Toledo without a shepherd, there was no halting with the work. They mourned Messerschmidt and strained their efforts for the return of Szilagyi, but the Toths and Sztricks and Molnars saw to it that the congregation should not suffer materially, and with the guidance of Diocesan authority kept the work at all times under way, to be prepared for the coming of the man, who would give them a place unrivalled in the religious and civic life of Toledo.

And thus Father Eordogh found a congregation, harassed and disturbed, no doubt, but ready to match his enthusiasm, to be guided by his prudent counsel, to support his courage with their determination, and with him to give America the best traditions of the old land in sacred home-life and devoted to liberty.

Their fervor found expression in the lofty buildings that stand out among the edifices of the City and insensibly bring one back to the Catholic towns of the Old World, where men and wards and homes nestle within the shadow of the towering Church.

So when they could learn from Father Eordogh to compose their customs with the practices of America, they were quick to become familiar with political ways and questions of government and to answer with a fidelity that could come only from a sense of obligation.

How much have not the people of St. Stephen's added, materially and spiritually, to the welfare of our Community? How much have they not taught us in their jubilees, anniversaries, feast days, in the visits of distinguished Hungarian Statesmen and Ecclesiastics of the spirit and power of their heritage? Americanize them? They were Americans before America was discovered. But it was through the genius and zeal of Father Eordogh that they were able to find a way of approach to the public at large: High-minded, high-bred, large-hearted, consumed with a zeal that reached to every phase of his pastorate in Toledo. Pains-taking, patient, far-seeing, judicious — some might say diplomatic — he impressed himself upon civilians and officials in a way to make them understand his civic worth, because a priest of God's Church with all the office connotes for truly Catholic people.

We cannot separate Father Eordogh from the impressive church and great school, from difficulties, depression, poverty, trial — nor from triumph. Understanding him you begin to perceive the temper of his faithful Congregation of St. Stephen of Hungary.

John V. O'Connor

ST. FRANCIS DE SALES' CATHEDRAL
TOLEDO, OHIO

Méltóságos és főtisztelendő Dr.
O'Connel T. János apostoli proto-
notárius, püspöki helynök jubileumi
üzenete.

Az egyes hitközségek, éppen úgy, mint az egyes emberek, sajátos egyéni léttel és jellemmel vannak felruházva, valamint az egyedeknek, úgy a hitközségeknek is előmenetelükben ezerszeres akadályokkal kell megküzdeniök, hogy később nyugodtabban, belső léttől duzzadtan törtethessenek előre vallásuk célja: az Isten országának és önmaguk boldogságának elérésében.

Amint az egyes családoknál az atya karaktere sokszor csillan fel a gyermek jellemében, úgy a hitközségek Isten előtt kedves tevékenysége, benső meglegedése, a jóért való lelkesedése, vallásos érzülete a hitközség lelkipásztorának jellemét hordja magán.

A lelkipásztorral összeforrtan látjuk magunk előtt annak az egyházas tömörülésnek a jellemét, melyet közönségesen hitközségnek nevezünk. A hitközség kicsinyben a hatalmas, a világot átfogó, nagy kath. anyaszentegyháznak a tüköre, amelyben a lelkipásztor, — mint a hitközség feje, bizonyos törvények betartása mellett — az egyeduralkodói hatalmat gyakorolja. A lelkipásztort eme hatalma gyakorlásában azonban nem a zsarnokság, a szeretetlenség vezeti, hanem a hitközség egyes tagjainak, vagy egyes osztályai erkölcsének, hibáinak a megfigyelése útján szerzett tapasztalatai irányítják, — hogy felismerve a jót, nemeset, megutáltatva a rosszat, a hibát, — a hitközséggel egyetemlegesen, együttes lelkesedéssel siessen a közös cél ismeretére és annak elérésére.

A lelkipásztor minden igyekevése oda irányul, hogy megmentse a lelkeket, miért is a lelkipásztor a hitközség nélkül, a hitközség lelkipásztor nélkül nem mondhatná az édes Jézussal: "Én ismerem az enyéimet és az enyéim ismernek engemet!" . . .

A toledo-i Szent István hitközség mai képe, vagyis az a szervezet és felszerelés, amely által a hitközség tevékenysége oly hathatósan fejthető ki, mint — a templom, iskola, plébánia, intézeti épületek stb. — azoknak a szemében, akik mint magra, vagyis az egész szervezkedés és felszerelés kezdetére emlékeznek vissza, — úgy tűnhetik fel, mint egy csodás szép tündérkert, amely tündérkertnek a megalkotója az Isten különleges áldása és a Szent István hitközség tagjainak tudatos, lelkes akarata! Szinte úgy tűnik fel, mintha máról-holnapra — a földből nőtt volna ki e csoda. Igen! A Szent István hitközség megalkotása egy valóban bátor és vallásos nép műve . . .

Még meg sem alkották a toledo-i magyarok kis telepeiket, vallásos lelkiületük már is pap után sóvárgott. Az óhazából hozták magukkal ez érzületet, otthonról, ahol oly mélyen vésődött szívébe az anyaszentegyház iránti szeretetük és az Istenük képe, hogy az óhazától távol, Amerika idegensége sem moshatta ki szívéből ez érzeményt. De nem csoda! Hiszen otthon is a vallásuk volt az, amellyel hajdan az őseik a Nyugat és Kelet viszontagságos küzdelmeinek ellentálltak; a vallás erejével utasították vissza II. József törvénytelen törekvéseit; a vallásuk ereje tartotta meg őket a kegyetlen törökök arcátlan ígéreteivel szemben a róm. kath. vallásban!

Amikor a szomorú elválás, avagy a rettenetes halál lelkipásztor nélkül lepte meg a szervezkedő toledo-i katolikusokat, a munka korántsem akadt meg. Elsiratták Messerschmidtet, — elkövettek mindent, hogy Szilágyit viisszaszerezzék, közben Tóthék, Sztrickék és Molnárék arra ügyeltek, hogy az egyházmegyei hatóság felhatalmazásával az elvetett magot ápolgassák, hogy akkorra, amikor az a férfiú megérkezik, aki hivatva lesz a hitközség elvetett magját terebélyes fává növesztetni, minden elő legyen készítve. Ma a Szent István hitközség Toledo vallásos és társadalmi életében páratlanul áll!

Ezért talált Főtisztelendő Eördögh Elemér, a Szent István hitközség jelenlegi plébánosa oly hitközséget itt, mely zavarokkal és viszontagságokkal küzdött ugyan, — ehhez kétség nem fér, — de amely készen volt arra, hogy lelkipásztora lelkesedésének megfelelően, hogy bölcs tanácsaira hallgasson és hogy lelkipásztora bátorságát elszántságával támogassa. Így ajándékozhatta meg csupán Amerikát a Szent István hitközség lelkes plébánosával az élén az óhaza családi életének és szabadság-szeretetének legbecsesebb tradícióival!

Buzgó iparkodásuk szép eredményét hirdetik ma a büszke épületek, melyek Toledo építményei között gyönyörűen magaslanak ki s akaratlanul is az óvilág katolikus városaira emlékeztetnek vissza, amikor az emberek, városnegyedek és otthonok a tornyos templom árnyékában pihentek meg...

Főtisztelendő Eördögh plébános fáradságot nem ismerő erős akaratereje, szeretettel párosult lelkesedése a hitközség tagjait úgy átitatta, hogy tüzes lelkipásztoruk oktatásai révén csakhamar megbarátkoztak az amerikai életmóddal, összeegyeztették az óhazai szokásokat Amerika műveltségével s oly hűséggel tettek eleget az újhaza követelményeinek, ami csak a jól nevelt, vallásos tanításból folyó kötelesség-érzésből származhatik.

Idők multak s ma az elvetett kis mag megnőtt, a Szent István népe büszkén emlegetheti, mennyiben járult hozzá a hitközség jólétéhez úgy az anyagi, mint a szellemi tőke összehozásával. Erre intenek bennünket az előkelő magyar államférfiak, praelatusok látogatásai alkalmával rendezett ünnepségek, jubileumaik, évfordulóik, de intenek továbbá arra is, hogy az óhazából öröklött jellemet, erőt Amerikában sem veszítették el és nem veszítik el soha! — Amerikanizálni őket? Hiszen ők amerikaiak voltak már

Amerika felfedezése előtt! És mindezen hitközségi szépségek együttes eredője Főtisztelendő Eördögh plébános jellemes, odaadó fáradozása, aki nagy tehetségével, műveltségével, szivjóságával, odaadó szeretetével népe minden életkörülményeit uralja s lelkipásztorkodásával, nemes példájával az idő minden szakaszában ma is oktatja és tanítja hiveit!

Főtisztelendő Eördögh plébános alaposságával, türelmességével, előre látásával, ítélőképességével, mondhatnánk diplomáciájával úgy a polgári, mint a hivatalos köröket megnyerte és megértetvén azokkal úgy a maga, mint népei honpolgári értékét, egy oly papjává lett az Isten anyszentegyházának, akit az igaz kath. nép hivatalában teljesen magáénak ismerhet el.

Nem választhatjuk el Főtisztelendő Eördögh plébánost a toledoi Szent István hitközség pompás templomától, nagyszerű iskolájától, nehézségeitől, lehangeltségétől, szegénységétől, Istenitélettől, de a diadaltól sem! Ha őt megértitek, úgy megértettétek a Szent István hithű hitközségnek lelkületét is.

O'Connel T. János.

Honorable Bernard F. Brough Mayor of Toledo
Toledo polgármestere.

Office of the Mayor
CITY OF TOLEDO

Bernard F. Brough, Mayor
Fred J. Mery, Vice-Mayor
J. I. O'Connor, Secretary

Rev. E. G. Eordogh
1880 Genesee Street
Toledo, Ohio

July 3rd, 1924.

My Dear Father:

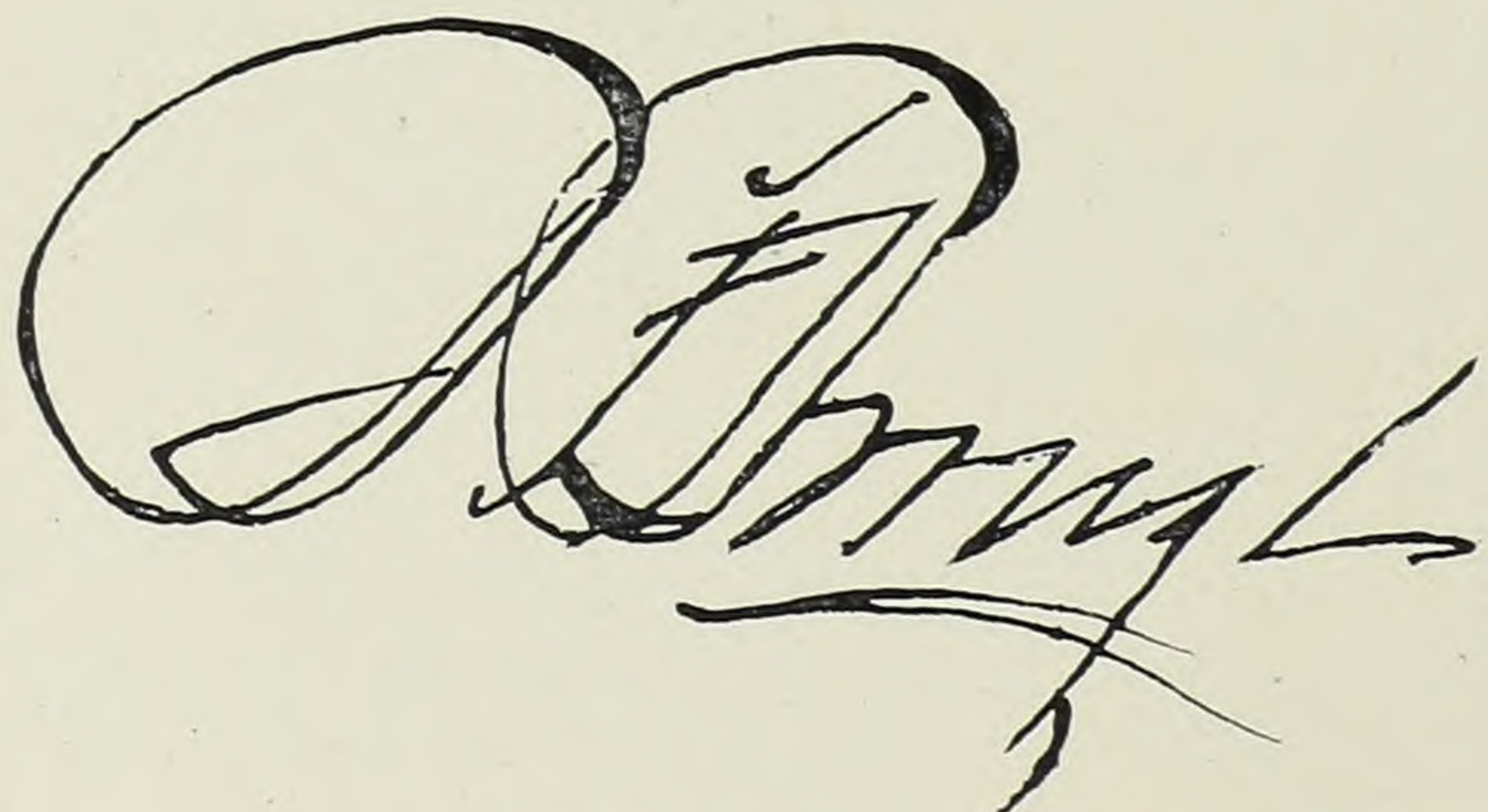
It is with the greatest regret that I must inform you of my inability to be present with you on Sunday, the 6th inst., at the time of the celebration of the twenty-fifth anniversary of St. Stephen's Church and congregation. Unfortunately, I had made arrangements to be away from the city over the 4th, 5th, and 6th, and have found it impossible to change my engagements.

I hold your congregation and yourself in such high esteem that it would certainly give me the greatest of pleasure to be with you on this occasion. I most heartily and sincerely congratulate you on the great work that you have accomplished in this community in the past twenty-five years, and certainly wish for you a continuance of your success in the the years to come. It has always been a great pleasure to me to be permitted to mingle with your people, not only because of the high regard I have for them and yourself, but also because I have always realized the magnificent work that you were doing for the city of Toledo.

I cannot express to you the appreciation I feel as Mayor of Toledo, and personally, for your efforts in behalf of your parish, and consequently of this community. No one realizes more than myself that to the churches of Toledo must the credit be given for the up-building of the community, and no one stands more ready to give the credit to those to whom it is due.

Please accept for St. Stephen's Church, and yourself, my most hearty congratulations on this occasion.

Yours sincerely,

A large, stylized handwritten signature in dark ink, likely belonging to Bernard F. Brough, the Mayor of Toledo mentioned in the letter. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'B' and 'F'.

Office of the Mayor
CITY OF TOLEDO
Bernard F. Brough, Mayor
Fred J. Mery, Vice-Mayor
J. I. O'Connor, Secretary

Igen Tisztelt Főtisztelendő Uram!

Legnagyobb sajnálatomra lehetetlen lesz vasárnap, július 6-án a Szt. István templom és hitközség huszonöt éves fennállásának jubileumi ünnepélyén megjelennem.

Becses meghívását megelőzőleg már e hó 4—5 és 6-ik napjaira a városon kívül kötelezettségeket vállaltam, melyeket legnagyobb sajnálatomra lehetetlen megváltoztatnom.

Ugyanis Önt és hitközségét oly magas tiszteletben tartom, hogy végnélküli örömökre szolgált volna, ha ezen diszes alkalommal is ismert vendégszeretetét ismételten élvezhetni boldog lehettem volna.

Őszinte szívből üdvözlöm Önt azon nagy és hasznos munkáért, melyet városunk érdekében hivei és Ön az elmúlt huszonöt év alatt oly fényes sikerrel végeztek és óhajtom és kívánom e gyönyörű eredményeknek tovább fejlesztését a következő években is.

Mindig örömökre szolgált, ha szerencsém volt hiveivel a szorosabb baráti kapcsolatot ápolhatnom, nemcsak azért, mert a magyar népet és Önt mindig nagyrabecsültem, de azért is, mert elismernem kell és hangoztatnom kötelesség, mily nagy mértékben járult hozzá a magyarság és Ön Toledo város jólétének és haladásának előmozdításához.

Nehezen találok megfelelő szavakat annak az igaz és őszinte elismerésnek tolmácsolására, melyet érzek nemcsak — hivatalosan — mint e város polgármestere, de személyesen is, azon nem csüggedő energiáért, mellyel Ön, Főtisztelendő Uram, hitközségének érdekét és evvel az összpolgárság javát ápolta és növesztette.

Senki sem érzi át jobban, mint én magam annak igazát, hogy a város jólétének felépítésében és előmozdításában az oroszánrészt az egyházaké és senki sem hajlandóbb e jogos elismeréssel adózni azoknak, akiket ez elsősorban megillet.

Legyen szives elfogadni és a Szent István hitközség tagjainak tudomására juttatni szívélyes üdvözetemet és egyben maradtam Főtisztelendőségednek mindig szolgálatra készen

mélységes tisztelettel
igaz hive:

Brough Bernát,
polgármester.

Congratulatory message of His
Eminence John Csernoch, Cardinal
Prince-Primat of Hungary, to
Father Eordogh, celebrating his
Silver Jubilee.

My Dear Reverend Father:

I have received intelligence that Your Reverence on the 30th of this month will celebrate the twenty-fifth anniversary of your ordination to holy priesthood.

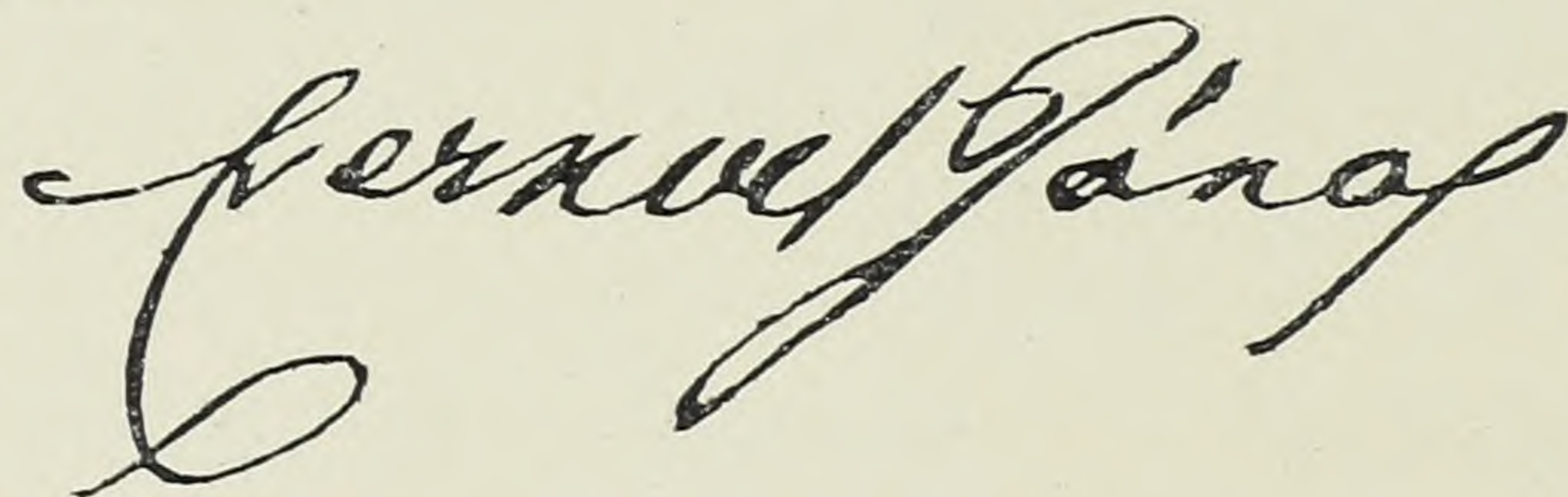
I gladly avail myself of this joyous event to heartily greet Your Reverence, to express my high appreciation and to render you thanks for that blessed work edifying both the American Magyars and our poor Country.

Your Reverence, both by excellent talents and by indefatigable work, has earned honor to the Magyar name in America, while here at home you have generously supported Catholic institutions and the needy.

May God's abundant blessings be with Your Reverence, and may He grant, that you may see the continued thrift of the American Magyars and the revival of our downtrodden Fatherland.

Recommending myself to your pious prayers, I remain faithfully
yours in Christ

Budapest, November 17th, 1922.

Főtisztelendő Plébános Ur!

Tudomásomra jutott, hogy Főtisztelendő Plébános Ur folyó hó 30-án ünnepli pappá szenteltetésének huszonötödik évfordulóját.

Örömmel megragadom a kedvező alkalmat, hogy Főtisztelendőségedet szívből üdvözöljem, őszinte nagyrabecsülésemnek adjak kifejezést és köszönetet mondjak azért az áldásos működésért, amely ugy az amerikai magyarság, mint szegény hazánk épülésére szolgál.

Főtisztelendőséged kiváló tehetségével és lankadatlan buzgó működésével a magyar névnek becsületet biztosított Amerikában, itthon pedig a katolikus intézményeket és a szegényeket jelentékenyen támogatta. Isten bőséges áldása kísérje Főtisztelendőségedet s engedje meg, hogy munkája gyümölcseként lássa az amerikai magyarság további boldogulását, eltiport hazánknek pedig a fölvirágzását. Ájtatos imáiba ajánlottan szeretettel vagyok

Budapest, 1922 november 17-én

Csernoch János,
bibornok, hercegprimás.

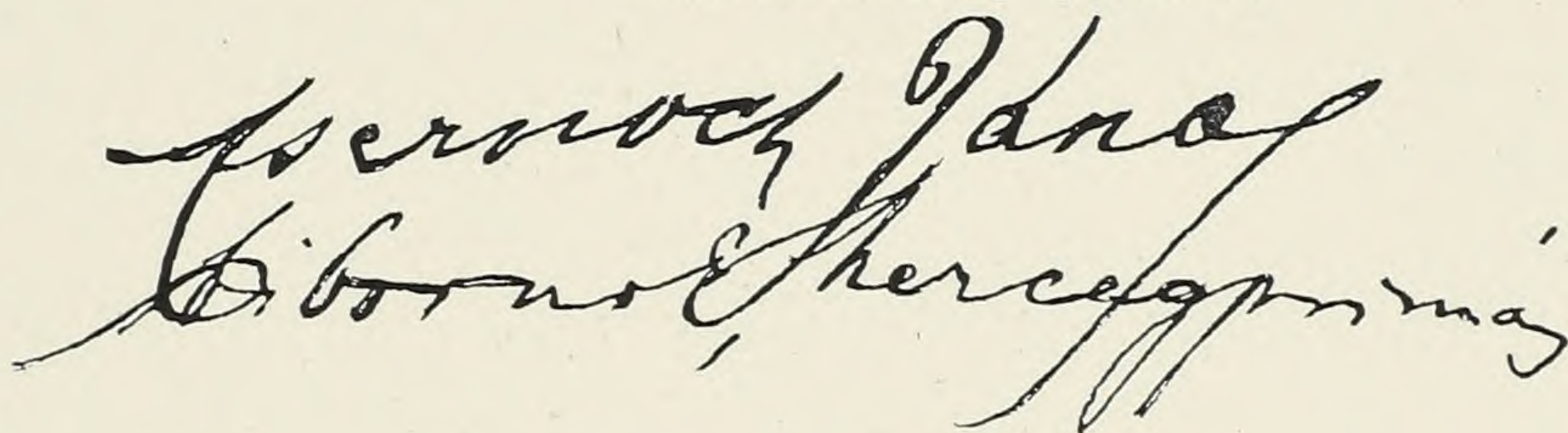
His Eminence Dr. John Csernoch,
Cardinal, Prince-Primat of Hun-
gary, Archbishop of Esztergom,
thanking the parish for Congrat-
ulation to His Golden Jubilee.

My Dear Father:-

I was deeply moved by those kind congratulations, whereby you — represent my countrymen, living beyond the ocean — have favored me on the celebration of my Golden Jubilee. May the bountiful God reward all of you for those prayers you have sent up for me to the Almighty Lord of Heaven. I too pray for the people, for the Magyar Catholic Priests working abroad, and also for my fellow countrymen, looking in distant foreign lands for better living conditions. Please, accept both for yourself and for all those who were good enough to remember me on my fiftieth anniversary of ordination, trusting Your Reverence with the interpretation thereof, the expression of my hearty gratitude and my jubilee benediction. I also cordially thank the Magyar Priests, assembled in Toledo, for their kind congratulation cabled to me.

Recommending myself to your pious devotions, I remain,

Benevolently yours:

Főtisztelendő Plébános Ur!

Mélységesen meghatótt az a kedves üdvözlés, amellyel aranymisém alkalmából a tengeren túl élő hazánkfiti nevében és képviseletében Főtisztelendőséged volt szives felkeresni. A jó Isten jutalmazza meg mindnyájukat azokért az imádságokért, amelyeket értem az Egek hatalmas Urához intéztek. Én is imádkozom a nép javáért kint dolgozó magyar katolikus papjainkért és kemény munkával a messze idegenben jobb megélhetést kereső munkás honfitársainkért. Fogadja a maga részéről és tolmácsolja mindazok előtt hálás köszönetemet és jubiláris áldásomat, akik rólam ötvenéves papi jubileumom alkalmából megemlékezni és ennek közvetítésével Főtisztelendőségedet megbizni szivesek voltak. Ugyancsak hálás köszönetet mondok a Toledóban összegyűlt magyar papok távirati kedves üdvözlétéért.

Többiben magamat ájtatos imáiba ajánlottan vagyok Esztergom,
1924 november hó 25-én

Főtisztelendőséged jóakarója

Csernoch János,
bibornok, hercegprimás,
esztergomi érsek.

Congratulatory letter of the Most
Reverend Stephen Varady, Arch-
bishop of Kalocsa, Hungary, to
Father Eordogh, celebrating his
Silver Jubilee.

My Dear Reverend Father:-

It will be on the 18th of November of this year, that Your Reverence will complete the 25th year of your Priesthood and with thankful heart to God Almighty will offer him your Silver-Mass.

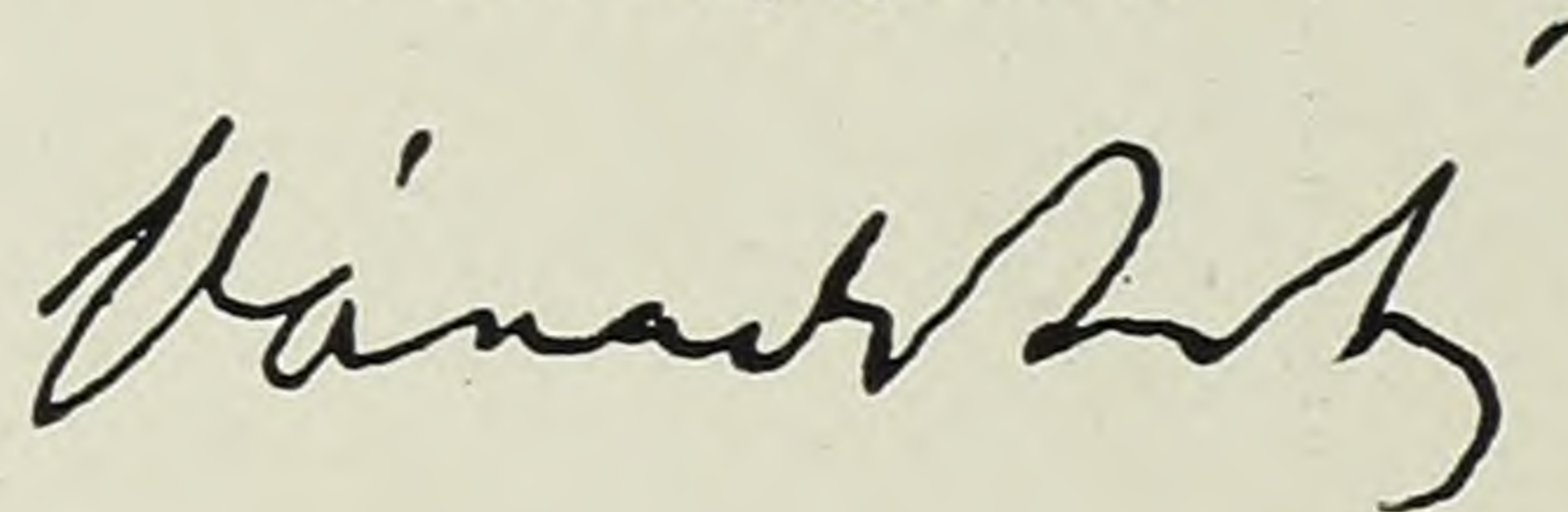
The Magyars, immigrated into this adopted Country, will at this joyful event lovingly surround their jubilant Pastor. And justly so! Has not their own experience convinced them that during the world-war Your Reverence as a true angel guardian has watched over their destiny; have they not witnessed what selfsacrificing activities you have exerted for the aid of the Magyars in the old country; are they not grateful for what you did for their Faith and for their Country?

I gladly join the Magyars of the new country in their celebration. From the old-country I send to Your Reverence, as to a former priest of my diocese, my appreciation for that indefatigable work, which in the new-country, you for the fostering of Magyar race-love, have accomplished.

May our God grant that Your Reverence for many years may work for the glory of God — for the temporal and spiritual welfare of your parishioners — for the esteem and honor of the Magyar name!

Recommending myself to your pious prayers, with affection I remain, my Dear Reverend Father,

sincerely yours:

Nagyontisztelendő Plébános Ur!

F. évi november hó 18-án tölti be Nagyontisztelendőséged papi működésének 25 évét, mutatja be ezüstmiséjét hálatelt szívvvel a mindenható Ur Istennek.

Szeretettel veszik körül az ujhazába szakadt magyar hivek e kedves ünnep alkalmával jubiláló lelkipásztorukat. És méltán! Hiszen saját tapasztalatukból győződtek meg arról, hogy Nagyontisztelendőséged a világháboru alatt valóságos őrangyalként őrködött a nem polgárosított magyar véreik felett, tanui voltak annak, minő önfeloldozó tevékenységet fejtett ki a háboru után az óhazában levő magyarság segélyezésében; hálával emlékeznek meg arról, amit tett a hit s a haza érdekében.

Örömmel csatlakozom az ujhazai magyarság ünnepléséhez, elismerésemet küldöm az óhazából Nagyontisztelendőségednek, mint egyházmegyém volt papjának azon fáradhatatlan, buzgó munkájáért, melyet az ujhazában a hit és a magyar fajszeretet ápolása érdekében kifejtett.

Adja a jó Isten, hogy Nagyontisztelendőséged még számos éven át működhessen Isten dicsőségére, hivei testi, lelki javára, a magyar név tiszteletére és becsületére!

Egyébként ájtatos imáiba ajánlottan szeretettel maradok,

Nagyontisztelendőségednek őszinte jóakarója

Várady Lipót, Árpád,
érsek.

The Rt. Rev. Stephen Zadravecz, D. D., Bishop of Hungary.

Bishop Stephen Zadavec's
Congratulatory Letter.

Budapest, October 20th, 1924.

To the Jubilant Magyar Parish of Toledo.

When you, my dear Magyars of Toledo, with all the fervor and self-conscious pride of your Christian Magyar souls, celebrated your jubilee — I dwelt amongst you.

The wonderful reception at the station — the many proud Magyar costumes — the Rakocian multicolored uniforms of your pages — the fairy-play on the eve of your jubilee — and above all, the crown of everything, the picturesque procession to the High Mass of jubilee — all these events, with never fading colors, live in the innermost recesses of my soul.

Yet, not only as being the brightest of my American recollections, but also as a strong proof that the Magyar over there, beyond the seas by means of proper guidance and understanding, pursuing the high ideals of the Old-Country's Magyar Catholicism, also can progress and prosper.

Yea, this is loudly heralded by your wonderfully organized Parish, under the angelic devoted care of your worthy pastor, Father Eordogh.

To thee, therefore, I address these lines, Congregation of Toledo, from the far far away Old-Country.

The 25 years of organizing has made thee beautiful and great. There thou standest in the northern regions of the United States, the most beautiful, life giving daughter of Magyar Catholicism, ever settled in America.

Do give life!

Give life to the children of thy Parish. Instil into their souls Christian devotion and Magyar piety. My heart thrilled with joy while I listened to the Magyar melodies, flowing forth with of the lips thy children. Conserve them as long as can be. Yet, even while the changed conditions of your life will whet them off, be wary lest the consciousness of their Magyar blood ever be blotted out of their hearts. That this blood is a noble one, is chiefly seen in America, where the Magyar children, speaking that mighty world-language, are able to carry off the palm-twigs of victory in their school-contests and elsewhere.

Do give life to the adults of thy Parish! Now I realize (what here at home so few people are willing to believe) that over there by thee, whilst the American Magyars are toiling for their living and for prosperity, the struggle increases in true American proportions. Their strength is greatly needed in those battles for existence, battles that carve epitaphs telling of the conclusions of 35 to 40 years of life. Forsooth, it is the strength of Faith they need! Thereby thou shalt strengthen thy adults!

Do give life to thy aged — to thy dying; that very life they enjoy in the knowledge of how to die; that very life, spent by so many American Magyars cherishing their final desire to be burried face turned to their native Country.

Jubilant Magyar Parish of Toledo! Thou most vital daughter of American Hungarian Catholicism! For this great task thou shalt live, long shalt thou live — by the fulfillment of this task giving life to many — to all of thy children.

The abundant blessings of our Heavenly Father and of Our Blessed Lady be upon the whole Congregation — upon her worthy Pastor and upon all her Members.

+ Zadravec *Z*
püspök

Bishop.

Bishop Zadravec Writing His Congratulatory Letter to Our Jubilant Congregation.

Zadravec püspök írja nekünk levelét.

A Jubiláló Toledoi Magyar Hitközségnek.

Midőn keresztény magyar lelketek egész melegével és önérzetes büszkeségével ünnepeltétek jubileumotokat toledoi magyarok, akkor nálatok voltam . . .

Az állomási gyönyörű fogadtatás, a sok büszke magyar ruha, apródaitok Rákóczi korabeli színes öltözéke . . . majd a jubileumi tündéries esti előadás . . . s mindenek koronájaként festői felvonulás a jubileumi szt. misére, mind, mind az én lelkemben eleven, soha el nem mosódó színekkel él. De nemcsak mint amerikai szép emlékeim legszínesebbje, hanem mint hatalmas bizonyítéka annak, hogy a magyar ott messze, az ujhazában kellő vezetés és megértés mellett, az óhazai magyar katolikus eszmék világánál haladni és boldogulni tud.

Igen, ezt hirdeti hangosan a ti gyönyörűen megszervezett hitközségetek az ő érdeműs plébánosának, Father Eördöghnek angyalian buzgó vezetése mellett . . .

Irom pedig hozzád, toledoi hitközség e sorokat innen messziről az óhazából.

A huszonötéves megszervezés Téged széppé és naggyá tett. Ugy állsz ott az Egyesült Államok éjszaki részén, mint az Amerikába szakadt magyar katolicizmusnak legszebb, legfejlettebb, életet adni képes leánya.

Adj hát életet!

Adj életet a hitközség gyermekvilágába. Önts beléjük keresztény hitéletet s magyar kegyeletet. Csodás gyönyörrel hallgattam gyermekeid ajkáról a magyar szót. Amíg csak lehet, őrizd meg ajkukon azt. De ha a Te körülményeid ezt el is koptatják, úgy vigyázz, hogy gyermekeid szívéből soha ki ne törölődjék annak a tudata, hogy magyar vér ők. Hogy e vér nemes, leginkább Amerikában látni, amidőn a világnyelven megszólaló magyar gyermekek viszik el iskolákban s egyéb helyeken a pálmát . . .

Adj életet a hitközség felnőtteibe. Én már tudom, (mit itthon kevesen hiszik el,) hogy odaát, tinálatok amerikai méretekben nőnek meg azok a küzdelmek, amelyekkel küzd kenyérért, jólétért az amerikai magyar. Abba a borzadályos küzdelemben, mely gyártja a 35—40 életévet lezáró fejfákat, erő kell. Hitnek az ereje! Ezzel erősítsd, éltesd a felnőtteidet!

Adj életet öregeidbe, haldoklóidba. Azt az életet, mely a meghalni tudásban van. Azt az életet, melyet él az a sok amerikai magyar halott, kinek utolsó vágya volt arccal az óhaza felé temetkezni . . .

Jubiláló toledoi magyar hitközség, te legéletre termettebb leánya az amerikai magyar katolicizmusnak! E nagy munkáért élj, élj soká s e munkával éltesd sokakat, összes gyermekeidet

A mi Istenünk és Nagyasszonyunk meleg áldása legyen az egész hitközségen, érdemes plébánosán és minden tagján.

Dr. Zadravecz István

püspök.

Countess Széchenyi, Gladys Vanderbilt and Daughters.
Gróf Széchenyi Lászlóné, szül. Vanderbilt Gladys és gyermekei.

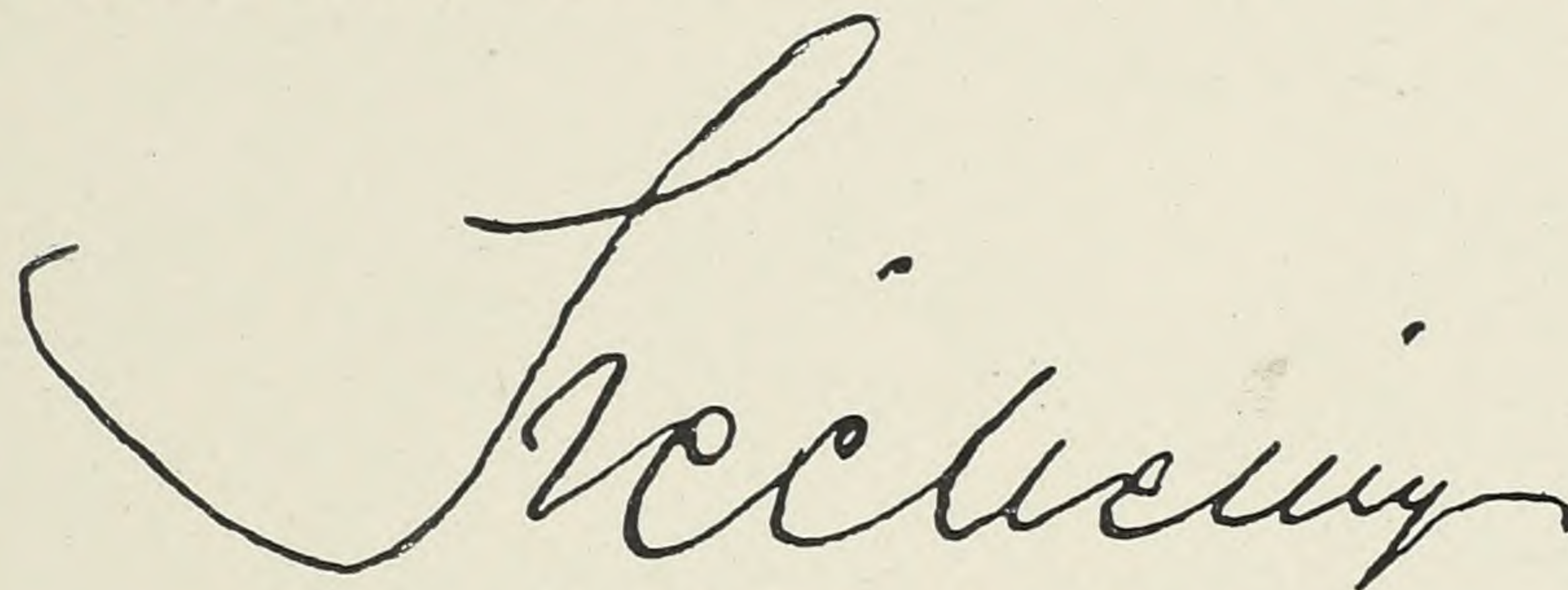
Count Ladislaus Széchenyi, Envoy of Hungary in Washington D. C.

Gróf Széchenyi László, Magyarország washingtoni követe.

Congratulatory Letter of Count
Ladislaus Széchenyi, Royal Hun-
garian Envoy at Washington.

It is for a quarter of one century that the Magyars, congregated in the Parish of St. Stephen, with pious devotion and incessant laboring, have served the Lord. It would be impossible to enumerate all those many deeds of charity, which this Parish has during that period accomplished. There never was a noble and good idea that was not understood and supported by them. The ideas were always followed by actions, carrying them out with indefatigable industry; deeds which today are the pride of every Magyar. The Magyars immigrated from Hungary yet faithful to the memories of their native country, justly hail the Congregation of St. Stephen, as a sample that ought to be imitated. This recognition is the most beautiful reward for the work, which this small group of Magyars, for the glory of God, under the direction of its devoted pastor, in the service of noble and altruistic tasks, during a lifetime, has accomplished. May God's blessing be also on their further deeds.

Washington D. C., November 20th, 1924.

Royal Hungarian Envoy.

Magyar Királyi Követség
Washington, D. C.

Egy negyed évszázad alatt szolgálta az Urat buzgó áhitattal és törhetetlen szorgalommal a Szt. István magyar hitközségben tömörült magyarság. Felsorolni azt a számtalan jót, amit ezen idő alatt a hitközség cselekedett, lehetetlen volna. Nincs oly nemes és jó gondolat, mely nála megértésre és támogatásra nem talált. A gondolatokat fáradhatatlan buzgalommal keresztülvitt tettek követték, melyek ma büszkeségét képezik minden magyarnak. A Szt. István hitközséget méltán emlegeti követendő példa gyanánt az egész, hazájától elszakadt, de szívében, lelkében hozzá hű maradt magyar nép. Ez az elismerés a legszebb jutalma azon munkának, melyet az Ur dicsóságára, nemes és önzetlen célok szolgálatában, buzgó pásztorának vezetése alatt a magyarságnak e kis tábora egy emberöltőn keresztül elvégzett. Isten áldása legyen további tetteiken is!

Washington, D. C., 1924 november 20-án.

Széchenyi,
magyar királyi követ.

The Right Honorable John Pelényi, Counselor to the Royal Hungarian Delegation in Washington, D. C. A True Friend to the Toledo Magyars.

Pelényi János követségi tanácsos, a toledo-i magyarság hűséges barátja.

EXCERPTS

PARISH CHRONICLE 1899—1924.

By PAUL E. GUNTHER.

... and it grew and became a
great tree ...

St. Luke, XIII, 19.

AT THAT TIME “the sower went out to sow his seed.” It was good Father Charles Boehm, the first Magyar Catholic priest, who settled in these United States, and who left his Cleveland home, going around to visit his Magyar Countrymen. Reaching Toledo, he found “good ground” indeed; he found gathered around the banner of St. Stephen, a group of inspired Catholic Magyars, ready to work and to till the field. And today, whilst Father Boehm’s seed has sprung up, yielding fruit an hundred-fold, let us, with fervent thanks to Our Heavenly Father; and for that group of faithful Catholics, review and see how the Congregation of St. Stephen was brought into being and was developed into the wonderful organization of today.

* * *

There was, at the close of the eighties, many a prosperous Magyar settlement in various parts of the United States. It was in 1892, however, that Magyars began to settle in East Toledo and subsequently developed that manufacturing section of our City, usually known as “Birmingham”. The occasion for this was given by the National Malleable Castings Company establishing, an additional plant in Toledo, on the Northeastern banks of the Maumee River. Now, the Magyars of those days were already well known as skilled-workers, and as the managers of the new factory wanted first and above all expert laborers as employees, they transferred their Magyar workers from their older plants, — mostly from Cleveland — to the new East Toledo foundation. Thus came the first Magyar families to East Toledo, “Birmingham”, then still on the outskirts and partly beyond the City Limits; mere farmland with here and there a lone house. Being mostly Magyar families hailing from the Hungarian Abauj-Heves- and

Gomor Counties, they soon had their kinsmen and townfolk induced to join them in their new settlement. Their number was gradually increased through a continual influx of new immigrants. They purchased the newly surveyed lots, situated close to the new foundry works, and erected their neat little homes.

And thus it came to pass that the National Malleable Castings Co. was the magnet that called our Hungarian Settlement into being, and it is meet, indeed, to recall and bear in mind that the Company, ever since, has generously shown its good will towards the Magyar Settlers and their institutions, helping and supporting whenever there was a chance to do so. With due regard, the Magyar settlers have always acknowledged the kindness of their first employers and have faithfully served their good "Old Factory."

The United States Malleable Iron Company, The Maumee Malleable Castings Company and The Rail-Light, now The Toledo Edison Company, have in turn offered employment to the Magyar settlers and helped in great measure to increase their numbers.

Among the first settlers, there are still a few living who took an active part in the establishment of our colony. We know of Mr. and Mrs. John Adam, of Mrs. John Laczko, Mrs. John Nagy and of Messrs. Michael Nyitrai, John Csarni and John Junga. There may be a few more of them, unknown to the writer.

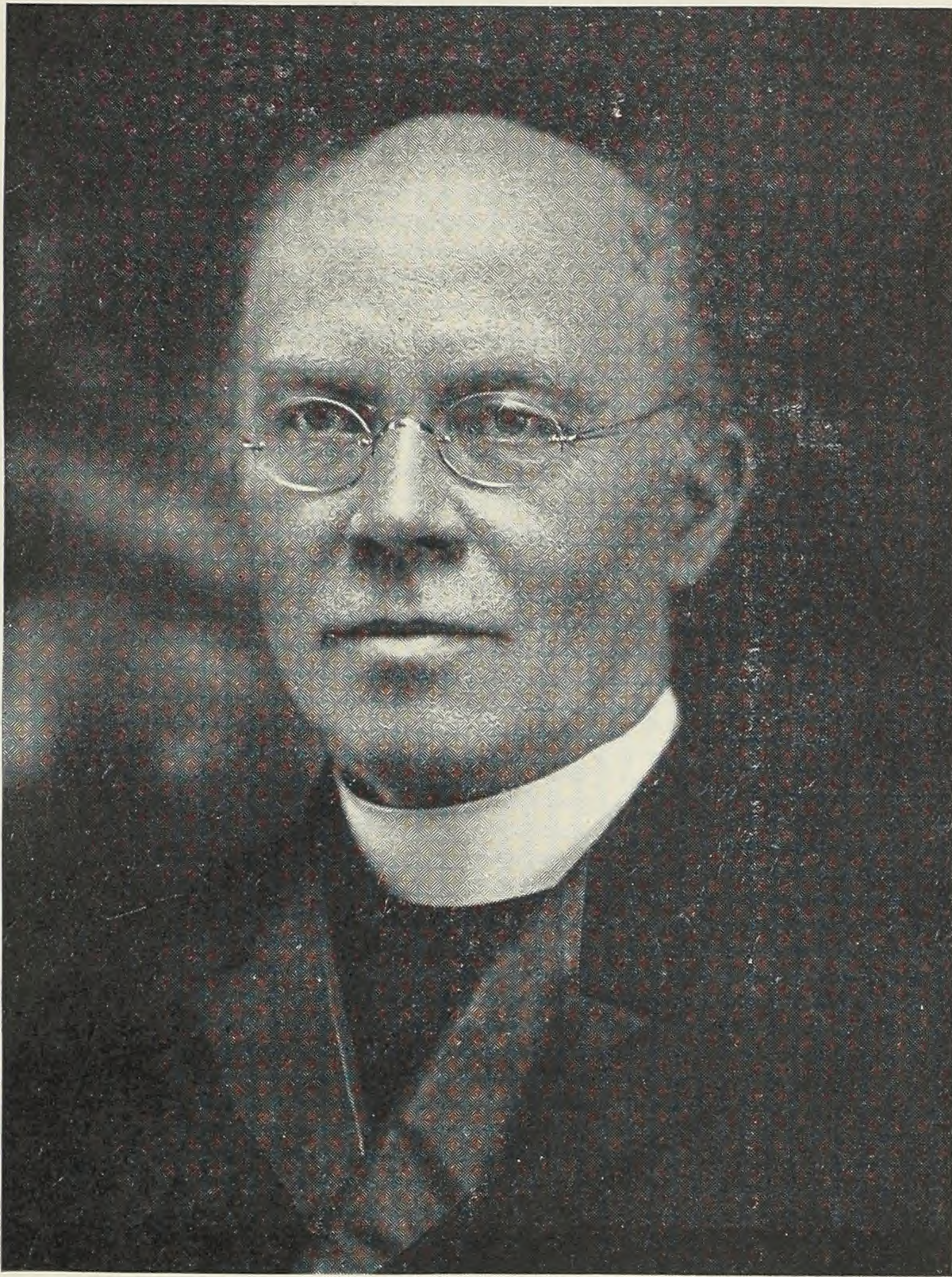
Early Organization.

As soon as the new settlement had grown in number, the Magyars began to feel the necessity of organizing, and they founded the "King Matthias Sick and Benevolent Society", a non-sectarian association. Early in 1897, following the funeral of a deceased fellow-member, a discussion arose among the Catholic and non-Catholic members of this society as to the cross on the membership badges. The debate must have been rather lively, and the outcome not satisfactory to the Catholic members. They withdrew from the "King Matthias Society", and on the 8th day of August of the same year, assembled in the backyard of Mrs. John Laczko; founded the "Saint Stephen's Roman and Greek Catholic Sick Aid Society", emphasizing in the program the necessity of organizing a Catholic Congregation. Shortly thereafter, on the 6th day of Januáry, 1898, the "Saint Emery Roman and Greek Catholic Juvenile Sick Aid Society" was brought into being, and a few months later the Catholic women, on the 5th day of June, 1898, established the "Saint Elizabeth Roman and Greek Catholic Women's Sick Aid Society".

These three societies took up their sur-name rightfully, being the main pillars of St. Stephen's Church.

All organizations of the parish, founded after them, walked in their footsteps.

Father Boehm.

During those memorable days, Toledo still belonged to the diocese of Cleveland; the late R. R. Ignatius Hortsman, D. D., was then the Diocesan Bishop, a saintly prelate, animated with every good will for the Magyar settlers. At that time there were but very few Magyar Catholic priests in the United States. Here was a flock, indeed, but no shepherd to take care of the fold. The Catholic Magyar settlers of East Toledo continued to attend Holy Mass in the nearby churches, for the most part in the German "Sacred Heart" Church. Now and then Father Boehm, who, meanwhile, had succeeded in organizing the St.

Elizabeth's Magyar Parish of Cleveland, and who still is the venerable and venerated pastor of that congregation, came to shrive our people in their own native language; to encourage them, to inspire them. On such occasions, Andrew Toth's Hall was turned into a temporary chapel, and there Father Boehm celebrated Holy Mass and preached the gospel in the Magyar Tongue.

The New Parish.

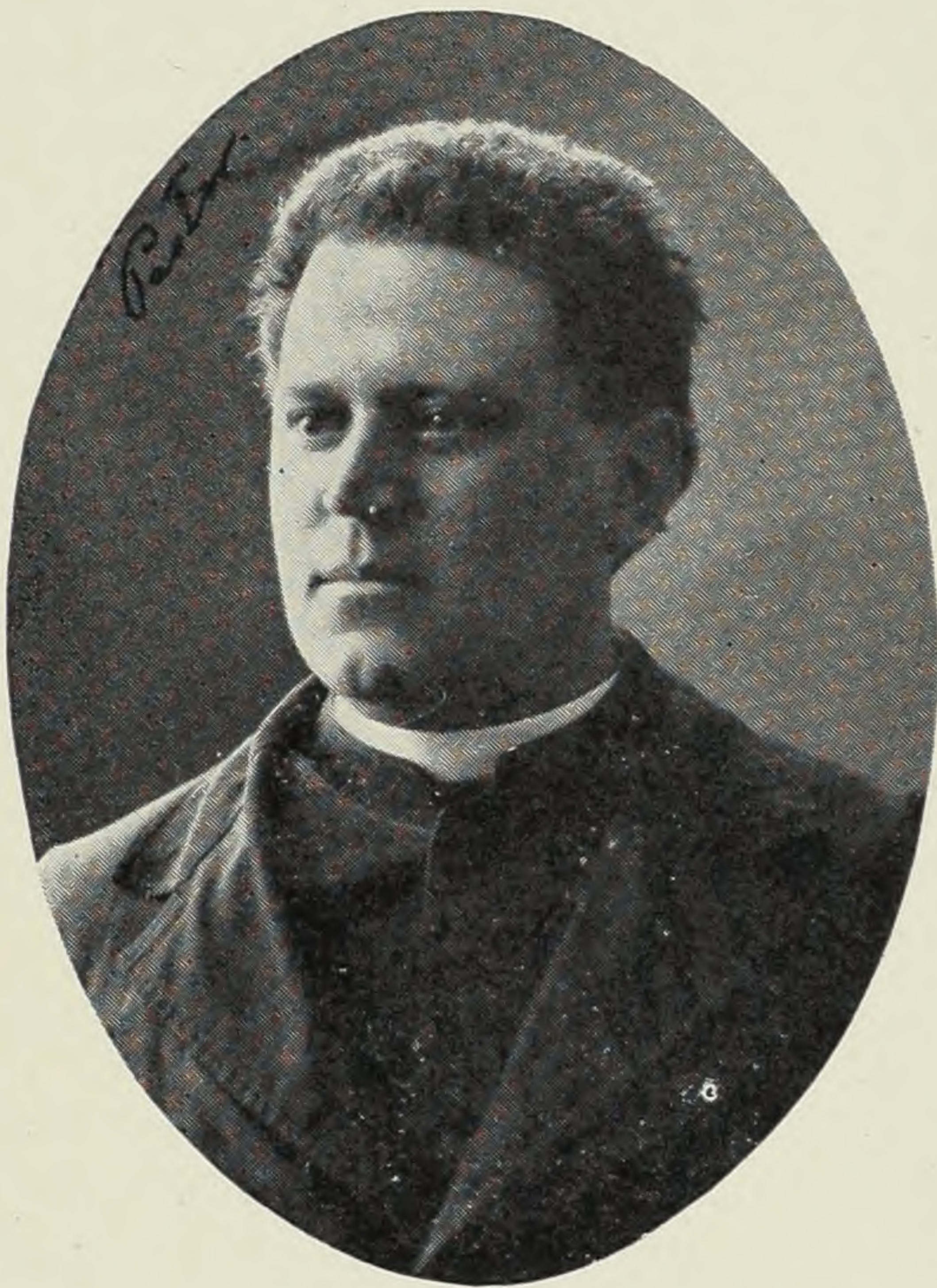
There was no great effort needed to encourage the founders of our St. Stephen's Parish. Their faith and zeal were evident. On a Sunday in March, 1898, they convened in Andrew Toth's Hall, and there and then the whole assembly unanimously resolved to establish St. Stephen's Catholic Magyar Congregation. They elected a chairman, two secretaries, a treasurer and a few trustees. John Toth was elected first chairman.

The first capital consisted of three five dollar gold pieces, gifts of Stephen Horvath, John Urban and John Toth. At the same meeting the membership dues were fixed at twenty-five cents, payable semi monthly.

The first house-to-house collections were taken by Louis Prekop, Joseph Jakab, John Masli and Stephen Horvath.

The chairman of the young congregation carried on a lively correspondence with Father Boehm, who continuously represented the cause of the new St. Stephen's Congregation before the Episcopal authorities, and presently the new organization received the R. R. Bishop's approval.

Our First Pastor.

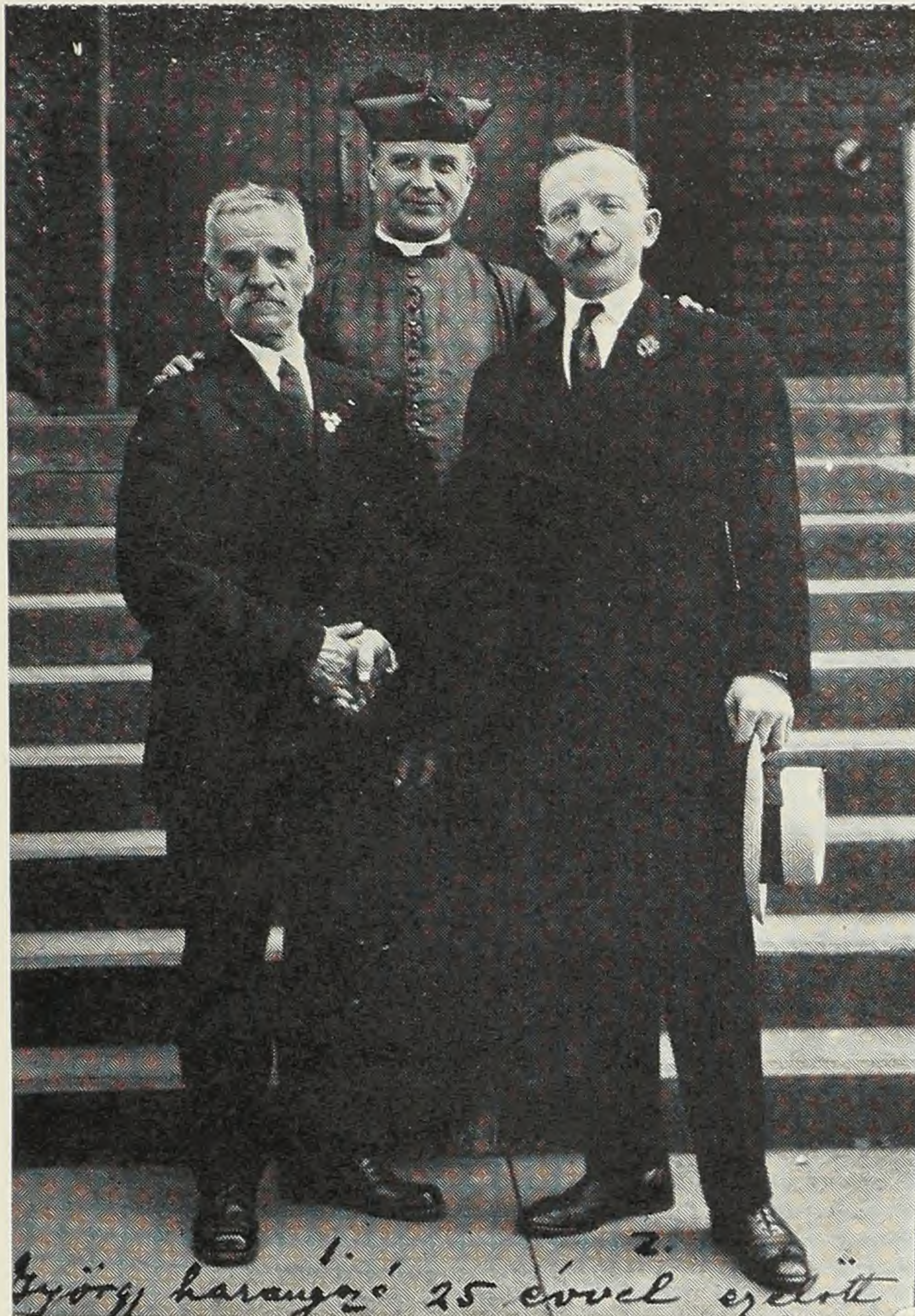
At length Father Robert Paulovich, Assistant to Father Boehm, and shortly after his arrival from Hungary, in July 1898 or thereabouts, was sent over from Cleveland to head the Congregation and to take the lead in the work of organization. A few months later, in October, 1898 he was appointed first pastor of St. Stephen's.

The new pastor, cooperating with the Church Council, made great efforts to shelter his flock. They acquired at a very reasonable figure, the plat of lots situated between Magyar and Genesee Streets, and subsequently were able to dispose of part of them that were not needed for church purposes. Sufficient acreage was left for the erection of a church, pastoral residence, school and sisters' home and without cost for this real estate to the congregation, this assistance being rendered by the late Mr. Charles Kischner of the Kirschner-Wiedeman Realty Company, father of Mr. Edward Kirschner, now Vice-President of The Ohio Savings Bank and Trust Co., the ever helpful friend of this congregation.

The first church was planned and built by Mr. Julius Comte, as was the pastor's residence, the school house and the sisters' home. The construction of the frame buildings progressed so rapidly that on New Year's Day, 1899, Holy Mass was offered up in the new church. The solemn dedication, however, was deferred until St. Stephen's Day, August 20th, 1899, by the V. R. Diocesan Chancellor, the late Father Houck.

The young pastor's enthusiasm and sacrificing spirit knew no bounds; nor did the members of the new Congregation lag behind. Most of the church equipment was donated. We are unable to mention all the names of the donors, for unfortunately, the records of those years were destroyed; however, we know that the St. Emery Society donated the bells.

The Sexton 25 Years Ago and Today.

The trustees, at that time, were: Andrew Toth, Louis Prekop and Stephen Szakovics, Jr., of whom only Andrew Toth survives. George Tancsak was in charge of the sacristy, serving also at the altar as there were no trained altar boys. The first salaried sexton and janitor was George Majoros, who received the princely salary of three dollars per month for his services. It took twenty-five years to increase this stipend of the sexton up to one hundred fifty dollars.

The following events of importance are deemed worthy of mention as illustrating the Congregation's early experiences.

Early Events and Interesting Comparisons.

The St. Stephen's Society established Chapters: For women under the patronage of St. Anna; for the children; for the Rossford parishioners; and in Detroit, Michigan, the St. Joseph Chapter. The latter soon separated from the mother society, became independent, and encouraged by the success of their Toledo brethren, founded the Holy Cross Magyar Congregation, one of the Country's largest Magyar Parishes.

	1899	1924
Families (about)	120	567
Number of pupils	70	872
Teaching Staff	3	18
Baptisms	62	129
Weddings	13	27
Funerals	10	43
General Ledger:	1900	1923
Total received	\$2571.44	\$49,752.06
Total expenditure	\$2550.62	\$13,571.15

The church registers of St. Stephen's are complete, starting with September, 1898. We quote therefrom the first three items:

Baptisms:

Mary Veres, daughter of Joseph Veres and Mrs. Katherine Toth Veres.

Elizabeth Molnar, daughter of Joseph Molnar and Mrs. Anna Polgari Molnar.

Anna Nyitrai, daughter of Michael Nyitrai and Mrs. Mary Kruselyak Nyitrai.

Weddings:

Andrew Pirhala and Elizabeth Balazs.

Joseph Stoffan and Gizella Kruss.

Emery Maszni and Anna Vanyo.

Funerals:

John, baby son of Stephen Palencsar and Mrs. Elizabeth Varga Palencsar.

Joseph Sedlak, late husband of Mrs. Mary Sedlak, 40 years of age.

Eighteen hundred and eighty-nine was the first calendar year of the young congregation. The books show a registration of 62 baptisms, 13 weddings and 10 funerals during that year. Of the 13 weddings, but two of the principals were allowed by Divine Providence to join the parishioners in solemnizing their Silver Jubilee, namely, John Fortuna, serving repeatedly in the church council, and Mrs. Mary Urban Fortuna.

The accounts are preserved since September 25th, 1898. The first entry is an item received for the Sunday basket offerings \$4.58. The first expenditure entered accounts for \$2.00 paid for an altar stone. It is to be regretted, indeed, that the previous accounts were destroyed and so we know nothing of all those donations covering the costs of organization and construction.

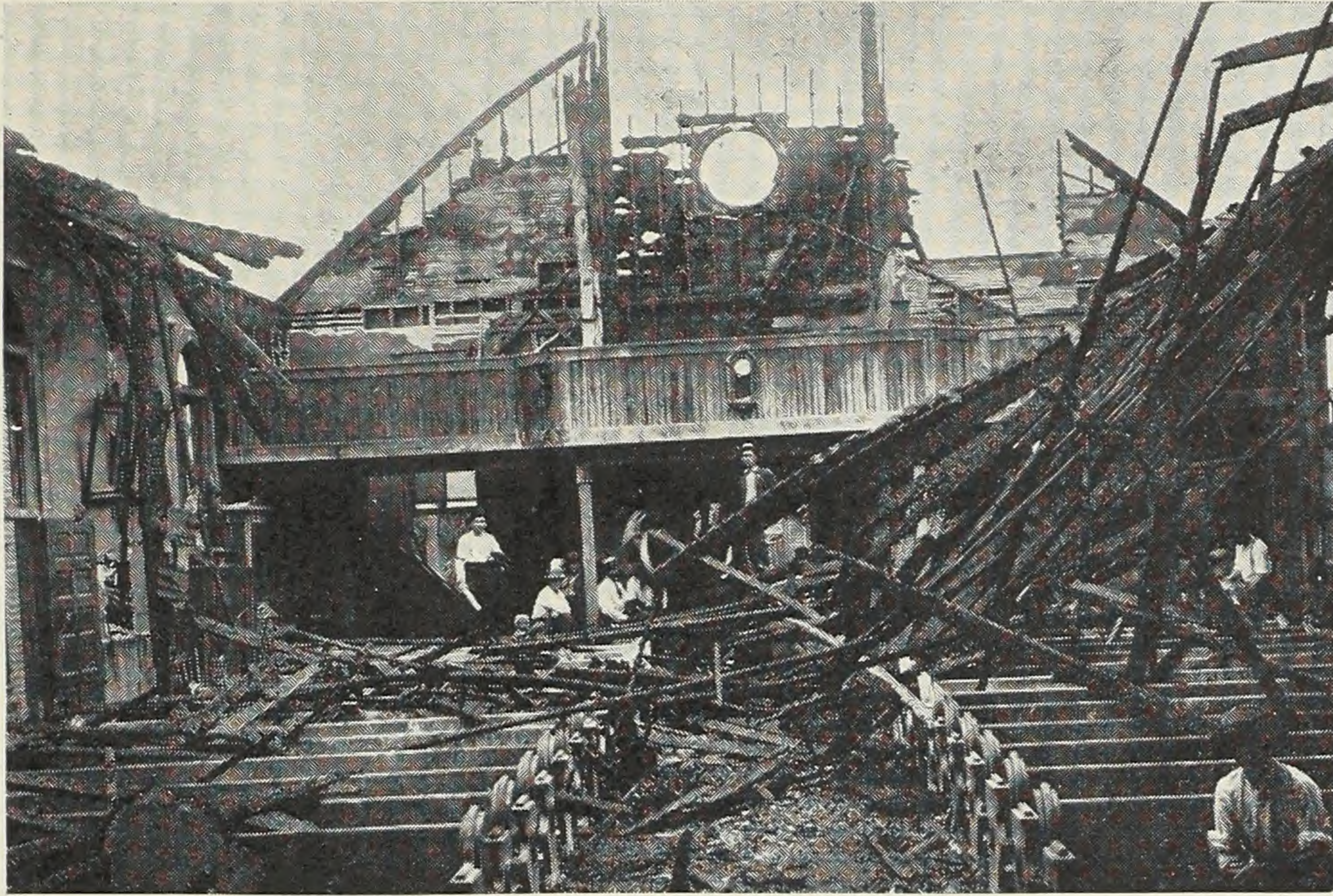
In 1898 the Congregation owned 8 lots. For their surveying, an expenditure of \$22.00 was recorded.

In 1900 the general ledger accounts for \$2571.44 receipts and \$2550.62 total expenditures.

The minutes of the Congregation are preserved since January 1st, 1906; nevertheless, we know of the four men who held the offices of trustees in 1900: Julius Lassan, Stephen Horvath, Paul Bubenko and the late Louis Prekop.

Among later items of interest there may be mentioned the purchase of 4 adjoining lots for \$1400.00; then in 1913, the lot and house of John Urban's widow for \$2000.00; the superstructure of which was subsequently sold to John Strick for \$215.99, who removed it at his own expense.

Church and School Destroyed by Fire.

The year 1903 brought sorrow and tears. On the 27th day of June, the day before First Holy Communion, a shed close to the church caught fire. The flames spread rapidly, and all efforts notwithstanding, the church

and the school house were made a total loss, levelling them well nigh down to the ground. Nothing was left but reeking ruins, surrounded by weeping and lamenting parishioners. The Most Holy Sacrament was saved in time, as were the sacred vessels and vestments, and some of the school equipment. Following this dire visitation, daily Mass was said in the oratory of the Sisters' Home, and on Sundays the parishioners attended Holy Mass in St. Ignatius, now the Holy Rosary Church, nearby.

Two fire insurance companies had to make good for the loss. It was recorded in the accounts of the same year that one of them

paid	\$3937.11
and the other one	\$3142.50

to cover the appraised damages. Besides these we have to mention the following larger amounts, gifts of kind-hearted benefactors:

Dave Robinson and Son	\$500.00
The Natl. Malleable Castings Company	\$500.00
The Huebner Brewing Company	\$500.00
The Buckeye Brewing Company	\$200.00
The Toledo Shipbuilding Company	\$100.00
The "Magyar Young People's" Society	\$300.00

The following Church-Societies of St. Stephen's:

St. Elizabeth's	\$440.00
St. Anna's	\$300.00
St. Stephen's	\$250.00
St. Emery's	\$226.50

These donations, and the increased sacrifices of the parishioners made it possible to start the construction of new buildings at once, and

The First Church and School Destroyed by Fire on June 27, 1908

A régi Szent István templom és iskola, — mely az Urnak 1908-ik esztendejében, június hónapnak 27-ik napján a tűz martaléka lett — a régi paplakkal Egy bátor magyar festi a keresztet.

during the ensuing summer months a new church and a new school were erected. They were solemnly blessed in November of the same year by the R. R. Monsignor F. Boff, the R. R. Ignatius Hortsmann having been called to his reward on the 13th day of May preceding.

The New Toledo Diocese - Bishop Schrembs.

On the 15th day of April, 1910, the new Diocese of Toledo was instituted, and on the 11th day of August, 1911, the R. R. Joseph Schrembs, D. D., Auxiliary Bishop of Grand Rapids, was enthroned as the First Bishop of Toledo. Among the foremost measures the new Diocesan took, there may be mentioned, the proclamation and putting into effect of the new Diocesan Regulations, which, for the Congregation, abolished the offices of chairmen and treasurers. The chairmanship and the duties of treasurer were henceforth assigned to the pastors in office. This new regulation also fixes the number of councilmen and regulates their election. In this congregation the number of the councilmen was raised to eight and the old officers, in appreciation of their devoted services, were retained to continue their useful work as councilmen.

Bishop Schrembs ever proved to be a faithful friend and benefactor to the people of St. Stephen's. He took pride in them, pointing to our Parish as to a paragon of church-organization; he never failed to show our buildings and institutions to prominent visitors, and whenever he had an opportunity, he expressed his fatherly affection for our parish in every way; so it was to everybody's regret to learn that on the 11th day of May, 1921, he was transferred to the Episcopal See of Cleveland.

Bishop Stritch.

On the 30th day of November, 1921, our present Diocesan, the Right Reverend Samuel Alphonsus Stritch, D. D., after solemn consecration, took up his duties as Bishop of Toledo. He is a worthy Apostle of His Divine Master. The Christ-like charity that pours out from all his words and deeds soon begets for him the sincere love and attachment of his faithful people and betokens a splendid future for the spiritual and material progress of the people and the diocese.

Our Pastors.

Father Robert Paulovich, after seven years of hard and successful work, left our Parish on September 18, 1905. He was succeeded by Father Francis Eller, who cared for St. Stephen's until September 17th, 1908. He was followed by Father John Simko as pastor, and on December 14th, 1911, through exchange, he yielded his office to Father Geyza Messerschmidt, the well known minstrel-priest, a young poet of unusual talent. After a long and very painful illness, on March 29th, 1912, to everybody's sincere regret, Father Messerschmidt went to his reward. At his funeral

services, Bishop Schrembs pronounced the eulogy, of which the following excerpts are worthy of mention:

"I have come to bury an Apostle; he lived as a poor man, and he died as a poor man!" The deceased Pastor's Assistant, the Benedictine Father Oscar Szilagyi, was then put in charge. He, by his kind and charitable ways, as well as by his devoted work, soon gained the high esteem and affection of both his brother priests and his parishioners, and moreover, of his Superior, the R. R. Bishop Schrembs. Yea, when early in 1913 the Benedictine Arch-Abbot recalled Father Szilagyi, the R. R. Bishop, then visiting in Rome, Italy, went so far in the demonstration of his fatherly care for both our Pastor and our people, to accompany Father Szilagyi to Pannonhalma, the home of the Arch-Abbot, in order to obtain a further leave of absence for him, so he could continue as pastor of St. Stephen's Parish. The R. R. Bishop did not succeed, however, as the Arch-Abbot was unable to comply with his wishes, yet this fact remains, that the R. R. Bishop's efforts prove his high esteem for Father Szilagyi. It is well nigh certain that had Bishop Schrembs succeeded at Pannonhalma, Father Szilagyi would still be the Pastor of the Toledo Magyars. He left on March 30th, 1913. Then for a short time, the Missionary Father Oscar Solymos from Canada, acted temporarily as pastor of St. Stephen's but shortly afterwards, on the 4th of August, he had to return to his faithful Canadian Magyars. Thus the flock was again left without a shepherd, until September 28th, 1913, when our present spiritual leader, Father Elmer G. Eordogh, was installed as pastor of this parish, beginning a wonderful era of spiritual and temporal progress for the people of St. Stephen's.

Reverend Elmer G. Eordogh.

Arriving at this period, the feeble chronicler is tempted to drop his pen and reach for the harp, to burst into peals of praise for the faithful people of St. Stephen's, for their wonderful spirit, and the Pastor for his executive ability, leading his people ever onward to greater deeds for God and Country.

Among the outstanding achievements of Father Eordogh, the erection of our splendid church must be mentioned. True, the work was started during the pastorate of Father Szilagyi, as the old wooden church had become far too small for the fast-growing congregation, but the work of constructing and furnishing the church, and, last, but not least, for the soliciting and collecting of the considerable monies expended, Father Eordogh and his building committee deserve full credit.

On the 30th day of June, 1912, the memorable resolution to erect the new church was passed, and the committees chosen, combined of the church council and seven special committeemen, headed by the pastor, then Father Szilagyi. Their names, according to the minutes, are as follows:

Members of the Council

John Broda
Joseph Jakab
Louis Kuchta
Stephen Madacsy
Andrew Molnar
John Palencsár
Alex Puskas
John Sztrick
John Toth

Special Committeemen

Andrew Kandik
John Katona
Michael Lasnovszki
Geyza Meszaros (Rossford)
Stephen Molnar (Woodville)
Michael Nyitrai
George Sztrick

The beautiful new church, built in pure Roman-Hungarian style, after the plans of Architect Joseph C. Huber, was in the summer of 1914, completed. This masterpiece, with its splendid equipment, the result of pious donations, will ever stand as a monument of the living faith of the congregation.

The bells were donated by the St. Emery Society; the artistic mural paintings by the Master L. Linek, were paid for by the St. Stephen's Society; the main altar is a donation of the late Mr. James Pilliod; the lateral altars are gifts of the St. Elizabeth Society; and the magnificent crystal luster is a donation of the faithful Neuhausel family.

The New Church was Blessed and Dedicated

by the Rt. Rev. Bishop Schrembs on the 23rd day of August, 1914.

Referring to these ceremonies, I wish to recall an incident which, among other evidences, typifies the attitude of Toledo's First Bishop towards his faithful Magyars.

During the ceremony, the Rt. R. Bishop, addressing the congregation, said, "I have neither gold nor silver to give you. God has given me no earthly treasures to duly reward you; yet lo! I give you this oil painting, the imagine of our Blessed Virgin Mother, which is very, very dear to my heart. I am sure that you will honor and love it too, as it came to me from your beautiful country, where faithful Magyar kneel before its original in that wonderful cathedral of Gyor . . . " And then His Lordship went on, to relate the history of the picture.

During the early post-reformation period when the Catholics of Ireland were under the heel of their English prosecutors, an Irish Bishop Dr. Walter Lynch by name, was forced to flee his native land and seek refuge on the continent. After a short stay in Brussels he retreated to Hungary and found hospice at the hands of His Lordship John Pusky the Bishop of Győr — Bishop Lynch carried with him a painting of the Virgin and Child which he prized very highly. In a very short time the Bishop was made Arch Deacon of Papa and Auxiliary Bishop of the Diocese in the year 1655 — Records still extant show that Dr. Lynch performed numerous functions during his stay in Hungary.

Our Lady of Győr, Hungary. "The Irish Madonna."

A győri kegykép.

A pictorial cross blessed by Doctor Lynch for an Abbot with Authentication of the same in his own hand-writing is preserved in the treasury of the Sacret Picture.

Dr. Lynch died in exile among his beloved Hungarian benefactors July 14, 1663 and his remains were interred in the vault beneath the Cathedral of Győr.

After the death of Bishop Lynch the painting passed into the possession of the Cathedral and was hung on the wall, near to the altar dedicated to St. Anne. There is remained an object of devotion to the faithful until March 17, 1697.

On that morning St. Patrick's day about 6 o'clock while Mass was being celebrated at which many were present, a bloody sweat was observed to come over the figure of our Blessed Lady in the picture. When the painting was wiped, and the blood removed by means of linen clothes the sweat broke out anew, and continued for three hours.

This incident caused a rush to the Church on the part of the population of the city. Crowds young and old, Catholic and Calvinist flocked hither to witness the wonderful event.

The painting was removed from its place and inspected closely in order to discover if possible an explanation of this incident.

Christopher Schogg, a Canon of the Cathedral, who lived in the early decades of the eighteenth century, and was intimately acquainted with contemporaries and eye-witness of the prodigy, placed on record what he gathered from them:

It is impossible (he wrote) to describe the commotion which arose owing to the holy horror, pious ardour and desire of seeing it (the picture) close at hand. In order to obviate doubt concerning the miracle, and any suspicion of possible latent deception or fraud, the ecclesiastical authorities first had the picture taken down from the wall, then denuded of the ornamental frame, even stripped of the stretching laths, and finally closely inspected and shaken. But since it was found free of natural moisture, and the wall quite dry, and, moreover, being detached and held by the hands alone of priests over a table, it ceased not to sweat blood; this manifestly constituted a miracle. (Author Irish Ecclesiastical Record — 1897. Volume 2.)

The Rt. Rev. Bishop, when he saw the picture and the document, was deeply moved and asked Bishop Leopold Varady to give him a copy thereof. Thus came the copy of that remarkable picture to Toledo, and again among the Magyars. It is now a valuable asset of our beautiful church, a lasting token reminding us of our First Bishop's fatherly love.

Assistant Pastors of Our Church.

The sketch of our history would not be complete without remembering, briefly at least, the assistant pastors of our congregation.

Father Eordogh is a strict man who holds the control of his parish

with iron hand and in his idea of priestly order punctuality and strict attendance to duty are essential qualities for a priest. Simultaneously the glowing love with which he fulfills his duties and the fatherly tenderness with which he exercises his office, render the best training in priestly qualities to those who are assistants at St. Stephen's.

Our assistant priests have readily recognized these traits, consequently they were warmly attached to our pastor and were moved to convey their gratitude and thanks to him; serving, at the same time, our congregation with such loyalty, so much fervor and love, such a free application of their spiritual capabilities that we shall never cease to keep their memory fresh and bless their names while we benefit by the fruits of their labor.

The Rev. A. A. Pirnat was our first curate who is at present pastor of Holy Rosary Church in our neighborhood. Following him, the Rev. Geza Györfy continued the work of the assistant to the entire satisfaction of our whole membership. He had just arrived from Hungary when the position was vacant and today he is the beloved spiritual leader of the congregation at South Bend, Ind., diligently working in his spare time, for the press.

The sincere love of St. Stephen's congregation and the tribute of thanks from our pastor was the reward of the Rev. Joseph Nemeth, our next curate, for his ambitious activities which he furthers at present in the parish of St. Elizabeth, in Cleveland, with exceptional devotion and praiseworthy results.

At the present time the Rev. Hermann Goldschmidt assists our pastor in his many duties, to the full satisfaction of his superiors as well as of all our parishioners.

St. Stephen's Church of Toledo has also a candidate for the priesthood who is pursuing his studies at the Seminary in Cincinnati and who with God's help will be in a few years ordained as a servant of the Lord; Joseph Hegedüs, our candidate who renders valuable services to our parish during the summer-vacation.

The World-War.

The year 1914 brought woe and sorrow too. Things turned for the worse over there in the old country. Wicked Serbia had launched another of her infamous attempts upon the lives of Hungary's and Austria's high officials, and their hired assassin was this time successful, murdering the heir apparent to the thrones of Hungary and Austria, the Royal Duke and Archduke Francis Ferdinand and his spouse the Duchess Sophie of Hohenberg, on the 28th day of July, 1914. Then hell broke loose, and poor Old Hungary — all the vigorous protests of her leading statesmen notwithstanding — was forced into the war, into that terrible World War, the most severe manifestation of God's wrath. So there commenced a period of utter anxiety and sorrow.

There was hardly a family among Birmingham's Magyars, whose members were not to tremble for cherished lives suffering over seas the brunt of the war. The condition became aggravated through the participation of Great Britain in the war. All connections with the Old Country were interrupted, and the scant news reaching Toledo was more or less hearsay reports. It was a trying time, spent between fear and hope. Admonished and controlled by their ever-watchful leaders, our Magyar working people, however, carefully refrained from discussing the events of the European confusion. They continued working in their respective factories, ever ready to protect them and to defend them against wicked attempts of agents of the enemies.

Progress.

In the meantime, the Congregation of St. Stephen's under Father Eordogh's loving care and inspiring direction, steadfastly continued her onward march on the road of progress. Immediately after the dedication of the new church, the pastor's home was erected, said to be one of the Diocese's most beautiful rectories. The spiritual life, under our pastor's constant care, rose higher and higher, and grew into that wonderful Eucharistic life that we so proudly hail during these days of St. Stephen's Silver Jubilee. The "Sacred Heart" Society, the "Holy Rosary" and the "Seven Dolores" Societies were re-organized, and memberships considerably increased.

Chapters of the "Catholic Knights of Ohio" (St. Ladislaus) and of the "Catholic Ladies of Columbia" (St. Margaret) were established. Our Choir Union under Frank Conrad's able leadership was organized. The "Holy Name Society" and the Young Ladies "Sodality of the Blessed Virgin Mary" were instituted.

The Kind Hearted Women.

Special need of praise must be given to the Ladies Auxiliary Committee, the so-called "Kindhearted Women of St. Stephen's" — these ever-ready workers of the Congregation; an organization which has stood the test in all the great affairs of the Parish. All these, with the other societies of St. Stephen's, viz. St. Emery, St. Anns and St. Elizabeth, loudly proclaim the splendid spirit of cooperation of the people of our Parish.

The United States Enters the World-War.

In the course of events, the European conflagration ever more affected our great Country. The defeated and hard pressed allied powers looked with increasing insistence for help from these United States, and as Germany's ruthless submarine warfare furnished plenty of causes for armed interference, we foresaw with ever-growing anxiety the fast approaching day when America would also enter that World-War. Our misgivings soon came true. The United States of America, by its representatives in Congress, declared a state of war with Germany on the 6th day of April, 1917,

and war against Austria and Hungary on the 7th day of December of the same year. Some of our men, not admitted to citizenship, became automatically "Alien Enemies", which bespoke rather serious complications, as people under this disqualification had to submit to rather trying restrictions. Still our pastor's great leadership was manifest in the conduct of his people. This, together with the influence of a group of Magyar businessmen, brought forth good results. Joining with the managers of the manufacturing plants, they obtained for the Magyars almost unlimited freedom of action, allowing them to pursue their peaceful ways. The people of St. Stephens in turn gratefully acknowledged the favors granted them by loyally complying with their duties towards the United States. Forty-seven young members of our Congregation joined the ranks and served throughout the duration of the conflict. Every drive for the sale of War Bonds went "over the top"; so went the drives to fill the War Chest and the Treasury of the Red Cross. Those of the parishioners who were eligible, volunteered to serve on the various war boards, such as the Registration, the Legal, the Americanization Board, etc. All our Magyars, both citizens and aliens, were anxious to prove their loyalty in every way, and no group was so enthusiastic as that crowd of Magyars participating in that splendid

"Our Mothers" — Impersonating Ladies
of Columbia and Hungaria.

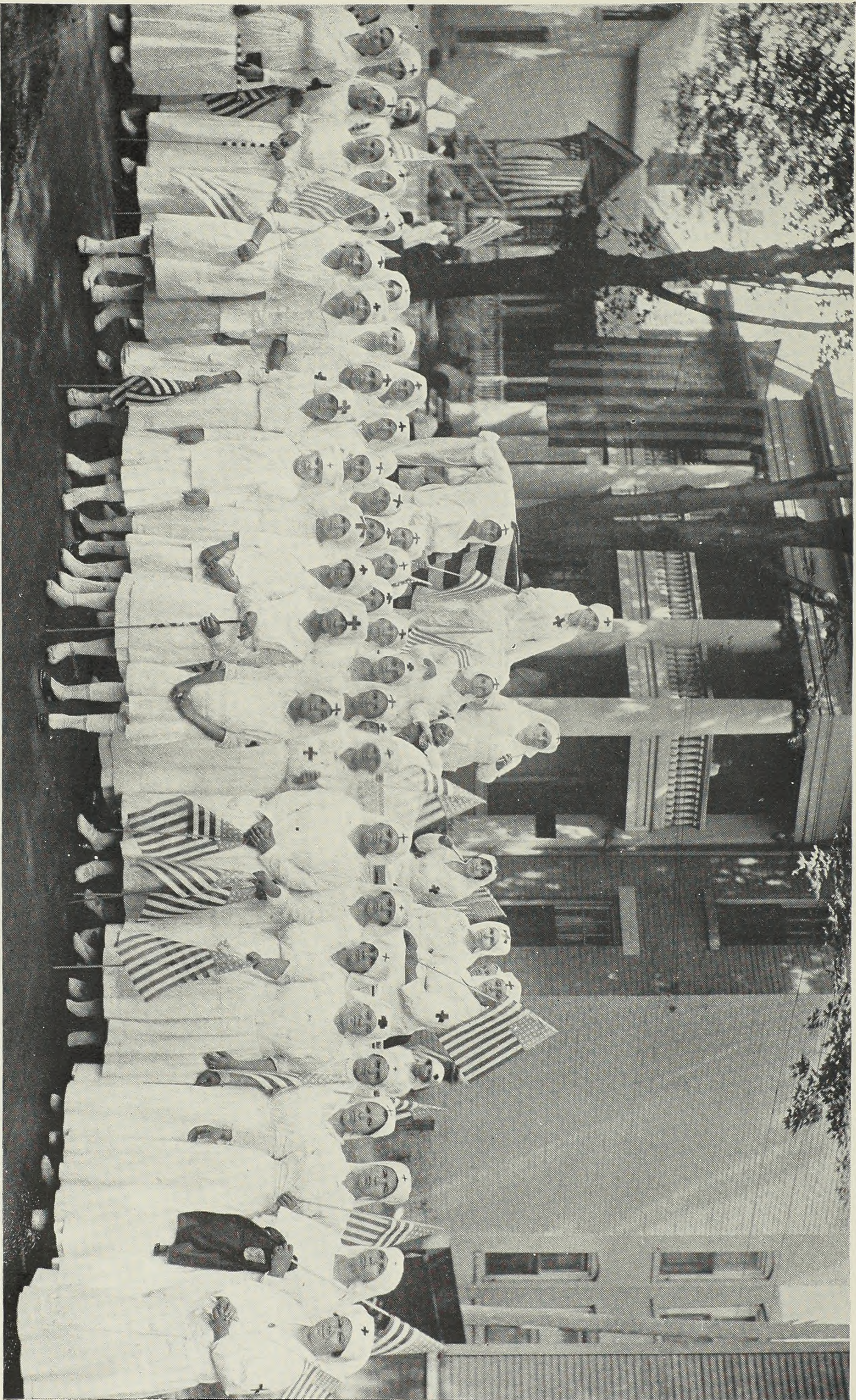
demonstration on the 4th day of July, 1918 when conducted by their three spiritual leaders, they proudly displayed their slogan "Hungarians by Birth, Americans by Choice". It was a memorable event indeed that monster parade composed of various nationalities, all of them in their special national costumes. The Magyar group was led by a Marshal in Magyar attire on horseback; he was followed by the three spiritual leaders, Father Augustine Komporday of the Greek Catholic Parish, Reverend Louis Bogar of the Reformed Church and our Pastor, Father E. G. Eordogh, the whole group surrounded by mounted Magyar Hussars in their brilliant uniforms. The main features of their quota in the parade were three splendidly decorated floats; one with the heading "Our Fathers" carried the impersonators of George Washington and Louis Kossuth; the second "Our Mothers" impersonating ladies of Columbia and Hungaria; and the third, a pathetic group, a dying American soldier boy surrounded by Red Cross Nurses. The spaces between the floats were filled by our 76 boy scouts, then the boys of our Parochial School carrying a giant American Flag, their leader displaying a slogan "We will never let our Old Flag fall"; then a squad of about 60 Red Cross Nurses in their handsome white uniforms; and finally a troop of men and a body of women in their picturesque Magyar National costumes; in all about 900 men and women.

Our Soldier-Boys in the World-War.

John Adam	Stephen Gottfried	Louis Majercsik
George Asztalos	John Hanisko	Michael Molnar
Stephen Balogh	Stephen Helyei	Joseph Nagy
Andrew Bocsi	Joseph Hubai	John Pinter
John Bodi	Balthazar Hultai	Andrew Prekop
Mathias Bodi	John Jenko	Stephen Pribics
Joseph Bolla	John Juhasz	Stephen Sandor
Michael Burczin	John Kapcat	Andrew Seman
John Dancsak	Gabriel Kovacs	Edward Seman
Stephen Dandi	Rudolph Kovacs	Paul Strick
Stephen Dorcsak	John Kuzma	Michael Szajcz
Louis Fabian	Joseph Kuzma	Gabriel Szakacs
Alexander Fazekas	Frank Lukacs	Stephen Szaniszlo
Stephen Fazekas	Joseph Lukacs	John Tahy
John Galajda	Louis Madacsik	John Tinta
Stephen Galajda	Michael Majer	John Winter

Whirlpool of Events.

Then came the 11th day of November, 1918, "Armistice Day", and in its wake we received the most disheartening and alarming tidings from the Old Country. We learned that a band of treacherous, unprincipled politicians had sought to bring on a revolution among our people across the seas. The savage hordes of Roumania, Serbia and Bohemia had invaded

Hungarian Red Cross Nurses on July 4th, 1918.
Kép a július 4-iki díszfelvonulásról. Asszonyaink és leányaink mint Vörös Keresztes ápolónők.

Hungary, inaugurating the "peace" by pillaging and murdering the defenceless people. The revolutionary dictators had all authority placed in the hands of Bolshevistic terrorists, mostly foreigners enjoying Hungary's hospitality, beastly monsters hailing from Russia, Poland and Roumania and a period of utmost terror and misery ensued. When the villains finally had to flee from the just wrath of our aroused people, our native country was left bare, our kindred suffering the most dire want. Easy it is to conceive how our poor American Magyars suffered in soul when this intelligence reached them.

Non-Sectarian Cooperation.

Relief measures, under the leadership of our Father Eordogh, the Reverend Louis Bogar of the Hungarian Reformed Church, and Father Augustine Komporday of the Greek Catholic Congregation, were at once started. The Joint Committees of the Magyar Churches were organized and still function during these days for the relief of the starving among our unfortunate kinsfolk in Hungary, and for the better promotion of common interests. Certainly a noble instance of tolerance and brotherly good will.

Prominent Visitors.

The post-war years were mostly marked by relief work. With the re-establishment of diplomatic relations, special messengers came over from Hungary, mostly to ask for assistance, and we had many opportunities to learn from eye-witnesses the sad story of poor Hungary's experiences.

Christmas of 1921 we had the great joy and honor to entertain Father Bela Bangha S. J., the fearless saviour of our Christian Hungary, from the terror of international communism. His wonderful Christmas sermon will ever recall his visit. Soon after him, in the spring of 1922 we had the signal honor to hail independent Hungary's first envoy, the Count Ladislaus Szechenyi who, with his aide, Mr. John de Pelenyi, was visiting the Magyar settlements in the United States. He came to interpret the thanks and appreciation of the Royal Hungarian Government for our relief work. On September 23rd, 1923, we had the great pleasure to bid a hearty welcome to the Right Reverend Monsignori Dr. Alexander Ernszt and Bela Turi, emissaries of the Cardinal Primate of Hungary and of the Executive Committee of Catholic Councils, who had crossed the ocean in order to plead with the American Hierarchy the cause of the Catholics in Hungary. On the 26 of November, 1923, Captain Pedlow of the American Red Cross was the Congregation's much honored guest and it was a great honor, as well as a pleasure, to meet personally the man who, as the Commander of a Red Cross detachment in Hungary, saved thousands and thousands from misery and starvation, and in honor of whom the Magyars of Hungary erected a statue of himself in Budapest, as a lasting memorial of the work he directed in their hour of need.

Father Bela Bangha, S. J.

A keresztény Magyarország egyik legelőkelőbb vezérfia.

Bishop Zadravec.

From July 2nd to the 5th, of this year, while solemnizing the close of St. Stephen's first quarter century, we had the privilege and pleasure of entertaining the R. R. Bishop Stephen Zadravec, D. D., Apostolic Vicar to the National Army of Hungary, who, while visiting in the United States of America, had come to honor our celebration with his distinguished presence. The eloquence for which he is well known in his home land was made evident during his remarkable address to our people and will linger with us as a lasting legacy.

American Visitors.

Our beautiful church, as well as our parochial residence have become attractions of Toledo and many a prominent visitor, both Catholic and non-Catholic, have come to view them.

Among members of the Catholic Hierarchy, Archbishops and Bishops are recorded as having inspected St. Stephen's: The Most Reverend Archbishops Pietro Fumasoni-Biondi, D. D., Apostolic Delegate in Washington, and Henry Moeller, D. D., of Cincinnati; Thomas J. Shahan, D. D., Rector of the Catholic University, Washington, D. C.; William A. Hickey, D. D., Diocesan of Providence; Peter J. Muldoon, D. D., Diocesan of Rockford; Emanuel B. Ledvina, D. D., Diocesan of Corpus Christi; John P. Carroll, D. D., Diocesan of Helena; Francis J. Tief, D. D., Diocesan of Concordia; Augustus J. Schwertner, D. D., Diocesan of Wichita; Henry J. Tihen, D. D., Diocesan of Denver; and Michael James Gallagher, D. D., Diocesan of Detroit.

In addition, two faithful friends of our Parish deserve to be mentioned: the Very Reverend Provincials Bernard P. O'Reilly, S. M., and George Hindelang, C. PP. S.

The Post War Period.

Memorable events of the post bellum period are: The passing of the resolution on the 2nd day of May, 1920, to erect a modern school house. The work, however, had to be delayed owing to the extremely high cost of living, combined with an entire deadlock in employment, lasting about one year, a period when the doors of the plants were kept locked, a time of distress that brought many a good family down to the brink of poverty. On the 22nd day of February, 1921 the "Daughters of The Divine Redeemer", a prominent teaching order, was introduced into our Parish. Meanwhile, six Sisters had arrived and to house them the former pastor's home was re-purchased and furnished. The new Sisters are co-operating with our Sisters of "Notre Dame" in the class rooms and are directing the activities of the "Kind-Hearted Women". Already they have proven to be a valuable asset to our Parish. From February 26th up to and including March 12, 1922 a Holy Mission was held, the first one ever enjoyed in this

Parish. It was preceded by a preparatory "Novena", and then conducted by the Abbot Stephen Kincs and Father John Horvath, both of Hungary.

Our Pipe Organ.

In 1918 our magnificent pipe organ was acquired, entirely paid for by private donations. It is one of Toledo's largest organs. The first organist employed was Joseph Crossz, a talented pupil of our St. Stephen's School.

Requiem for King Charles.

On the 28 day of April, 1922, our Rt. Rev. Bishop Stritch celebrated a Pontifical Mass of Requiem in our church for the soul of the late Apostolic King Charles IV. of Hungary, who had passed away in his exile at Funchal, Madeira, on the 1st of the same month. The Right Reverend Vicar General, Mgr. John T. O'Connell, L. L. D. delivered a very impressive commemorative sermon, much appreciated by the large number in attendance. The Royal Government of Hungary was officially represented by Andrew de Hertelendy of the Royal Hungarian Legation in Washington D. C.

After the Requiem.

Father Eordogh. 2. Mgr. John T. O'Connell. 1. Bishop Stritch. 3. Andrew de Hertelendy
Mgr. Benedict Rosinski. Rev. Carl Alter. Dr. Geza Farkas.

Our Pastor's Silver-Mass.

The splendid and elaborate celebration of our dearly beloved Father's Silver Jubilee, on Thanksgiving Day of 1922, is still enshrined in our memories. This joyful event gave the parishioners of St. Stephen's, as well a multitude of Father Eordogh's friends, abundant opportunities to show their proofs of sincere affection and gratitude, overloading him with a profusion of tokens of true friendship and attachment. Father Eordogh said his Silver Mass in the presence of the R. R. Bishop, surrounded by a large number of visiting clergy. After the Mass, in the crowded hall of St. Stephen's, a reception was held, whereat the Mayor of Toledo, Judge Bernard F. Brough, expressed the congratulations of the City. Honorable Percy C. Jones delivered the well wishes and tokens of the Jubilarian's many friends, among the laity. After these the representative of the Congregation and the chairman of the various church societies addressed the jubilant pastor, presenting him with a profusion of floral offerings. At the banquet following the reception, the "Kind Hearted Women of St. Stephen's" had the signal honor to entertain three Right Reverend Bishops, viz: The Right Reverend Bishop Samuel A. Stritch of Toledo; Joseph Schrembs of Cleveland; and Michael J. Gallagher of Detroit. Then the Right Reverend Monsignori, John T. O'Connell and B. Rosinszki from Toledo, and Thomas C. O'Reilly from Cleveland, and more than one hundred pastors and other priests from various Dioceses. Monsignor O'Connell, the ever loyal friend of our Congregation, served as toast-master, and under his witty and masterly direction, we had the pleasure of hearing most remarkable speeches. The splendor of this illustrious assembly was greatly enhanced, indeed, by the participation of Count Lad. Szechenyi, the first Envoy in Washington of Independent Hungary, who transmitted the congratulations of the Royal Hungarian Government to the Jubilarian.

On the 20th of August, 1922. our St. Stephen's Society solemnized the Anniversary of its foundation.

Soon afterward, in due time, the silver jubilees of the St. Emery's and St. Elizabeth's Societies were celebrated. It is meet and just to bear in mind and to emphasize that these three societies, with their various chapters, were not only the founders of our Parish, but also at all times and events the main supporters thereof, the columns of St. Stephen's.

Our Pastor at the Brink of the Grave.

The early months of 1924 brought again days of depression and worry. Our dear Pastor had to undergo two serious operations in Saint Vincent's Hospital. Twice the shadows of death surrounded him and it was surely a Divine Miracle, the answer to many fervent prayers, that he recovered and regained his strength. Next to Divine Mercy we feel deeply indebted to Dr. Crinnion, whose surgical skill made our pastor's recovery possible. We owe too a debt of gratitude to the Sisters of Charity, whose

To Rev. E. H. Fordough

On this twenty-fifth anniversary of your elevation to the priesthood, we desire to express to you our appreciation of your many splendid deeds and devoted service in the ministry of your church, and of your eminence as a citizen of our city.

Your demonstrated capacity for loyal and lasting friendship has distinguished you as a man among men and we rejoice therefore, in your

SILVER JUBILEE
and seize the occasion to express to you our sincerest

~ GREETINGS ~

in the hope that you may long
remain in our midst and that
our friendship may always continue.

Toledo, Ohio

November, 30, 1922

J. K. Levates

Arnold F. Brown

Wm. C. Jones.

Walter D. Brown

Dr. S. J. Parker

Marshall Shepperd

Edward F. Smith

Wm. D. Johnson

Scott Stahl

Chas. E. Chittenden

A. J. Gendron

Carroll
Geo F Guinn
Chas M. Kelley
~~Wm. B. Kelley~~
James Austrop
John B. McMahon
Chas J Lawton
James W. McMahon
W. E. Lawton
A. Swartz
L. E. Lawton
Vernon J. Walsh
Smith L. Welsh
D. J. Davies
John B. Wilson
Louis E. Kueger
Mrs. P. P. P.

Chas. H. Graves -

John A. Price

J. J. Kranz

Geo Kranz

Albert J. Kranz

Karl J. Kranz

Bernard H. Kranz

Gerold Kranz

E. H. Hagener

L. Duane Wallick

Mrs O. Holst

Harry A. Neubauer

W. J. Springer

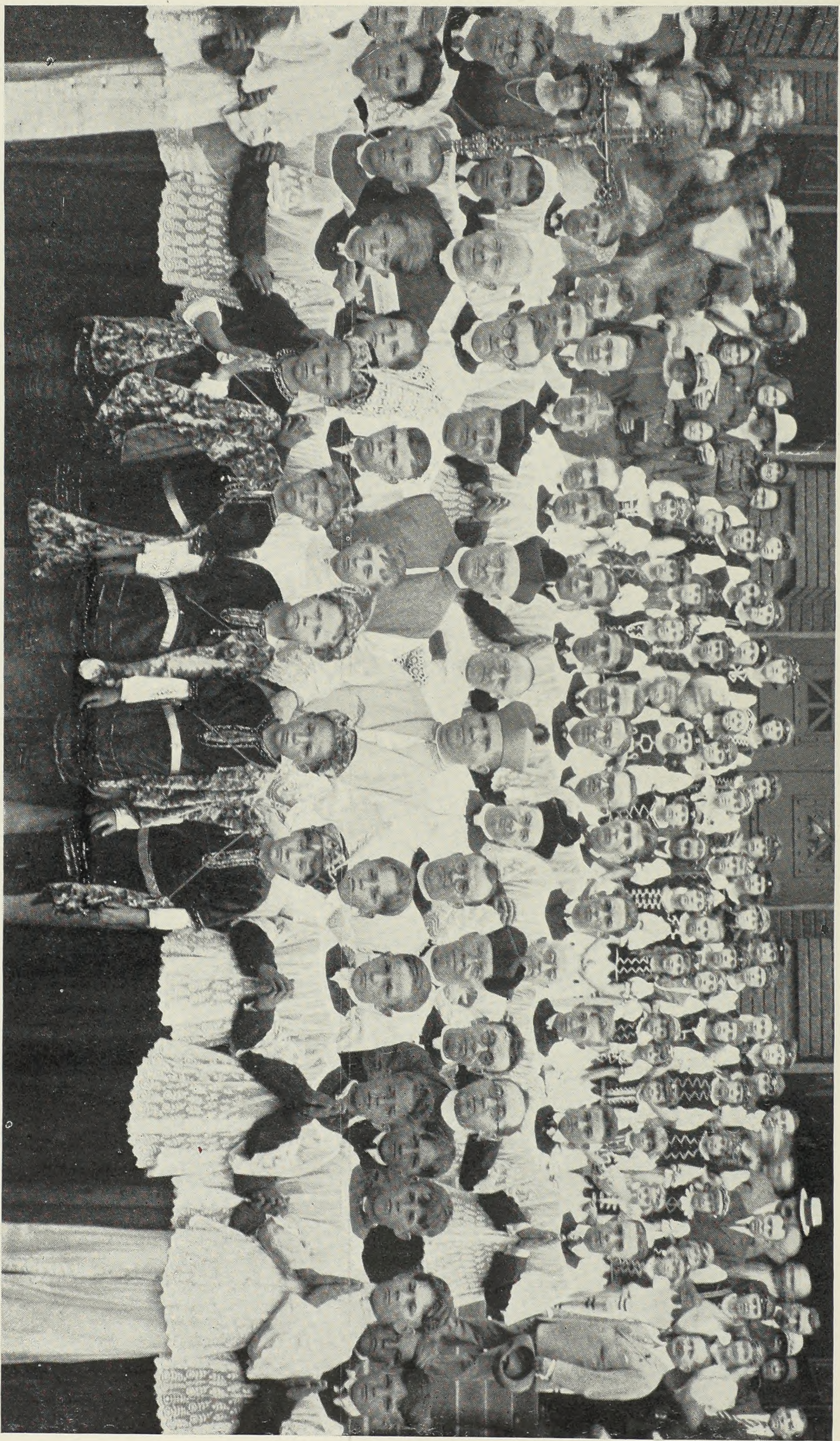
J. M. Harris

Albert J. Neubauer

M. Enright

Jos. L. Tillman Sr

Paul E. Gunther

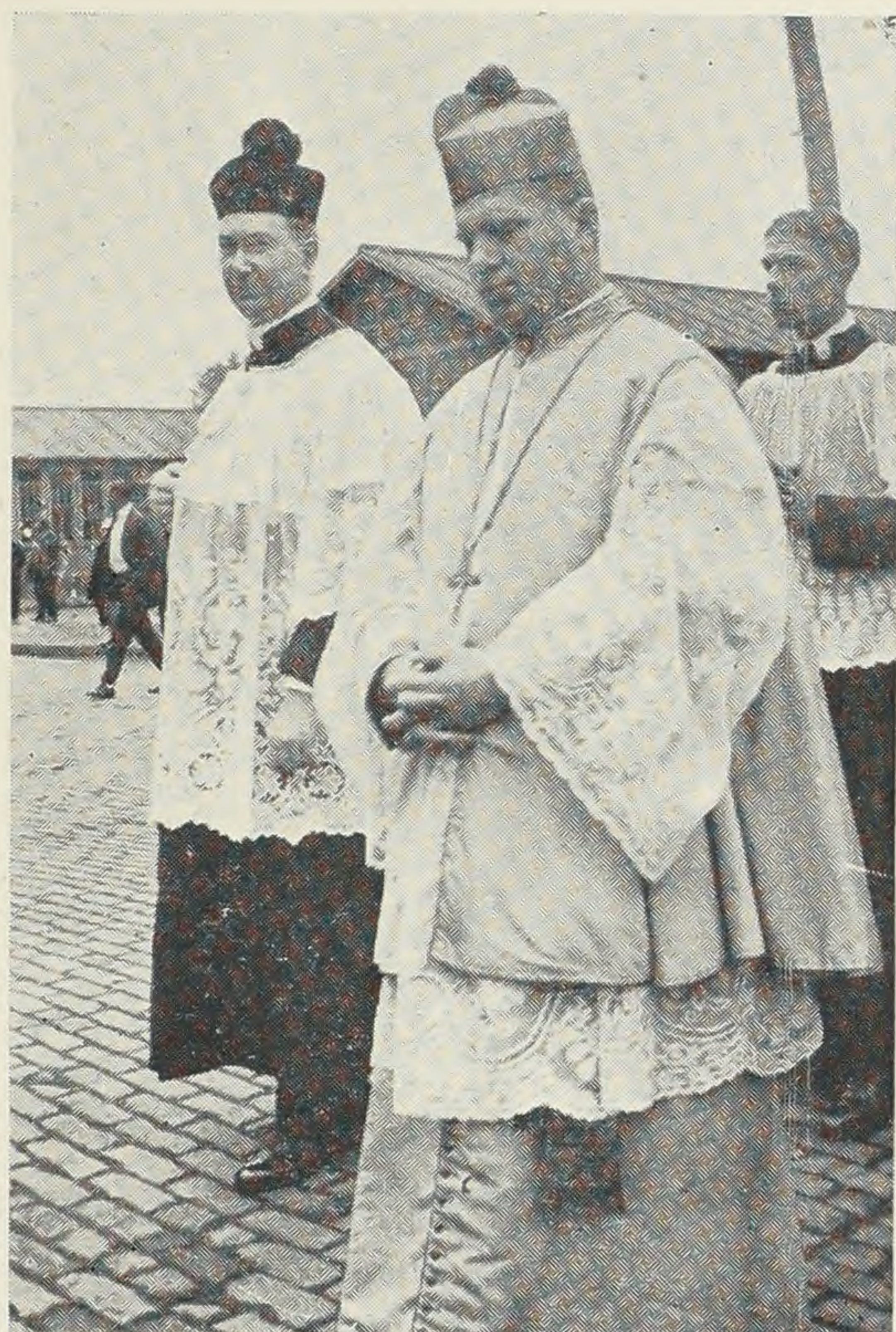
After the Jubilee Pontifical High Mass July 6th, 1924. — A jubileumi püspöki mise után.
Zadravecz püspök és O'Connell helyettes püspök közén.

devoted care saved for us our dear Father. The warm sympathy of both our Right Reverend Bishop and the priests of the Diocese of Toledo were of great comfort to us during those days of distress.

Another Holy Mission.

During the Lenton Season, we had our second Holy Mission. The first two weeks, conducted by Father J. Hem, S. J., in the Magyar language, and the third week by Father George Pare' from Detroit, in English. The Mission was very successful and left lasting impressions in the hearts of our parishioners.

St. Stephen's Silver Jubilee.

On the 4th of July and the two following days, the close of the first quarter century of our Congregation's existence, was celebrated. It was a feast well befitting the high purpose of the occasion, a feast of fervent thanks offered up to Divine Providence for the many Graces, He has bestowed upon this group of faithful worshipers. A visitor of unusual rank graced this occasion; the Right Reverend Bishop Stephen Zadravecz from Budapest, who, authorized, by our Right Reverend Bishop, conducted the impressive ceremonies, and from the pulpit delivered a most wonderful sermon.

In the evening of July 4th the parishioners assembled for a reception in the St. Stephen's Hall, where our illustrious guest, as well as Father Eordogh

also celebrating his birthday anniversary, received the most hearty and enthusiastic acclamations. Not less hearty and sincere was the ovation bestowed on our Notre Dame Sister M. Roberta, who has taught in our Parochial School since its inception. The main feature of the evening was a dramatic fairy play by Sister Mary Laureana, performed by the young girls of our St. Stephen's School. An inspiring address by the Right Reverend Bishop Zadravecz concluded the activities.

On Sunday, the 6th day of July, the Right Reverend Bishop Zadravecz celebrated the Pontifical Jubilee Mass, commemorating the first quarter century of St. Stephen's career. Our Right Reverend Diocesan was represented by the Right Reverend Vicar General Monsignor John T. O'Connell, who delivered the sermon. In the evening a banquet, given by the Kind-Hearted Women, the first gathering in the spacious hall of the new

school building, closed the Jubilee exercises. The banquet was attended by about 1000 people. A special table of honor was reserved for the surviving charter members of the Congregation, who received much attention during the evening. The main speaker of the occasion was the Honorable Judge O'Brien O'Donnell, expressing the well wishes of the Community. A short address by the Right Reverend Bishop Zadraveczech finished the memorable evening.

* * *

And now the chronicler might as well put his "Finis" to this story, for what transpired after this, belongs to a new period and will have to be told in 1949 by another. May he be able to refer only to joyful and happy events, telling not only of joy and prosperity in things material, but also of unswerving faith and deep-rooted Catholic life.

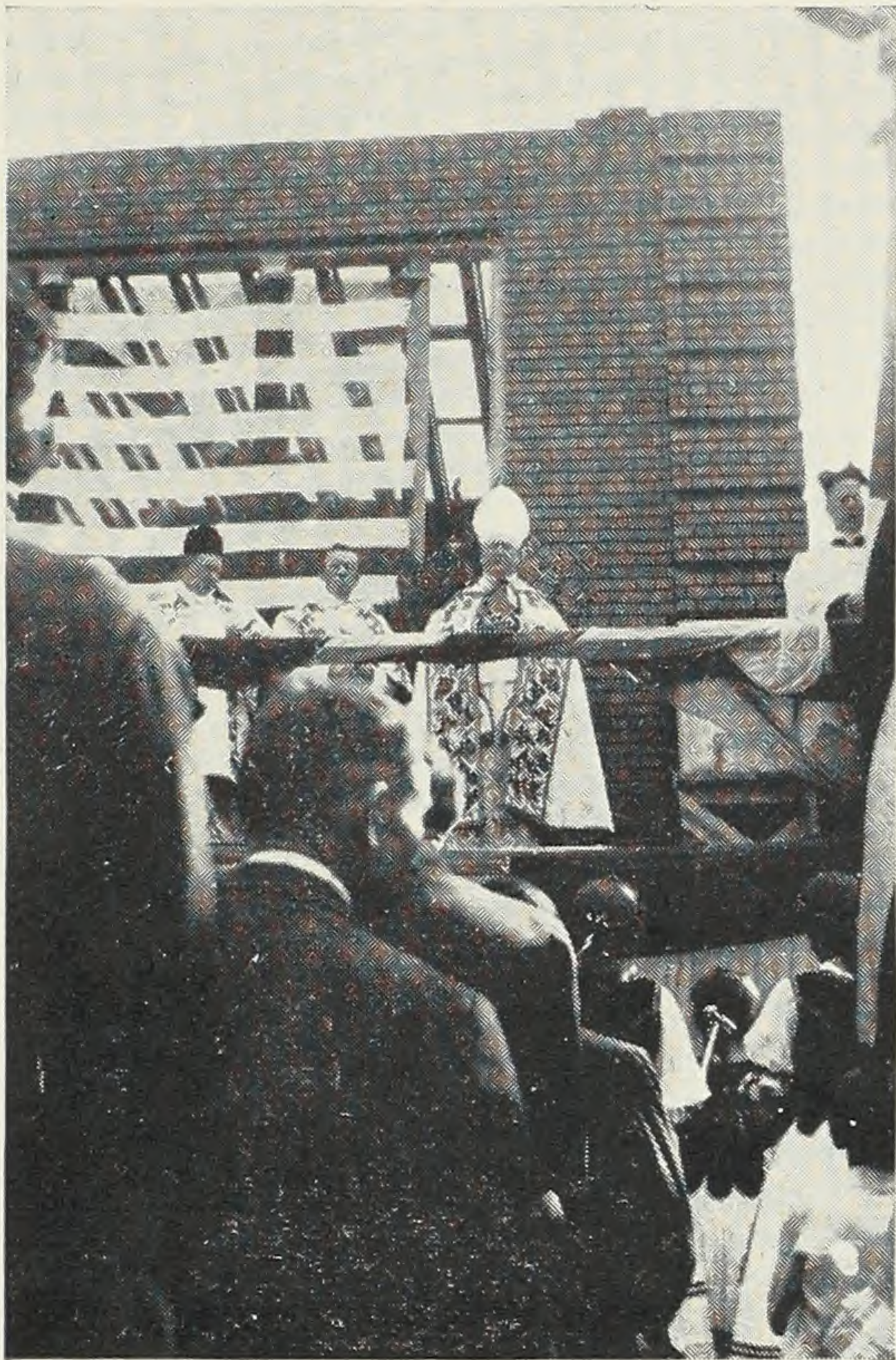
Incommon with Catholics throughout the world, the parents of St. Stephen's Congregation know full well that true education embraces the spiritual, mental and physical development of the children who are to be parents and citizens of the coming generations. Education that refuses to recognize God's jurisdiction over His own creations is defective. Education without God is pagan, and pagan intellectuals are dangerous elements in society. The zeal of the people of St. Stephen's has ever been manifest from the foundation of their parish. Simultaneously, with the erection of their first church building, the school has stood beside it, modest at first, as was the church, but awaiting the day when their means would allow them to erect a building that would conform in its architectural lines with the beauty of their Temple adjoining, and offer to their children every, facility for the development of their minds and hearts to fit them to know and love their God and Country, to be in a word an honor to their Creator, to the Country that protects them, and to the Home and Church and School that nurtures them.

* * *

Before putting aside his pen, the chronicler deems it important to call the kind reader's attention to St. Stephen's pride. The opening of the school dates back to September, 1899, with the Sisters of Notre Dame in charge of the work of education. The teaching staff at the start consisted of three Sisters, viz: Sister Mary Sophia, Sister Mary Vincentia and Sister Mary Roberta. Our Sister Mary Roberta is still on the teaching staff and has, except for a short interruption, taught the children of St. Stephen's throughout the history of our school.

The number of pupils during that first school year was but seventy, seated in two modestly equipped class rooms. In 1901 we had to add a third room, again in 1906 a fourth, and then in 1908 as the number of pupils increased a fifth room was opened.

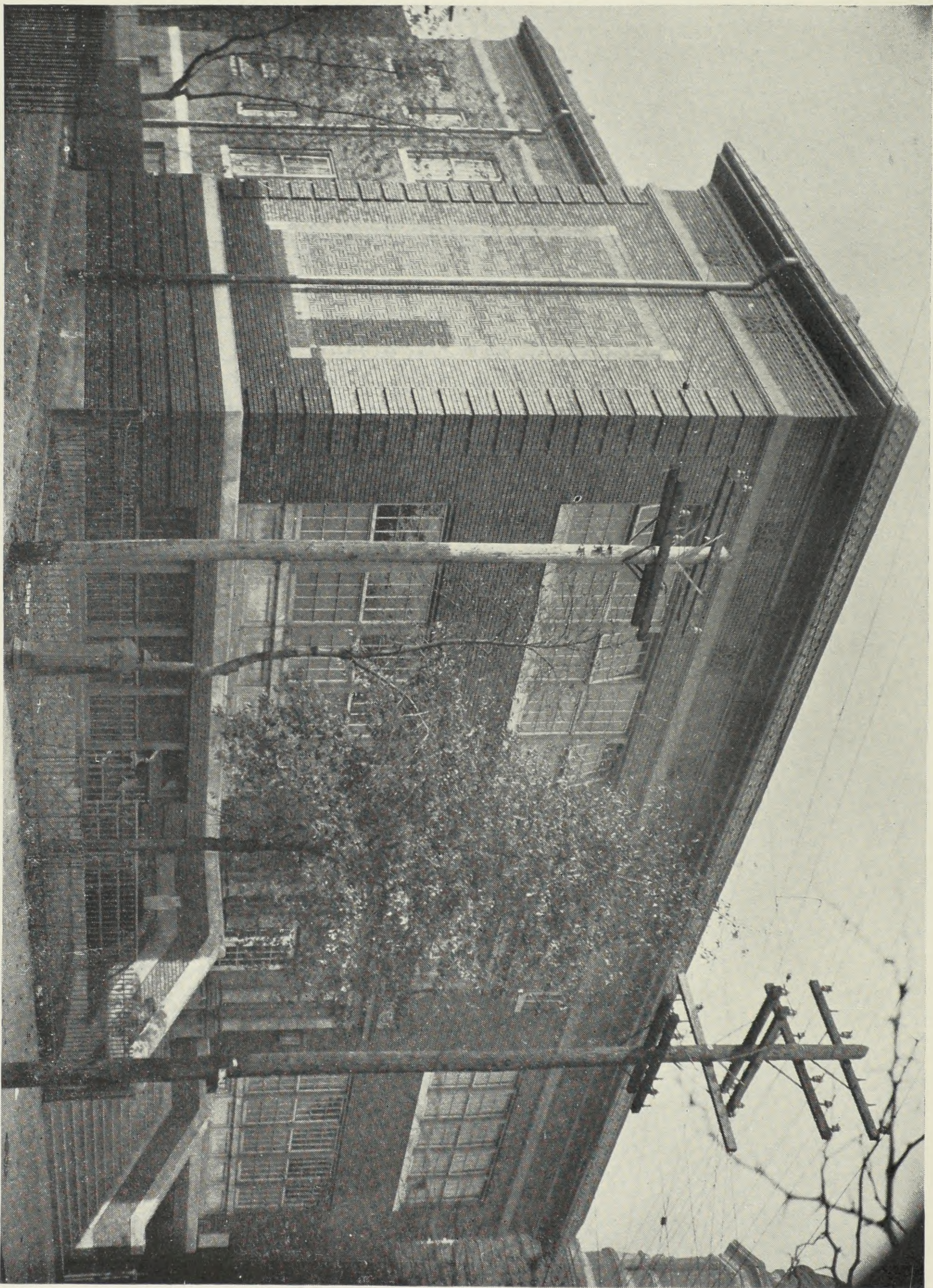
The school building was entirely destroyed through a disastrous fire on the 27th day of June, 1908. Of the furniture, very little was saved. Still the wonderful spirit of our parishioners manifested itself in the crisis. Their support, combined with other gifts of generous benefactors, made the re-building of the school-house possible, and the following year found the children of St. Stephen's parish housed in a commodious home, with class rooms and accessories sufficient to take care of the increassing numbers.

During the fall of 1911 the first Bishop of the new Diocese of Toledo, the Right Reverend Joseph Schrembs, D. D., honored our Parish with an official visit and spent a long time in the class rooms, commending and encouraging the Sisters and their pupils.

In the same year another class room had to be opened and an additional Sister engaged, as the number of pupils had gone beyond three hundred and fifty, and shortly thereafter had to make arrangements for a seventh and for an eight room as well. This did not suffice. Our school building could not be expanded and in the spring of 1917 extra portable buildings were erected and additional accommodations provided to care for the increasing number of children who sought admission.

Early in the year 1921, six teaching Sisters of "The Daughters of Our Divine Redeemer" were added to the teaching staff of our school. Their number is now eight. The Sisters of Notre Dame, owing to the great demand made on them for teachers, were not able to provide the additional teachers and our pastor had to seek elsewhere for the help needed. As the number of children was increasing rapidly, the need for a large and permanent school building was evident. Plans were made, committees appointed and the architect who drew the plans for our beautiful church was engaged to do the same for our school, that our buildings would be in harmony, one with the other, and make up a graceful group. This was early in the year 1923. On the 9th day of September, 1923, the cornerstone of the new building was blessed and placed in position. The Right Reverend Vicar General Monsignor John T. O'Connell officiated as the personal representative of our Bishop. The work of construction progressed rapidly and on Labor Day, the 1st of September, the building was dedicated to God's honor and for the purposes for which it was builded by the Right Reverend Bishop of the Diocese.

St. Stephen's School — a Nursery for True Americans. — Uj iskolánk.

St. Stephen's School — a Nursery for True Americans.

Our children are ambitious and eager to learn the language and customs of our Country. American ideals are constantly held up to them and every opportunity offered them to develop true American principles.

Every morning, after the usual opening exercises the children of St. Stephen's School salute the American Flag and recite the pledge of allegiance with an enthusiasm and sincerity hardly surpassed by other American-born children.

Roosevelt Day.

Honorable Walter F. Brown

In 1919 the Hon. Walter F. Brown, a personal friend to the late Great American, President Theodore Roosevelt, was invited to visit our schools and kindly accepted our pastor's invitation. The children performed various patriotic exercises. Mr. Brown then addressed them and spoke enthusiastically of Theodore Roosevelt, who is so highly regarded throughout the entire Country for his sterling qualities and his splendid Americanism. The children were asked to enter a city-wide contest, taking as a subject for composition "The Life of This Great and Loyal American."

With zeal they responded to the appeal. The children of the primary grades vied with those of the upper classes, producing results that merited distinction. Their zeal did not go unrewarded, for each class became the happy recipient of a beautiful book sent in appreciation for the fine work done.

* * *

The members of the building-committee, headed by our Rev. Pastor, deserve high credit for their devoted work. Their names are as follows:

Councilmen:

John Barva
John Fortuna
Andrew Lorincz
John Mariassy
Joseph Szemetko
George Sztrick
George Varga
John Vasko

Committee-Men:

Joseph Jakab
John Kiss
John Katona
George Lengyel
Stephen Lingvay
Joseph Papp
John Toth

Now the fathers and mothers of the congregation have faithfully fulfilled their duties towards their children. Will they in turn gratefully acknowledge their love for them? Will they fulfill the hopes and expectations of church, of home and of school? Let us trust they will. May the old spirit of St. Stephen's School take permanent root in the new home of learning. That well-proven spirit of Christ-like Charity and burning love for our great Country. May the children of today, and their children's children ever bear in mind their Magyar traditions. May they ever be proud of their Magyar origin; proud that they proceed from a nation which by Divine Providence was placed as a bulwark of old Europe, that western culture might develop and flourish in peace!

There could be no better ending to this chronicle than to quote the solemn pledge expressed in the final sentence of the document enclosed in the corner-stone of our new school building:

"To raise faithful members for our Holy Church,
— inspired patriots of America."

Addenda.

The surviving Charter-Members of The St. Stephen's Roman Catholic Magyar Congregation in Toledo, Ohio, are:

John Adam and wife, born Barbara Burezin	Mrs. Stephen Dudas Stephen Drotar
John Balazs and wife, born Rozalie Lukacs	John Fazekas and wife, Susanna Orosz
Paul Bubenko	John Fortuna and wife, born Mary Orban
John Broda	George Ferencsik's widow
Michael Csizmar and wife, born Mary Toth	Andrew Firesak
John Csarni	Nicholas Galajda and wife, born Katharine Heger
Michael Csengeri	Andrew Horvath and wife, Mary Ferencsik
Stephen Csizmar and wife, born Katharine Smilnyak	Louis Hubay and wife, Mary Markovics
John Csizmar	George Hornyak and wife, born Anna Magyar
Michael Dorcsak's widow	
George Dancsak and wife, born Mary Vasko	

John Hornyak	Andrew Pipoly and wife, Barbara
Paul Hornyak	Lukacs
Joseph Jakab	Joseph Pasztor and wife, Mary
John Junga	Takacs
Joseph Jambor and wife, born Eli-	John Priscsak
zabeth Takacs	John Potoczki
Stephen Juhasz and wife, born	Joseph Szakovics
Barbara Tar	Edward Szucs
Mrs. Louis Kuchta	John Sztrick and wife, born Anna
John Kandik	Vavrek
George Kocsis and wife, born Eli-	Mrs. Stephen Szakovics
zabeth Lazur	Stephen Szakovics and wife, born
Martin Kruss's widow	Elizabeth Tinta
Emery Kolibar	Gregory Szakovics
Stephen Kavasanszki	John Svarcz
Julius Lassan and wife, born Mary	Francis Sztrinyi and wife, born Ro-
Kovacs	zalie Soos
John Laczko's widow	Joseph Stoffan
Andrew Lesinszki	George Sztrick
George Lengyel	Andrew Steffan
Joseph Lukacs and wife, born Mary	Mrs. John Singlar
Scsebrenyak	Valentine Szekely
Joseph Lukacs (Kis)	John Szeman Sr.
Andrew Matesz's widow	John Szabo's widow
Joseph Molnar and wife, born Anna	John Toth
Polgari	John Tobak and wife, born Barbara
Andrew Mikola's widow	Molnar
Katherine Molnar	John R. Takacs
John Novak's widow	Andrew Toth
Michael Nyitrai and wife, born	Stephen Toth and wife, born Eli-
Mary Kruselyak	zabeth Pederi
Mrs. John Nagy	Joseph K. Toth
Joseph Nemeth	Mrs. George Torda
John Oravec's widow	John Zsigray
John Olexo's widow	John Zorgo and wife, Anna Akos
John Pereszlay and wife, Anna	Emery Zavec and wife, Victoria
Liszak	Kruss
George Pribics	Stephen Zsigray

—:—:—

Splendid Donation.

The year 1923 was marked by the preparations for the realization of our school building program, the starting of the construction work and the hard task to collect the necessary funds. Our ever helpful friends and benefactors, the National Malleable Castings Company, gave proof of its never changing attitude towards St. Stephen's by donating the considerable sum of \$2500.00.

Address of the Rt. Rev. Monsignors
Dr. Alexander Ernszt and Bela
Turi to the Members of the
American Hierarchy.

**To the Eminent Cardinals,
Most Reverend Archbishops and Right Reverend Bishops
of the United States of America.**

Your Eminences,
Your Graces,
Your Lordships:—

Being authorized by the Cardinal Archbishop, Primate of Hungary and the executive Committee of Catholic Councils, we, the undersigned, beg leave to present ourselves before your illustrious Body desirous of calling your attention to Hungary, to parts torn from its former territory as well as to interests which must needs be near and dear to every Catholic heart.

In consequence of the sanguinary world-war Hungary has been consigned to the most cruel fate. The so-called Peace of Paris, besides paralyzing its economic and national existence, is gnawing at the very vitals of its Catholicism. Failure to hasten to the rescue of that nation would precipitate a condition as critical as the one it had to endure during the Ozman bondage.

With deep reverence, therefore, do we have recourse to the American Hierarchy, convinced as we are, that its august Body is always willing to swing the pendulum of its influence in defense of truth, particularly when that truth serves the interests of the Catholic Church.

Hungary has lived one thousand years in the service of Catholicism and humanity. To say that God has given a calling to every nation, and that the nations and individuals are called to the fulfilment of a divine will, is to repeat a familiar truth. Even small nations may fulfill a lofty destiny. And many are the times when they have been in position to render no small service to civilization and liberty. Hence, appreciative minds never permit their merit to pass unrecognized.

Hungary is fulfilling its thousand years old vocation by the Danube, an important territory of Europe which has proved the thoroughfare as well as the grave of countless nations. It groaned under the mighty hand of two imperial powers which represented two inimical worlds. Notwithstanding the difficult circumstances under which Hungary was constrained to eke out its existence, not only has it lost its independence under the pressure of its enemies, but has frequently arbitrated with them at the same board as a pover of equal rank.

Hungary has declined to cast her lot with the Orient to which step the Byzantine emperors have endeavoured to persuade her. It adhered to

Rome, and doing so it kept its faith. Great was the price it paid for that gift and prodigal the generosity with which it sacrificed its blood and life on the altar of religion.

Important was the role that Hungary was called upon to play, when its influence was co-territorial only with Naples and the Baltic sea. Before the Crescent appeared on the horizon, the power of Hungary extended to the greater part of the Balkan States and the eastern part of the Adriatic. Those were the days when Christianity was jeopardized. In those crucial times the battlefields were lavishly bedewed with the blood of the two most indomitable champions of the Cross, Spain and Hungary. Golden are the pages of history which relate the sacrifices, embraced by those two heroic nations; creditable the disregard with which they shed their blood, which eventually has become the seed securing the propagation of the true faith. Mohamed II. had occupied Constantinople, but was unable to capture Belgrade, for it was defended by a Franciscan monk, St. John a Capistrano, John Hunyadi, the Godfearing, illustrious governor of Hungary, Hungary was acknowledged the favored daughter of Catholicism by Pope Calixtus III. And after he had ceded the rudder of the barque of Peter to his most Cultured successor, Pius II. was just as tireless in championing the cause of Hungary, which was then regarded as the battlement of Christianity.

Since the glorious past of Hungary was buried in the field of Mohacs an era of vicissitudes and tribulations had dawned upon our fair land. Reduced almost to helplessness, we placed our hopes in the Habsburg House, and raised it to the royal throne of Hungary. It was during that period that our fatherland merited the appellation "Regnum Marianum." When the bitter cup of sorrow was filled to overflowing, divine Providence had raised a king for us in the person of Leopold I. whose invincible arms banished the Turk from the confines of our country.

The names of the changes introduced by the times subsequent to the world-war are legion. Protestantism has become a factor creating disintegration. In the field of agriculture the men returned to their paths, but the moral code proved too burdensome a yoke for them. In the field of politics Machiavelism luxuriated to regrettable proportions, while the kings hankered after absolutism. Capitalism created a new world and emancipated itself from the unchangeable golden rules of Christian Ethics. Ruin, desolation, penury and suffering, the natural offspring of the most stupendous conflict the world has ever seen, brought in their wake turmoil, lawlessness and division, thus forging on Hungary iron shackles which it is unable to break without the aid of outside powers.

The Versailles Treaty has reduced Hungary to the state of a veritable mendicant. Deprived of more than two-thirds of territory, of its natural confines, of its outlet to the sea, of its woodland and copper mines, it is at the mercy of its surrounding enemies. The famous Wilsonian prin-

ciples not having been translated into practice wrought additional hardships for Hungary by placing several millions of her sons and daughters under a foreign yoke.

Thus stands Hungary crippled and handcuffed, while the spectre of annihilation is staring it in the face. To make its lot doubly miserable, the victors exact a war-tax all out of proportion with her ability to pay and unparalleled in the annals of history.

But our main purpose is to call the attention of the American Hierarchy to the position of the Catholic Church. In Bohemia one million two hundred thousand individuals have severed their connection with the Catholic faith, and no one seems to raise his voice in order to ascertain and remove the causes of so unprecedented a defection. In territories torn from the bosom of Hungary the church-bells are silenced, the schools empty, the Bishops divested of their authority for purely political reasons, while the priests, monks and nuns are constrained to eat the bread of exile.

Rt. Rev. Monsignors Dr. Alexander Ernszt and Bela Turi on the Occasion of Their Visit to Toledo.

Ernszt Sándor pápai protonotárius, a budapesti Seminárium Rectora és Turi Béla pápai prelátus, a Nemzeti Ujság szerkesztőjének látogatása Toledoban.

Eördögh Elemér. Ernszt Sándor. Boehm Károly. Turi Béla. Dénes Ferenc.

6. Gr. Wenckheim Frigyes. 7. Köller Endre. 8. Dr. Mosonyi Lipót. 9. Hartel József.
10. Pupinszky Nándor. 11. Rickert Ernő.

Serbia and Roumania, serving the cause of a schismatic church, do all in their power to tear out the roots of Catholicity from their inhospitable soil. They confiscated the property of the Hierarchy, and appropriated those sacred bequests which supported for several centuries the once flourishing Catholic Institutions. It is with aggrieved heart that the Catholic Clergy have to witness the saddest of all spectacles, namely, the inexorable antagonism which spreads its diabolical tentacles from Petrograd to Peloponnesus.

This brief survey of Hungary's history and of conditions that developed therein since the world-war, is calculated to convince every unbiased and open-minded thinker of the nobility of our nation.

What we seek at the hands of the American Episcopacy is sympathy and the recognition that the Hungarian nation has lived up to the exalted destiny to which divine Providence has called it. America has a big heart. Its generosity is proverbial. May we hope that it will not forget Hungary, while its generous hands are engaged in distributing the bread of sympathy

The almost unlimited influence of the American Catholic Hierarchy can create a favorable sentiment, whose far-reaching effects will not fail to penetrate to the other side of the sea, thus saving to civilization and Catholicity a noble nation that stands on the brink of despondency.

Assuring the American Hierarchy of our deepest esteem and profound gratitude,

We remain most respectfully, Your humble servants in Christ,

Bela Turi,

Papal Prelate, Editor-in-Chief, Catholic Hungarian Daily. Vice-President of the Hungarian Catholic Scientific Society

Alexander Ernszt, D. J. C.,

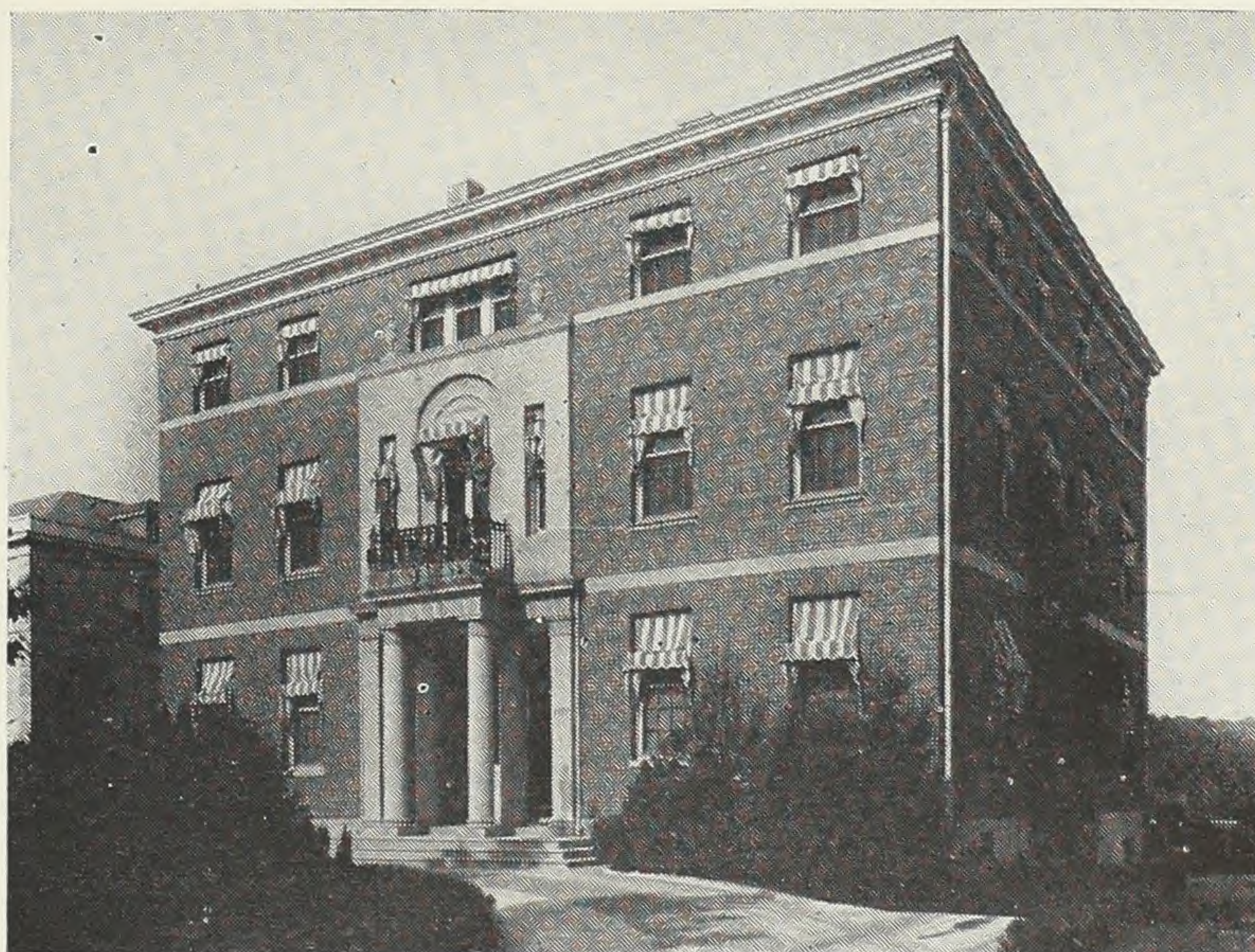
Prothonotary Apostolic, Rector Grand Seminary at Budapest.

—:—:—

Széchenyi-palace
in Washington.

—
A Széchenyi palota
Washingtonban.

The Buildings of St. Stephen's Parish.

By Architect JOSEPH C. HUBER, Jr.

In 1912 R. R. Bishop Schrembs commissioned me to make designs for a new church. The accepted design was finished and working drawings under way, when a large committee got together and decided to hold a competition — inviting all the architects of Toledo to submit designs. I had to start anew and make a design to compete with the others, which I did and I won the competition.

Working drawings and specifications were completed during the winter and, after receiving approval of the Diocesan Commission, were given out for figures. A contract was signed April 18th,

1913, with George Gradel for excavation; work was started immediately and then a general contract was signed with Joseph Kesting for \$50,000.00 he to take over the excavation and to donate \$1000.00 to the parish. The heating, plumbing, lighting, furniture, altars, stained glass etc., brought the cost to \$93,500.00

The church seats 850, has a 30 by 36 Sanctuary with two sacristies and full basement, is 135 feet long, 63 feet wide over the two towers, which are 16 feet square. The width at transepts is 68 feet, the inside height is 45 feet; the towers are 102 feet high from grade to top of cross. The entire basement and first floor are reinforced concrete; the Sanctuary's floor and the aisles are tilemosaic; the interior plaster walls with pressed brick trim, stone-columns and brick arches and steel panel ceiling. The exterior is pressed brick trimmed with cut stone and terra cotta with Spanish tile roof; each tower being surmounted with copper dome, lantern and cross. The architectural treatment is the Early Christian Basilican with certain features of the churches of Northern Italy and of Spain from the early Renaissance; this style of architecture is also widely used in Hungary,

where through the past ages it has been adopted as the national church-style. The furniture and the two-manual pipe-organ were designed to fit in their particular places and are of oak. The organ-pipes fit gracefully around the rose-window; the oaken confessionals are flush with inside wall forming bay on outside. The three altars are composition covered with gold-leaf, the work of Da Prato; the richly colored art glass of the windows — which illustrate the usual scenes of Christ's life and pictures from the lives of the various Hungarian Saints — is the work of Flanagan & Biedenweg; The mural paintings and decorations, pious legends from Hungary's history of the Saints, chiefly of King St. Stephen, are by Louis Linek, a Hungarian artist of Cleveland. Among his compositions, the big mural painting, surrounding the high altar, lively illustrating the Day of Judgement, draws the attention of the visitor; Amid the Beatified Spirits at the gospel-side, conforming to an old medieval custom, seated near to the Blessed Virgin, the life-size portrait of Toledo's First Bishop is displayed.

Building the church, I had thought that the people of St. Stephen's

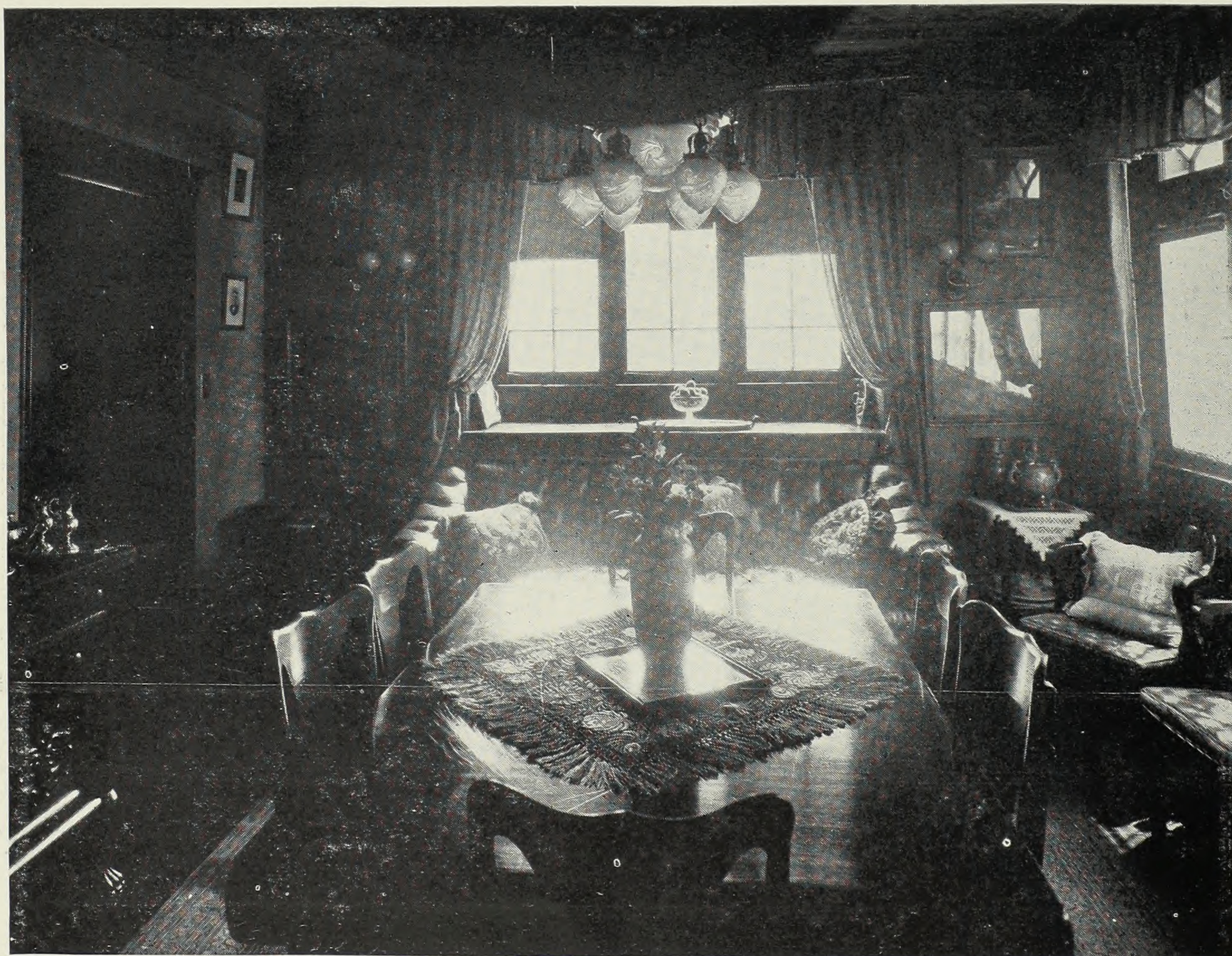
Reception Room of the Parochial Residence

A plébánia fogadó-terme.

Parish were generous beyond measure, when to my surprise they ordered me to prepare plans and specifications for the priest's house, which cost \$12,500.00 and besides this, they gave \$3500.00 to furnish the home. Large sums in those days, yet given to show the high esteem and love they hold for God's priests.

School was held for many years in an old frame building and in later years in several "portables" also, with kindergarten in the basement of the church. It now became imperative that a new school be built and by April of 1920, plans and specifications were completed for a sixteen room school and sister's home. The prices, however, had gone so high and the conditions of living had become so bad that it was decided to wait a while.

In 1922 I was commissioned to make new plans and specifications for a sixteen room school with basement auditorium without sister's home, and an alternative one without basement, which were completed in April 1923. Yet, then it was found we would have to use the old frame school and build only one half or eight rooms, 82x88.

Dining Room of the Parochial Residence.

A plébánia ebédlője.

The school started in June 1923, was dedicated September 1st, 1924, its cost is \$125,000.00. It is of composite construction; wood floors in class rooms, terrazze in toilets and corridors, plastered walls and ceilings with oak finish and ornamental iron stairs. The auditorium, 17 feet high, is in the basement, together with kitchen and men's and women's toilets. The first and second floors have each four class rooms and boys' and girls' toilets, there is also a rest room or teachers' room in the second story. The exterior is of pressed brick with cut stone and terra cotta trim, copper cornice and sloping tile roof and flat composition roof. Toilets are fitted up with slate stalls and the very best toilet fixtures. Every room is mechanically ventilated and the new and old schools, which are connected by a corridor, are heated from an independant plant located under the church.

The church, priest's house and school were designed by the writer in a pleasing harmonious style, to be economical, practical and to endure. The church was built eleven years ahead of the school, yet it looks as tho' it might have been built with the school.

The Pastors' Study in the Parochial Residence.

A plébánia irodája.

There is no other group in the Toledo Diocese which can compare with these buildings and I dare say but few in the United States. The Hungarian of Toledo has always impressed people with his modest home, his frugal life and his generous spirit. He places God and his Religion above all and gives till it hurts, gives in greater proportion and thereby sets an example well to be emulated by others.

The group shall stand as a lasting memorial to the fervor and generosity of the good Magyars of Toledo. I am proud to be known as a friend of Rev. E. G. Eordogh and of these good people, who have accomplished so much under such great difficulties, within only twenty-five years.

Library in the Parochial Residence.

A plébánia könyvtár-szobája.

Gratulatory Letters,

Greetings and

Compliments

from

Our Dear Friends

L. B. Wilson, Superintendent of the National Malleable Steel Castings
Company, Our Benefactor.

Az "öreg gyár" vezérigazgatója, a mi bőkezű jóakarónk.

NATIONAL MALLEABLE AND STEEL CASTINGS COMPANY
Successor to
THE NATIONAL MALLEABLE CASTINGS COMPANY
TOLEDO, OHIO

Rev. Father Eordogh
1880 Genesee Street

Toledo, Ohio.

I take this opportunity of extending to you and to your splendid congregation my congratulations on the Twenty-fifth anniversary of St. Stephen's Church and also on the completion of your splendid school-house. Both church and school-house are a fitting monument to the Hungarian people, of which they may well be proud.

To you personally I can only express my admiration for the untiring energy and ceaseless effort on your part which have resulted in bringing about this splendid accomplishment.

I certainly hope you may continue for many years the guidance of St. Stephen's Church, for which you have done so much. I am sure you will always have the love, respect and admiration of your devoted congregation, whom you have already led to such splendid accomplishment.

Yours truly,
L. B. Wilson.

Compliments of

The U. S. Malleable Iron Co.

Toledo, Ohio

Compliments of
Mr. & Mrs. E. C. Hagerer

Toledo, Ohio

THE TOLEDO EDISON CO.

F. R. COATES, President

Toledo, Ohio

My Dear Father Eordogh:—

It is with a great deal of pleasure that I take this opportunity of congratulating both you and your congregation on the Twenty-Fifth Anniversary of the Founding of your Parish.

It has been a pleasure to know you and see the excellent work you are doing in your splendid way. Your Congregation is most fortunate, and I hope you will continue in the best of health and be able to serve Saint Stephens for many years to come.

With my very best wishes, both for you and Saint Stephens, I am

Sincerely yours,

F. R. Coates.

Compliments of

The Community Traction Co.

Toledo, Ohio

THE MAUMEE MALLEABLE CASTINGS CO.
TOLEDO, OHIO

Father E. G. Eordogh
St. Stephen's Roman Catholic Hungarian Church
Toledo, Ohio

Reverend Sir:—

The Maumee Malleable Castings Company extend to you their heartiest congratulations upon this Twenty-Fifth Anniversary.

Your Church and yourself have done wonderful work, and may you have many more years to continue.

Sincerely yours,

The Maumee Mall. Castings Co.
L. R. Henry
General Manager.

Honorable Percy C. Jones, a Very Warm Friend of Ours.

A magyarság őszinte jó barátja.

COURT OF APPEALS OF OHIO
Chas E. Chittenden
Presiding Judge

Rev. E. G. Eordogh
Toledo, Ohio.

My dear Friend:

I wish to congratulate you and your parish upon the Twenty-fifth anniversary of the establishing of St. Stephen's Church.

Especially do I wish to felicitate you upon the progress of the parish during the years that you have served as its pastor. It must afford you a sense of pleasure to know that by your ministrations you not only have won the love of your own people but that you also have the esteem and high regard of all the people of this community.

Wishing for your congregation continued happiness and success,
I remain

Sincerely yours,
Chas. E. Chittenden.

—:—:—

COURT OF COMMON PLEAS
Lucas County, Ohio
Charles M. Milroy, Judge

TOLEDO, OHIO

Rev. Father Eordogh
and Members of St. Stephen's Roman Catholic Church
Toledo, Ohio

Greetings:-

I am very happy to congratulate Father Eordogh and Members of the Parish on this, the Silver Anniversary of the organization of the congregation. You have accomplished much good work, and have made yourselves felt in the community, city, and state for your energy, good citizenship and righteousness. More power to you all.

Yours sincerely,
Chas. M. Milroy.

COURT OF COMMON PLEAS
Divisions of Domestic Relations
Toledo, Ohio
Judge James Austin Jr.

My Dear Father Eordogh:

Of all the Red Letter Days of my life, I count among the greatest those in which I first became acquainted with you and my other very dear Hungarian friends and learned from them, what true friendship, hospitality and loyalty really mean.

Congratulations to you and your people on the happy anniversary.

James Austin Jr.

—:—:

CHARLES H. GRAVES
Attorney at Law

With best wishes to our good friend
Rev. Father E. G. Eordogh and the members
of his Congregation.

**Chas. H. Graves
and family.**

—:—:

ROY R. STUART
Prosecuting Attorney

Reverend Father Eordogh
and Members of St. Stephen's Roman Catholic Church

Toledo, Ohio

I take this occasion to congratulate not only the members of your Parish and yourself on the twenty-fifth anniversary of the organization of the Parish, but to congratulate the community as well. Those who are acquainted with you realize the good work you have accomplished, and I sincerely wish that you may be spared to continue it for many years to come.

Yours sincerely,
Roy R. Stuart.

O'BRIEN O'DONNELL
Probate Judge
Toledo, Ohio

My dear Father Eordogh:-

May I voice my appreciation of the splendid accomplishments achieved by your congregation, under your guidance, on the twenty-fifth anniversary of the founding of St. Stephen's Catholic Hungarian Church!

The untiring service you have rendered your congregation and the community at large is commendatory, and their affectionate regard for you is simply beautiful. Your magnanimous effort in the cause of religion, humanity, teaching and practicing brotherly love, and in upholding and maintaining American ideals is a worthy precedent which should be followed by all workers in the entire field of Christianity.

People irrespective of creed and in need of good advice and material help, have always found a ready response in your generous noble heart, which, after all, is the highest evidence of a real Christian.

May you and the members of your congregation live long, and thoroughly reap the bountiful harvest of love and esteem which you have all truly merited. This is my earnest wish.

Respectfully,
O'Brien O'Donnell.

-----:-----

STAHL & PRICE
Lawyers
Toledo, Ohio.

Reverend Father Eordogh:-

Admiration of what I can see of your intelligent labors for the good of your people and all with whom you come in touch, and real liking of your kindly manliness, prompts the wish that everyone might know you as I do.

Your very truly,

Scott Stahl

CURTIS T. and BEN. W. JOHNSON
Law offices
TOLEDO, OHIO

My Dear Father Eordogh:-

Nowhere in our good city has there been done a more noble work than that which you have led. The beautiful church building constructed through your courage and enthusiasm, is a material expression of the workship and devotion you have taught and cherished. Rising as it does from the midst of our industrial activities it signifies that godness of life and beauty of character have grown and flourished there where conditions of living are severe but still protected by your loving care.

The privileges of your friendship and the opportunity now and then to you with others in the same appreciation are, indeed, welcome.

Sincerely yours,
Curtis T. Johnson.

—: :—

GUSTAV A. LAY
2525 Parkwood Avenue
Toledo, Ohio

My dear Father Eordogh:-

May I join with your many friends in wishing for you many more years of the kind of service to your people and example to others that gives me such pride to sign myself as

Your friend,
Gustav A. Lay.

JOHN B. McMAHON
Attorney & Counsellor at Law
Toledo, Ohio

My dear Father Eordogh:-

May I join with your many friends in extending to you congratulations upon this occasion.

It has indeed been a great pleasure to have known you and an inestimable inspiration to have observed your efforts to practice and teach the Christianity which is founded upon the precept "Love One Another", rather than the churchianity that results in discord, hatred and malice under the symbol of the Gentle Nazarene.

-----: :-----

CITY OF TOLEDO
Department of Law
Charles T. Lawton

Reverend Father Eordogh

and the People of The St. Stephen's Parish.

I offer my most hearty congratulations and good wishes on the Silver Jubilee of your Parish.

People of St. Stephen's Parish should be justly proud of having for their Pastor one who is highly respected by all people of Toledo; one who has done so much to bring about such a feeling of good will among the people of his community.

I shall ever cherish with a feeling of gratitude the remembrance of the many pleasant times I have had with you and the people of your Parish and the good people of the Magyar Settlement.

Accept my sincere wishes that as each Anniversary occurs it will bring you increased success and the blessings of health to enjoy it.

Very truly yours,
Chas. T. Lawton.

Office of
THE MUNICIPAL COURT
Of Toledo, Ohio
Louis E. Krieger, Clerk

My dear Father Eordogh:

Congratulations and best wishes. It has always been a pleasure for me to meet you and to realize that your profession has never detracted from your splendid qualities of manhood and your capacity for knowing and sympathizing with your fellow men. Which, as it seems to me, is as it should be with one who strives to teach humanity, christinity and better mankind in the world.

Louis E. Krieger.

—: :—

THE BOODY HOUSE
Toledo, Ohio

My dear Reverend Eordogh:-

Our attention has been called to the dedication of the new St. Stephen's School.

Knowing something of the time and energy you have spent to bring this vision to a realization, we want to congratulate you upon your splendid success.

We are quite sure your parishioners must appreciate the good work you have done in the community, your personal interest in all their affairs and your tactful ministering to their material as well as their spiritual needs. You must find great satisfaction in all you have accomplished in your work.

We wish you continued health and strength to carry on, and trust you may have many years of the success you so justly deserve.

With very best wishes for your future and that of St. Stephen's, we are

Sincerely,

Mr. and Mrs. Smith L. Welsh.

THE B R BAKER CO.
TOLEDO, OHIO

Rev. E. G. Eordogh
1880 Genesee Street

Toledo, Ohio.

My Dear Father Eordogh:

I exceedingly regret that Mrs. Baker and I were out of the city at the time of the celebration of the Twenty-fifth Anniversary of St. Stephen's Church and congregation.

We certainly would have considered it a great pleasure to have been with you and your people on this memorable occasion. There are no words in the human language that will adequately express my appreciation in behalf of the good work you have accomplished, which means so much to the community and the citizens of Toledo.

May you be spared by our Lord, so as to continue in your great work, especially in the education of the children in your parish, which bespeaks so much for the good citizenship for which your people are known.

May you and St. Stephen's be blessed with continued success.

Sincerely yours
B. R. Baker.

—————: :—————

THE NEUHAUSEL BROS CO.
TOLEDO, OHIO.

Rev. E. G. Eordogh
1880 Genesee Street

Toledo, Ohio.

Dear Friend:

It is indeed with great pleasure that we extend to you our congratulations on this occasion, the twenty-fifth anniversary of St. Stephen's Parish. We have during these many years observed your labors among your people and how your unselfish and self sacrificing efforts have been signally blessed. The crowning glory of these efforts is the splendid school building recently completed, which will surely be the means of preparing the youth of your parish, for that splendid citizenship for which your people are noted.

We sincerely wish you continued success in all your undertakings.

Most cordially yours
Albert J. Neuhausel

Complimentary Page

Charles H. Nauts

Collector of Internal Revenue

Toledo, Ohio

— : : —

Dr. Fred M. Douglass and Family

Toledo, Ohio

— : : —

Mr. and Mrs. David T. Davis

Toledo, Ohio

— : : —

Alfred L. Duff

Attorney-at-Law

Port Clinton, Ohio

Complimentary Page

Frank Miller

Commissioner of Water, City of Toledo
Toledo, Ohio

—: :—

JOHN A. PRICE
Attorney
Toledo, Ohio

—: :—

GEORGE W. WILLARD
Attorney
Toledo, Ohio

—: :—

FRANK J. SZUMIGALA
Attorney
Toledo, Ohio

—: :—

HOMER A. RAMEY
Attorney
Toledo, Ohio

—: :—

ALFRED A. HAHN
Architect
Toledo, Ohio

—: :—

LOUIS JACOBSON
Attorney
Toledo, Ohio

—: :—

Compliments of
A FRIEND

—: :—

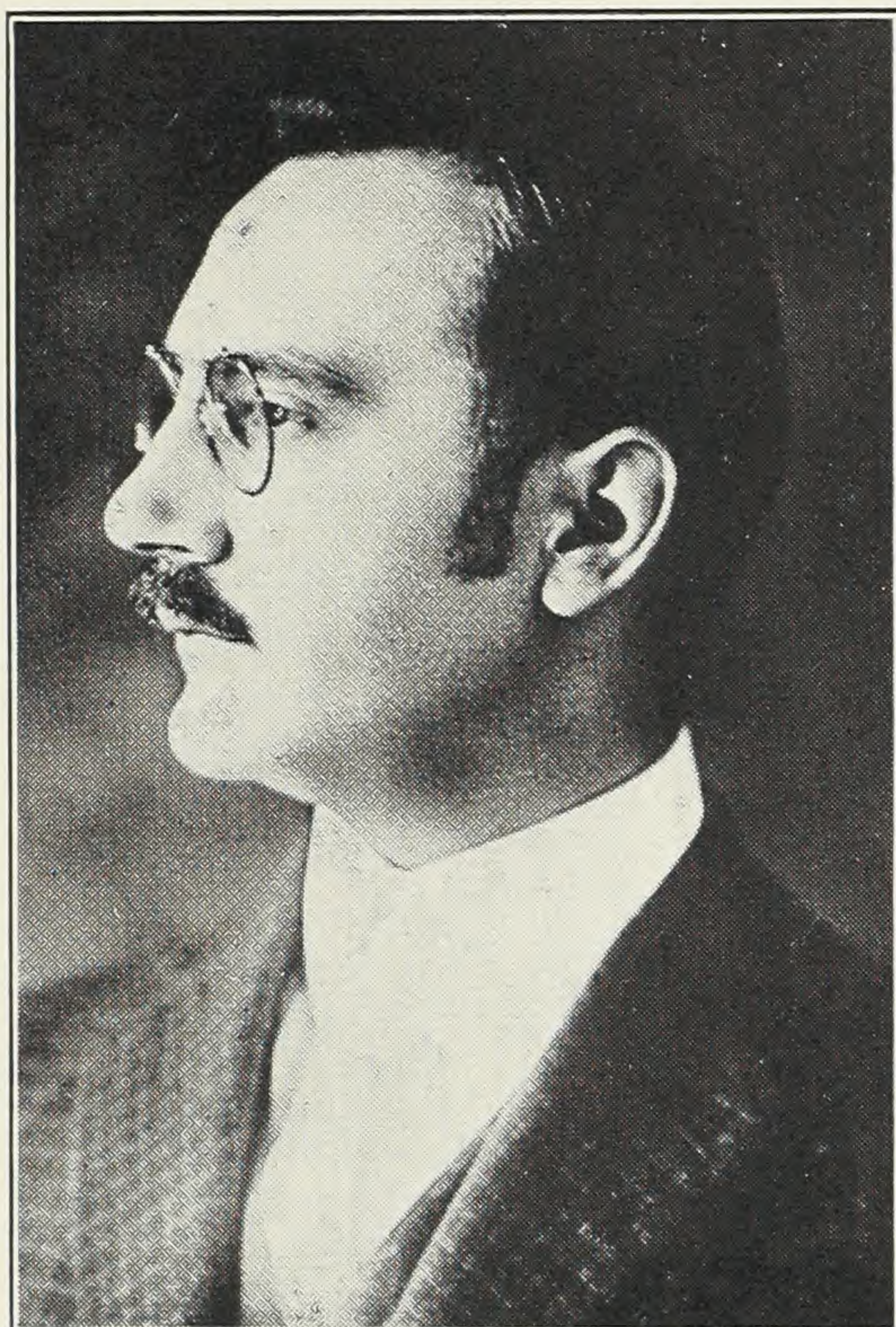
WELLINGTON T. HUNTSMAN
Toledo, Ohio

—: :—

Dr. F. N. Garand and Family

Toledo, Ohio

HUNGARIAN
REFORMED CHURCH
OF TOLEDO, O.

The freedom of religious practice is one of the most conspicuous and most American element of our American Constitution. It was, however, on Hungarian soil where freedom of worshiping God according to the dictates of one's conscience was first declared in history. The congress of Torda, Transylvania, enacted the law of religious tolerance in 1557.

Whether the loyal adherence to Hungarian traditions and the spirit of our American Constitution have any effect upon the religious situation of our community predominantly composed of Hungarians, — I will not attempt to judge. But I can testify of the unusual friendly relation between Father Eordogh and myself as well as between his flock and my congregation. Stern and devout catholics,

like the members of St. Stephen's Church under the able leadership of Father Eordogh and firm Calvinists, like my people, whose glowing convictions passionately cling to the evangelistic faith of the biggest Reformed unit of the world, i. e. the Hungarian Reformed Church, yet they can live in brotherly love alongside of each-other and instead of being in one-another's way they mutually stimulate each-other earnest and holy aspirations.

Thus I do not hesitate to extend my very warm greetings to the jubilant Church. May God's abundant blessings rest upon it and may its members always be guided by the divine principles, meakness and forbearance of our Savior, Jesus Christ.

Louis Bogar,
Pastor of Magyar Reformed Church
Toledo, Ohio.

TOLEDOI MAGYAR
REFORMÁTUS EGYHÁZ

Amerikai alkotmányunknak egyik legkiemelkedőbb és legamerikaibb eleme a szabad vallásgyakorlat biztosítása. Az a szabadság pedig, amely szerint ki-ki úgy imádhhatja az Istent, amint lelkiismerete diktálja, a világtörténelemben először magyar földön látott napvilágot. A tordai országgyűlés, Erdélyben, 1557-ben léptette életbe a vallási türelmességről szóló törvényét.

Nem feladatom eldönteni azt a kérdést, hogy az ősi magyar hagyományokhoz való hű ragaszkodásnak és az amerikai alkotmány szellemének van-e hatása a mi tulnyomó részben magyar társadalmunk vallási helyzetének kialakulására, de azt a tényt szívesen állapítom meg, hogy Father Eördögh között és én közötttem, meg az ő hivei és az én gyülekezetem tagjai között szokatlanul barátságos viszony áll fenn.

Olyan kegyes és szigorú katolikusok, mint a Father Eördögh szakavatott vezetése alatt álló Szent István hitközség tagjai és olyan erős kálvinisták, mint az enyéim, kikben a meggyőződés zsarátnoka szenvedélyes hévvel izzik bele a világ legnagyobb református közösségének, a Magyar Református Egyháznak evangéliumi hitébe, — egymás mellett testvéri szeretetben tudnak élni és nem állanak egymásnak útjába, sőt inkább kölcsönösen ösztönzik egymást komoly és szent aspirációik elérésére.

Azért nem is habozom legmelegebb üdvözlétemet kifejezni a jubiláló szomszéd-egyháznak. Az Isten bőséges áldása nyugodjék meg rajta, tagjait pedig vezesse a mi Megváltónk, az Ur Jézus Krisztus isteni tanítása, szelidsége és türése.

Bogár Lajos,
A Magyar Református Egyház lelkesze.
Toledo, Ohio.

PAUL E. GUNTHER'S
Message of Jubilee.

Toledo, Ohio, St. Stephen's Day, 1924.

My Dear Catholic Magyar Kinsfolk of St. Stephen's:—

When, years ago, I first visited Toledo, I had a chance to attend a pontifical High-Mass, sung by your Right Reverend Diocesan in your magnificent new church, and when in the course of the solemn rite the incensing acolyte turned toward the devoted attendance, bestowing upon them the honor of incensing, I felt deeply moved and tears came into my eyes. — My thoughts went back to the old native country, where proud lords in high and highest standings enjoy the exclusive right of being saluted with the censer during the High-Mass, as their ancestors had founded that church and had

handed down to them the sacred privilege of supporting and defending that Parish and their Holy Faith. And I just wondered, Dear Friends, whether similar thoughts passed through your minds too, while you humbly bowing accepted that significant salutation. Did you — and do you ever realize, at such solemn occasions, that here in our beloved America you are the mighty lords, enjoying the sacred privilege of erecting Altars to the Lord — of founding and supporting churches and schools? Bear this ever in your minds, my dear Magyar Friends, and make your children and children's children the ever proud heirs of this knowledge, which is a liberal earthly compensation for all your great sacrifices. Just think of it, my dear Magyar Folks, you share in the upkeep of that splendid church — your church, keeping it a worthy dwelling place for our

Divine Saviour: you are the Lord-Patrons of St. Stephen's, the supporters of church and school, the confessors and defenders of our Holy Faith!

Since then I have become one of yours; I am certainly proud of it. You gave me plenty of chances to work for the glory of St. Stephen's Parish; I am glad indeed that I could do what little I did.

Last month I could participate in the impressive celebration of the 25th Anniversary of your Congregation's foundation; I could rejoice with you and could cordially shake hands with the surviving founders and developers of Saint Stephen's, the heroes of our Catholic Faith; and once more I could kneel in our wonderful church, in fervent prayer imploring God's abundant blessings upon his faithful Magyars of Toledo.

Today it is precisely 25 years that your first small church and school were blessed and dedicated. There was then but a small number of devoted worshippers; their means were rather limited, but they had the right spirit, and intrepidly shouldering through a succession of adversities they grew, and guided by wise and indefatigable leaders, they developed your wonderful Parish of today.

Now we begin a new era, let us trust that with God's Helping Grace it will be even as prosperous as the first quarter-century was. You have steadfastly pushed your Parish up on the steep mountainside, but you have not reached the summit as yet. There is still much to be done and it is up to the younger generation to make the dreams of the older one come true. The commencement of the second quarter-century is very promising; the new school-building is a master-piece indeed, and God helping it soon will be paid for. Now, do not stop, my dear young friends; the new era belongs to you; like valiant crusaders carry the banner of King Saint Stephen onward to other splendid achievements, shouting the old battle-cry: "God Wills It!"

Paul E. Gunther.

—: :—

Ohio állam Toledo városában az 1924-ik év
Szent István Napján.

Kedves Toledoi Katholikus Magyar Testvéreim!

Midőn évekkel ezelőtt először látogattam meg Toledo városát, alkalmam volt gyönyörű templomokban egy püspöki nagymiséen részt vennem és amikor az ünnepélyes szertartás folyamán a tömjénező ministráns az ájtatos hívek felé fordult és őket az előirt tömjénezéssel megtisztelte, meghatottság vett rajtam erőt és alig voltam képes könnyüimet visszafojtani. Vissza szálltak gondolataim az óhazába, ahol hatalmas főurak a magas és legmagasabb körökből részesülnek csak a tömjéneztetés kiváltságában, azért, mert ők alapították meg azt a templomot és utódaikra hagyták fentartásának kiváltságát, az ősi Szent Vallás megvédésének kötelezettségét. Elgondolkodtam, szeretett magyar hittestvéreim, hogy vajjon

titeket is nem-e hatottak át hasonló gondolatok, midőn alázatosan meghajtott fejekkel fogadtátok a tömjéneztetés kiváltságos üdvözlését. Vajjon eszetekbe jut-e az ily ünnepélyes alkalmakkor, hogy itt, a mi szeretett ujhazánkban, ti vagytok azok a hatalmas kegyurak, hogy itt tiétek az Ur Oltárai emelésének — templomok s iskolák alapításának és fentartásának szent kiváltsága? Oh, tartsátok meg e magasztos öntudatot lelkeitekben, édes magyar véreim és hagyjátok azt a kiváltságot változatlanul utódaitokra, mert az bőséges földi jutalom áldozataitokért! Gondoljátok meg, édes magyarjaim, ti részt vesztek annak a ragyogó templomnak — a ti templomotoknak a fentartásában; gondoskodhattok arról, hogy az Édes Üdvöztőnknek mindenkor méltó lakása legyen; ti vagytok a toledoi Szent István egyház kegyurai, a templom, az iskola fentartói, Szent Hitünk vallói és megvédői!

Azóta én is közületek való lettem; büszke vagyok reá. Ti bőven adtatok alkalmat a veletek való munkálkodásra és én boldognak érzem magamat, hogy azt a keveset megtehettem, amit megtettem.

A mult hónapban részt vehettem hitközségtek megalapításának huszonötödik évfordulója megható megünneplésén; együtt örvendezhettem veletek és szívélyes kézzsoritással üdvözölhettem Szent István hitközségtek még életben levő alapítóit és naggyá tevőit, hitéletünk hőseit; és ujra ott térdelhettem remek templomotokban, buzgó imában kérve a jóságos Mennyei Atyát, hogy Toledo hithü magyarjait legbőségesebb áldásaival elárassza.

Ma, amidőn e sorokat írom, éppen huszonöt éve annak, hogy első szerény kis templomotok megáldatott. Csekély volt akkor még a hivek csoportja, anyagiakban nem igen bővelkedtek, de áthatotta őket az igazi szent lelkesedés, kitartással törtettek előre, legyőzve a viszontagságok akadályait. növekedtek számban és bölcs, fáradhatatlan vezérek uttörése mellett, kifejlesztették a mai gyönyörű hitközségteket.

Most egy új időszak kezdődik, bizzunk, hogy Isten segítő malasztjával, épp oly gazdag lesz eredményekben, mint amilyen az első negyedszázad volt. Ti erővel s kitartással töltátok hitközségeketek fel a meredek hegy lejtőjén, de a csucsát még korántsem értétek el. Még sok munka van hátra és a fiatalabb nemzedékre hárul, hogy az elődök álmait megvalósítsa. A kezdet sokat ígérő; az új iskola-épület valóban mestermű és Isten segítségével költségei is nemsokára ki lesznek fizetve. Már most, ne álljatok meg ifju barátaim; az új időszak a tiétek; legyetek mindnyájan keresztes vitézek és Szent Királyunk zászlaját fennen lobogtatva induljatok fényes tettek s győzelmek felé, ajkaitokon a régi csatakiáltással: "Isten akarja!"

Günther Ernő.

DR. GEZA FARKAS
TOLEDO, OHIO

On the occasion of this twenty-fifth anniversary of the organization of St. Stephen's Parish, I desire in all humility to join my greetings with those of many persons of distinction and achievement.

In my estimation the jubilant church today is so strong and powerful that it can victoriously march on toward its God-given goal in spite of the disturbing aggressions of our times because its ideal association and firm union is penetrated by the deepest and most natural roots of those virtues which do not weigh the value of the members haphazardly or by descent or business or wealth, but by the duties performed toward God, Country and our fellow-men.

They frighten us in vain with modern materialism which envies the work, success and prosperity of others . . . Selfishness will ever be confronted by the association of good souls which guide the mind and heart towards the great Motive-Power of the universe, the only Source of happiness of the entire human race . . .

Out of this association shall spring forth the glorification of the Church of God, the warmth of humanism, the quietude of peace and the blessings of love.

As a citizen of this country, as a member by ancient heritage of the Catholic faith and the Magyar race which is sponsored by St. Stephen's Parish, it has been my aim within the modest sphere of my activities, to instill this idea into the minds of my Hungarian speaking fellow citizens and neighbors, and the love and willingness with which I have been permitted to devote myself to this task shall forever fill my life with that feeling of satisfaction that it was a holy duty.

And — as I feel — the accomplished results, this victory of ideas have healed up the wounds caused in life's struggle by passion, dissension, misunderstanding and persecution and I have never torn myself loose from the roots of race and faith and have remained where I feel and have felt that my greatest opportunity of service exist.

All in all, what I say about the work of the past twenty-five years in minute parts, rather in fragments?

A history like that of the church of St. Stephen needs no accentuation in either one or the other direction just as the harmony of a good painting does not reveal any extremes of either dimensions or colors or symbolic expressions.

Therefore my wish on the occasion of our jubilee is this: May the beautiful and noble calling of our St. Stephen's Church and school continue, thru our Pastor's heroic propagation of ideals, to elevate souls from the fetters of profit and materialism to the glorious heights of the love of God, the love of our Country and the love of mankind.

And now with deep gratitude towards Providence that I can be a member and a modest worker in this jubilant parish, I pray God that He may make our beloved congregation greater, more glorious and spiritually more efficient as we progress into the second quarter century of our church's history.

May God be with us and bless all our activities.

Dr. J. J. Meyer

Kész örömmel állok én is a Szent István hitközséget huszonöt éves fennállása alkalmából üdvözlők diszes sorába.

A jubiláns hitközséget én ma már oly erősnek és hatalmasnak tartom, hogy napjaink romboló támadásai ellenére is győzedelmesen tud haladni Isten-adta nagy célja felé és pedig azért, mert eszményi társulásában és szilárd egyesülésében megtalálhatjuk a legmélyebb és legtermészetesebb gyökerét azon erényeinek, melyek tagjainak becsét nem a sors szeszélye, származás, üzlet, avagy vagyon, de az Isten, Haza és embertársak iránt betöltött kötelességekkel mérlegeli.

Hasztalan ijesztgetnek minket a modern materializmussal, mely irigye mások munkásságának, sikerének és boldogulásának . . . Az önzés mindig szembe fogja találni magát a jó lelkek szocietásával, mely az elmét és szívet odatereli az egész világot mozgató Erő, az emberi nem boldogságának egyetlen Forrása felé . . .

Mint polgára ennek az országnak, mint ősi örökség szerint tagja annak a katolikus hitközségnek és a magyar fajnak, melyeknek hivatott istápolója a Szent István egyház, szerény hatáskörömben ezeket az eszméket törekedtem belecsepegtetni magyar testvéreim és felebarátaim szívébe és az a szeretet és készség, mellyel ezt a feladatot teljesíthettem, egész életemet be fogja tölteni azzal a boldog megnyugvással, hogy azzal egy szent kötelességnek tettem eleget . . .

És én úgy érzem, hogy a sebeket, melyeket az élet viharaiiban a szenvedély, a félreértés, a meghasonlás és üldöztetés ejtettek, behegesztették az elért fényes eredmények, az eszmék diadala . . . Ugy érzem, hogy soha sem szakadtam el fajomnak és hitemnek alapjaitól, hanem megmaradtam ott, ahol a szolgálattelzésre a legnagyobb alkalmaim nyíltak.

Egyebekben pedig mit is mondjak elaprózva, szakadozva az elmúlt 25 év munkájáról?

Olyan élettörténet, mint a Szent István hitközségé, nem szorul sem egyik, sem másik irányban kidomborítgatásokra, mint ahogy egy jó festmény összhangjából nem lehet kiérezni sem a távlatnak, sem a színeknek, sem az eszmei kifejezéseknek tulzásait.

Azért az én jubileumi kívánságom az, hogy Szent István hitközségünknek és iskolánknek maradjon meg továbbra is szép és nemes hivatása: felemelni a lelkeket főtisztelendő Eördögh Elemér plébánosnak az eszményeket terjesztő propagálásával a haszon és anyagiasság nyügeiből az Isten, haza és emberszeretet dicső magasságaiba! . . .

Most pedig mély hálával eltelve a Gondviselés iránt, hogy a jubiláns hitközségnek tagja és szerény munkása lehetek, kérem a Mindenhatót, tegye egyházunkat nagyobbá, dicsőbbé, a lelkiekben még hathatósabbá, a mint most átlépünk a mesgyén történetének második negyedszázadába . . .

Isten velünk és működésünkkel!

Dr. Farkas Géza.

In Memoriam.

Vincent J. Waltz
A jubileumi évben elhalt jó barátunk.

A toledri St. István
 Hitközség plébániája
 The Parochial Residence
 of St. Stephen's.

The Parochial Residence.

Hitközségünk plébániája.

HUSZONÖT ÉV

A SZENT ISTVÁN HITKÖZSÉG TÖRTÉNETE

Az időben "kiméne a magvető,
hogy magvát elvesse . . ."
"És felnövekedék az és nagy fává
lön . . ."

Szt. Luk. XIII. 19.

JÓ BŐHM KÁROLY, jelenleg clevelandi plébános, az első amerikai magyar pap volt az a jó magvető, aki szeretettel, odaadással és apostoli lelkesedéssel járta be a magyar telepeket, mindenütt hirdette az Isten igéjét, kiszolgáltatta a szentségeket, terelgette a pásztor nélküli nyájakat és egyengette a katolikus magyar hitközségek alapítását.

Toledoba is eljutott. És itt áldott, termékeny talajra talált. Talált Szent István zászlaja alatt egy lelkes tábort, mely szeretettel fogadta a lelki vezért és követte őt . . .

Az elvetett mag kikelt s ma már százszoros termést ad . . .

Rebegjünk azért hálatelt szívvvel, imádságos ajakkal köszönetet jó-ságos mennyei Atyánknak és egyben nézzük, hogy a toledo-i Szent István hitközség miként jött létre s miként fejlődött ki az amerikai magyar hitközségek büszkeségévé, a legszebb, legrendezettebb, szinte magában álló gyönyörűséges szervezetté . . .

Toledo vezet! . . .

* * *

A Toledoba való telepedésre az okot a National Malleable Castings Company szolgáltatta, mely vas-gyár Toledo észak-keleti határán, a Maumee folyó partján egy új gyártelepet létesített. Ez időben a magyar munkások már országszerte jó hírnévnek örvendő vasöntők voltak s minthogy ez új gyárnak mindenekelőtt ügyes és gyakorlott öntőkre volt szüksége, a társulat a régebbi gyáraiban dolgozó magyar vasöntő munkásait, főleg a clevelandiakat rábirta, hogy az új toledo-i gyárában vállaljanak munkát és itt telepedjenek le.

Our Surviving Charter-Members in 1924.
Hitközségünk alapító, 25 éves tagjai.

Igy jöttek az első magyar családok Toledonak Birmingham nevű negyedébe, mely akkor még a város határán, sőt részben azon is tul feküdt és inkább pusztaság és mezőség volt egy-egy magányos tanyával, mintsem valami kisebb amerikai városrész. E családok nagyobb részt Abauj-, Heves- és Gömör-megyéből vándoroltak ki s hamarosan rábirták az Amerikában szétszórtnak élő rokonaikat, falubelieket, hogy itt telepedjenek le, amit azok okosan és bölcsen meg is cselekedtek. Ezenkívül az akkori élénk bevándorlás is számos új taggal gyarapította a magyarok számát, akik megvették a vasöntőde közelében fekvő ujonnan kifarcellázott háztelkeket és felépítették rajta csinos kis hajlékaikat.

Igy történt, hogy a National Malleable Castings Company lett a toledo-i magyar negyed megalapítója, — ugyszólván — édes atyja és valóban illő dolog, hogy megemlékezzünk e társaságról, mely atyai tisztéhez híven mindig szívesen segített és támogatott bennünket, amikor csak alkalom nyílott arra, de viszont a toledo-i magyarok is hálásan ismerték el első munkaadójuk jószágát és hűségesen ragaszkodnak a jó “öreg gyárhoz.”

Az első telepesek közül, akik hitközségünknek tagjai, ma is élnek: Ádám János és neje, özv. Laczkó Jánosné, Nagy Jánosné, Nyitrai Mihály, Csarni János és Junga János.

Szervezkedés.

A magyar bevándorlók számban mindinkább gyarapodván, szervezkedésre gondoltak és megalapították a felekezeti különbség nélküli “Mátyás Király Betegsegélyző Egyletet.”

Az 1897-ik év elején egy elhunyt egyleti tag temetése alkalmával a “Mátyás Király Egylet” nem katolikus tagjai tiltakoztak a katolikus tagok vallásos jelvényeinek viselése ellen és e sajnálatos dolog következtében a katolikus tagok az egyletből kiléptek és még azon év augusztus hó 8-án özv. Laczkó Jánosné udvarán egybegyűlve, megalapították a “Szent István Római és Görög Katolikus Betegsegélyző Egylet”-et, melynek főcélja volt egy katolikus hitközség szervezése és megalapítása. Nem sokkal később, pontosan 1898 január hó 6-án a fiatalság megalapította a “Toledo-i Szent Imre Herceg Róm. és Gör. Kath. Ifjúsági Betegsegélyző Egylet”-et, míg ugyanazon év június hó 5-én a katolikus nők megszervezték a “Toledo-i Szent Erzsébet Róm. és Gör. Kath. Betegsegélyző Női Egylet”-et.

Ezen emlékezetes időkben Toledo még a clevelandi egyházmegyéhez tartozott s Istenben boldogult Dr. Hortsmann Ignác volt a püspöke, egy szent életű főpap, eltelve jóakarattal és atyai szeretettel a magyarok iránt. Ámde akkor még nagyon kevés magyar pap tartózkodott az Egyesült Államokban, azaz megvolt a nyáj, de nem volt pásztor, aki gondját viselte volna. A katolikus magyarok tehát a közeli, leginkább német hitközségi templomokban hallgatták a szent misét és néha átrándult hozzájuk jó Bóhm plébános is, aki időközben megszervezte a clevelandi Szt Erzsébet hitközséget, szüntelenül lelkesítette és kitartásra buzdította őket egy hitközség megalapítása érdekében.

Első sor: Vaskó János, Sztrik György, a plébános, Szemetkó József és Varga György.

Második sor: Fortuna János, Barva János, Lőrincz András és Máriássy János.

The Church-Council in 1924.

Megalakul a hitközség.

Ilyen előzmények és küzdelmek után 1898 egyik vasárnapján a Tóth András-féle teremben gyültek egybe a hivek, ahol egyhangulag kimondották a Toledoi Szent István hitközség megalakulását s egyben megválasztották tisztviselőit is, még pedig egy elnököt, egy jegyzőt, egy pénztárnokot és néhány kurátort. Első elnök Tóth János lett.

A kezdő hitközség alaptőkéje három öt dolláros aranyból állott! Horváth István, Urbán János és Tóth János adományozták. Ugyanezen alakuló közgyűlésen a tagdíjakat félhavonként 25 centben állapították meg. Az első kollektálást Prekop Lajos, Jakab József, Masli János és Horváth István végezték.

Az ifju hitközség elnöke élénk levelezést folytatott Főt. Böhm Károly plébános urral, aki az uj Szent István hitközség ügyét a clevelandi püspöki hatóság előtt sikeresen képviselte, minek következtében nem sokára meg is kapta a megyés püspök szentesítését.

Az első plébános.

Főt. Paulovich Róbert, Főt. Böhm Károly káplánja, aki nem sokkal előbb érkezett ki az óhazából, Toledoba küldetett, hogy az uj hitközség élére álljon és a szervezés munkáját végezze. Egy negyed évvel később, vagyis 1898 október havában pedig kineveztetett a toledoi Szt. István hitközség első plébánosává.

Az uj plébános az egyháztanácsunkkal együtt működve arra törekedett, hogy az ifju hitközségnek hajlékot szerezzen. Megszerezték tehát rendkívül jutányos áron a Genesee és Magyar utcák közt fekvő telektömböt, melyből aztán annyi háztelket adtak el, hogy a templom, iskola, paplak és apáca-ház felépítésére szükséges terület teljesen ingyen maradt meg a hitközségnek. Itt hálával kell megemlékeznünk azokról a jó szolgálatokról, melyekkel néhai Kirschner Károly, a Kirschner-Weideman telekkereskedő cég tagja és Kirschner Ede urnak, az Ohio Savings Bank alelnökének, hitközségünk mindenkori hűséges barátjának és támogatójának édes atyja ezen kezdő hitközségünk érdekében végzett.

Első, "öreg" templomunkat Comte Gyula építészeti vállalkozó ur tervezte és építette, szintugy a paplakot, az iskolát és az apáca-otthont is. Mindezek építése oly gyorsan haladt előre, hogy 1899 ujév napján a hivek az első misét már az ideiglenesen megáldott uj templomukban hallgathatták. Az ünnepélyes felavatás azonban csak az 1899-ik év Szt. István napján, — ezelőtt huszonöt évvel — ment végbe, amikor az egyházmegyei kancellár, Father Houck a templomot megáldotta.

A fiatal plébános lelkesedése és munka-készsége jó hatással volt a hivekre, akik az egész templom berendezését magánadományozásokból szerezték be. Nem tudjuk a kegyes ajándékozók neveit, mert az első évek feljegyzései, sajnos, elvesztek, annyi azonban bizonyos, hogy a harangokat a Szt. Imre Egylet adományozta.

"Hollókörmű" testülete 1924-ben.

Our Solicitors in 1924. Alsó sor, balról jobbra: Kalász Róbert, Id. Bodnár István, Id. Pereszlay János, Zelei József, Főt. plébános, Id. Fazekas János, Kiss Lajos, Id. Kandik István, Id. Demkó József. — Középső sor, balról jobbra: Benceze András, Törzsök János, Bukovics János, Nagypál János, Máté István, Ifj. Hegedűs János, Varga György, Tóth Lajos, Timár József, Sztahura János, Gottfried János. — Felső sor, balról jobbra: Lukács János, Oláh János, Béres Márton, Boros Jenő, Swarcz József, Betegh András, K. Tóth József, Ifj. Lesinszki András, Novoda György, Zagyva András.

Hitközségi adatok.

Az 1899-ik évben a kurátorok a következők voltak: Tóth András, Prekop Lajos, id. Szákovics István, akik közül ma már csak Tóth András van életben. A sekrestyés teendőit Dancsák György végezte, aki a szentmise alatt az oltárnál minisztrált is, mivel az első évben még nem voltak gyakorlott ministráns fiuk. Az első fizetett sekrestyés Majoros György volt, aki havi három dollárért szolgált. Huszonöt év kellett ahhoz, hogy a harangozó havi fizetése 150 dollárra emelkedjék! . . .

* * *

A következő fontosabb események érdemesek a felemlítésre az ifjú hitközség első éveinek illusztrálására:

A Szent István Egylet megalapította a Szt. Anna Női Osztályt, a Gyermek Osztályt, a Rossfordi Osztályt és a Detroiti Szent József Osztályt. Az utóbbi nemsokára külön vált az anya-egylettől, független lett és a toledo-i testvérek sikere által felbátorítva, megalapította a Detroiti Szent Kereszt Róm. Kath. Magyar Hitközséget, ma már Amerika egyik nagy magyar egyházát.

A plébánia anyakönyvei 1898 szeptember havától kezdődőleg teljese-
sek. Kijegyezzük azokból

az első három keresztelest:

Mária, Veres József és Tóth Katalin leánya;

Erzsébet, Molnár József és Polgári Anna leánya;

Anna, Nyitrai Mihály és Kruselyák Mária leánya.

Az első három esketést:

Pirhala András és Balázs Erzsébet;

Stoffán József és Kruss Gizella;

Maszni Imre és Vanyó Anna.

Az első két temetést:

János, Pallencsár István és Varga Erzsébet csecsemő fia;

Sedlák József, Kocsis Mária férje, 40 éves.

Az 1899-ik év volt a hitközség első teljes polgári éve. Az anyakönyvek azon évről 62 keresztelest, 13 esketést és 10 temetést tüntetnek fel. A 13 esketési tétel közül az isteni gondviselés csak egyetlenegy házaspárnak engedte meg, hogy ezüst-menyegzőjét a jubiláló hitközséggel egy időben tarthassa meg. Az Isten kegyelmének ez osztályosa: Fortuna János kurátorunk és neje, született Urbán Mária.

A számadások meg vannak 1898 szeptember 25-ike óta. Az első bevételi tétel: \$4.58 vasárnapi persely-pénz; az első kiadási tétel \$2.00 egy oltárköért. Valóban igen sajnálatos, hogy az előző számadások elpusztultak és így mitsem tudunk a szervezési és építési költségek fedezésére befolyt összegekről és adományokról.

Az 1899-ik évben a hitközségnek nyolc házhelye volt, melyeknek pontos felméréseért 22 dollár kiadást találtunk bejegeyzve.

Az 1900-ik évben a zárszámadás \$2571.44 bevételt és \$2550.62 kiadást mutat ki.

A közgyűlési jegyzőkönyvek csak 1906 január elseje óta vannak meg, még is tudjuk, hogy az 1900-ik évben Lassán Gyula, Horváth István, Bubenkó Pál és néhai Prekop Lajos szolgáltak mint kurátorok.

A későbbi érdekes események közül felemlithető négy szomszédos háztelek szerzése 1400 dollárért; 1913-ban özv. Urbán Jánosné háza vétett meg 2000 dollárért; később e házért telek nélkül Sztrik János \$215.99 fizetett és azt saját költségén onnan elszállította.

Leégett a templom és iskola.

Az 1908-ik év szomoru és gonddal teljes napokat hozott. Junius hó 27-én, az első szent áldozás előtti napon a templom tőszomszédságában levő félszer kigyuladt. A tűzvész rohamosan terjedt és minden mentési kísérletnek dacára a templomot és iskolát is lángokba borította és csaknem teljesen elpusztította. A legmértősebb oltári szentséget még ideje korán megmentették, szintugy a szentelt edényeket és egyházi ruhákat, valamint az iskola berendezésének egy kis részét. A füstölgő romokat a hivek kéztördelve és siránkozva állták körül. E szomoru istenlátogatás után egy jó ideig a mindennapi szent misék a apácaház kápolnájában szolgáltattak, vásár- és ünnepnapokon pedig a hivek a közeli Szt. Ignác, most Szt. Rózsa-füzér templomban imádkoztak a jóságos Isten bocsánatáért, kegyelméért és segedelméért.

A felbecsült kárt két biztosítási társaság térítette meg és pedig a számadások szerint

az egyik	3937.11
a másik	3142.50

dollárt fizetett. Ezeken kívül felemlitjük a következő nagyobb adományokat az uj templom alapra:

Id Robinson Dávid és Fia	\$500.00
A National Malleable Castings Company	500.00
A Huebner Brewing Company	500.00
Buckeye Brewing Company	200.00
A Toledo Shipbuilding Company	100.00
Magyar Ifjusági Egylet	300.00
Szent Erzsébet Egylet	440.00
Szent Anna Egylet	300.00
Szent István Egylet	250.00
Szent Imre Egylet	226.50

Ezen kegyes adományok és a hivek megfeszített áldozatkészsége lehetővé tette az ujjaépítés azonnali megkezdését és még a tűzvészt követő

nyári hónapok folyamán egy új templom és egy új iskola hirdette Isten országának dicsőségét és a keresztény szív és lélek alkotó erejét. Az új épületeket még azon év november havában méltóságos Boff Feliczián pápai prelátus ünnepélyesen megáldotta. Az agg megyés püspök, Dr. Horstmann Ignác, még ezt megelőzőleg, május hó 18-án megtért Teremtőjéhez.

Templomunk ministránsai 1924-ben.

Some of Our Altar-Boys in 1924.

Az első toledoi püspök.

Az 1910-ik év április hó 15-én megalakult az új toledoi egyházmegye és 1911 augusztus 11-én méltóságos Dr. Schrembs József úr, a grand-rapidsi egyházmegye segédpüspöke, foglalta el az új püspöki széket, mint Toledo első püspöke. Az új megyés püspök legelső intézkedései közül megemlítendő egy új szabályrendelet készítése és annak kihirdetése és életbe léptetése. Ez a szabályrendelet megszüntette a hitközségekben az elnöki és pénztárnoki tiszteket. A gyűlésen való elnöklés és a pénzkezelés azontúl a mindenkori plébános hatáskörébe utaltatott. Ugyancsak megállapítja e rendelet a kurátorok számát a hitközségi tagok arányában és megválasztásukat — a plébános jelölésével — titkos szavazás útján rendeli el. Hitközségünkben a kurátorok száma nyolcra emeltetett és a lelépő tisztviselők,

érdemeik méltánylása és elismerése fejében azonnal megválasztattak kúrátoroknak, hogy így hasznos szolgálataikat továbbra is a hitközségnek szentelhessék. Dr. Schrembs püspök ur mindenkor a toledoi katolikus magyarság jóakarójának és barátjának bizonyult. Egyházi ügyekben büszkén szokta a Szent István magyar hitközséget mintaképül odaállítani és alig volt oly magas rangú látogatója, akit el nem hozott volna közibénk, hogy remek műveinket megmutassa és amikor csak alkalma nyílt, elhalmozta hitközségünket atyai szeretetének tanujeleivel. Így nem csoda, ha mindenki valóban szívből és őszintén sajnálta, amikor 1921 május 11-én a megüresedett clevelandi püspöki székbe helyezettett át.

Második püspökünk.

Az 1921-ik év november hó 30-án jelenlegi megyés püspökünk, méltóságos Dr. Stritch Sámuel Alfonz ur, ünnepélyes felszentelés után elfoglalta a toledoi püspöki széket. Ime egy méltó apostola isteni Mesterének! A krisztusi szeretet, mely minden szavából és cselekedeteiből kiárad, hamarosan megszerezték neki a hivek szeretetét és ragaszkodását s fényes kilátást nyitott az egyházmegye gyönyörű jövőjéhez.

Hitközségünk plébánosai.

Ma már Istenben boldogult első plébánosunk, Főt. Paulovich Róbert 1905. szept. 18-án hagyta el állását, utóda Főt. Eller Ferenc lett, aki a Szt. István hitközség gondjait 1908 szeptember 17-ig viselte. Őt követte Főt. Simkó János plébános 1911 december 14-ig. Másnap Főt. Messerschmidt Géza helyezettett hivatalba, de hosszantartó kínos szenvedés után már 1912 március 29-én mindenki legőszintébb sajnálatára elhunyt. Bucsúztatásánál Schrembs József toledoi püspök a többi közt ezt mondotta: "Apostolt jöttem temetni, szegényen élt és szegényen halt meg".

Még ugyanaznap káplánja, Főt. Szilágyi Oszkár, Szt. Benedek-rendi atya vette át a plébánia és hitközség vezetését. Főt. Szilágyi plébános ur barátságos modorával, odaadó munkásságával hamarosan megnyerte ugya hiveinek, mint paptársainak, főleg pedig méltóságos Schrembs József megyés püspök ur nagyrabecsülését és szeretetét, ugyannyira, hogy mikor 1913 elején a pannonthalmi főapát — a nagy paphiányra hivatkozva — Főt. Szilágyi plébános urat visszahívta, akkor az éppen Rómába utazó megyés püspök ur öméltósága személyesen elment Pannonthalmára, hogy a bencés főapát urat a visszahívási rendelet megsemmisítésére rábirja. Sajnos, püspök atyánk közbenjárása nem járt eredménnyel. A főapát ugyanis nem tudott óhajának eleget tenni, de több mint valószínű, hogy csak e tagadó válaszon mult, miszerint Főt. Szilágyi plébános ur továbbra is meg ne maradjon a toledoi magyarok plébánosának. Főt. Szilágyi 1913. március 30-án mondott bucsút hiveinek. Utána egy rövid ideig Főt. Solymos Oszkár kanadai missziós atya látta el a plébánosi teendőket, de már augusztus hó 4-én visszatért kanadai magyar hivei körébe.

A VIII-ik osztályt végzett növendékeink 1924-ben.
Our Graduates of 1924.

Ft. Eördögh Elemér.

A nyáj tehát ismét pásztor nélkül maradt, de csak rövid ideig, mert még ugyanazon év szeptember 28-án jelenlegi kedves plébánosunk, Ft. Eördögh Elemér állítottatott a hitközség élére, megkezdve a Szt. István hitközség történetének legfényesebb korszakát, — a megszilárdulás, valamint a soha sem sejtett lelki és anyagi jólét Isten és embernek tetsző korszakát.

E fejezethez érve a száraz krónikás el szeretné ejteni a tollat, hogy lantot ragadhasson dicsőenket zengeni, úgy a Szt. István hitközség hithű katolikus szellemű tagjainak dicséretére, valamint a lelkipásztor bölcs vezetésének, ékes-szólásának, Eördögh Elemér plébános apostoli munkájának felmagasztalására. Csak ily pap képes hiveit újra és újra a legszebb és valóban bámulatba ejtő áldozatra sarkalni, a hitben, a jóban nevelni és megtartani! . . .

Eördögh plébános ur vivmányai között a legelső helyen kell emlitenünk remek és értékes templomunkat, hitközségünk büszkeségét. Igaz

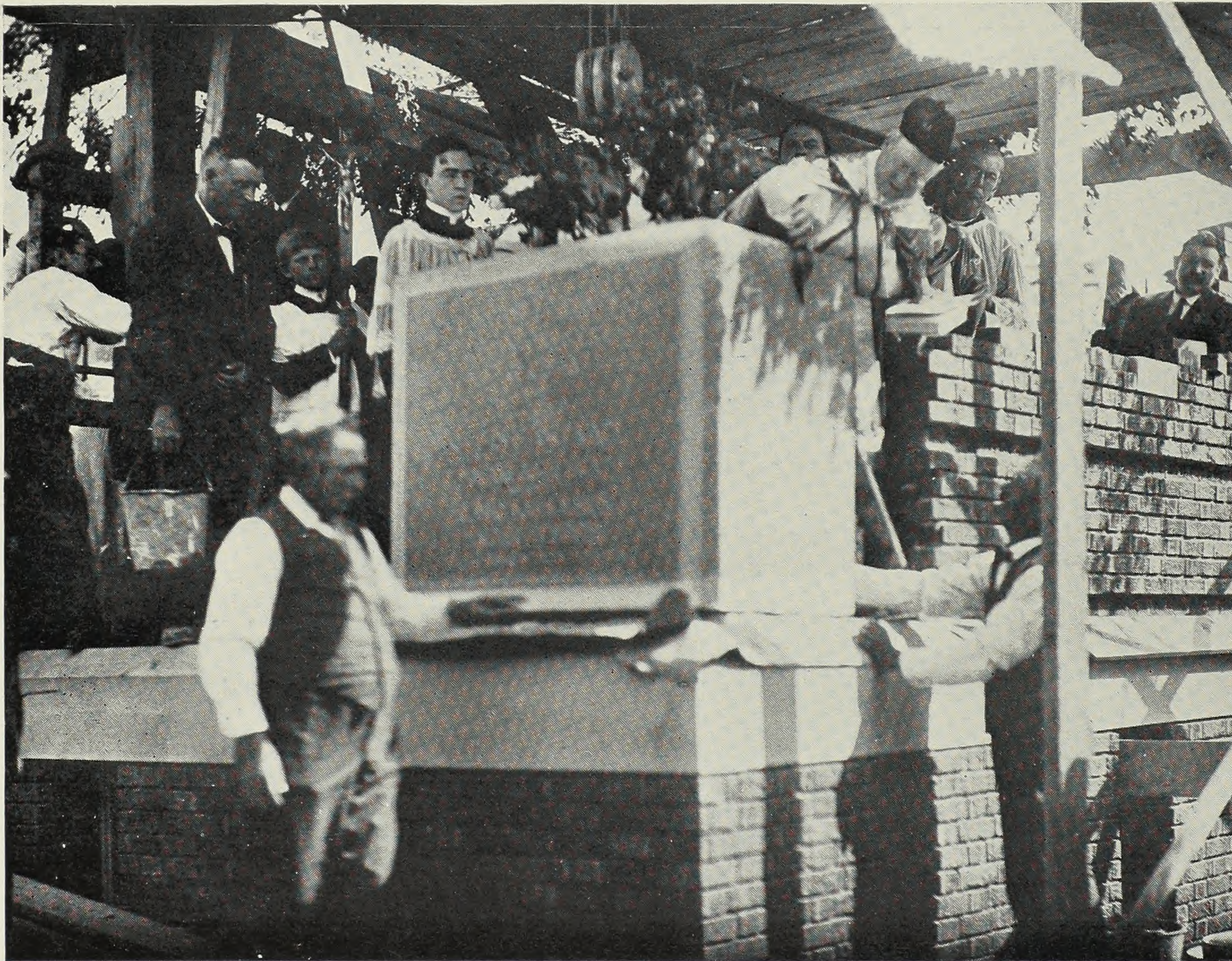
ugyan, hogy e hatalmas mű még Szilágyi Oszkár lelkeszkedése idejében kezdetett meg, minthogy a régi templom a gyorsan növekedő hitközség részére már mindinkább kicsinynek bizonyult, — de a fényes, művészi kivitelű munkáért, a stilszerű berendezés kiválasztása és beszerzéseért, valamint az óriási költségek előteremtéseért Ft. Eördögh Elemér plébánosnak és a derék építészeti bizottságnak adandó teljes és őszinte elismerés.

Az új templom.

Az 1912-ik év június hó 30-án fogadta el a hitközségi közgyűlés az építési terveket és nyomban meg is választotta az építészeti bizottságot, amely a hitközségi tanácsból és hét hitközségi tagból alakult meg.

És ez a bizottság nemcsak névben élt, de tényleg dolgozott is a plébános vezetése mellett, hogy minél kedvezőbb feltételek alatt és minél gyönyörűbben építtessék fel új templomunkat.

A hitközség minden tagjának őszinte elismerése és hálája kíséri munkájukat.

A püspök-helyettes, John T. O'Connell végzi
a templom alapkőletételét 1913-ban.

Laying of Corner-Stone of Our Church
By The Rt. Rev. John T. O'Connell, L. L. D. 1913

Ezen bizottságnak tagjai voltak:

Kurátorok:

Broda János
Jakab József
Kuchta Lajos
Madácsi István
Molnár András
Palencsár János
Puskás Elek
Sztrick János és
Tóth János

Hitközségi tagok:

Kandik András
Katona János
Lasnovszki Mihály
Mészáros Géza (Rossford)
Molnár István (Woodville)
Nyitrai Mihály és
Sztrick György

Templomunk szentélye.
Sanctuary of Our Church.

A gyönyörű, Huber József műépítész tervei szerint tiszta renaissance magyar stílusban épült templom a bizottság gondos és lelkiismeretes ellenőrzése alatt 1914 nyarán teljesen elkészült. Ez a mestermű stílus berendezésével — kegyes lelkek adománya — még a késő jövőben is tanúságot fog tenni hitközségünk tagjainak csodás áldozatkészségéről. A harangokat is-

mét a Szt. Imre Egylet adományozta. A remek falfestmények Linek Lajos mesterművei, költségeit pedig a Szt. István Egylet fedezte. A pompás főoltár pedig Mr. James Pilliod bőkezűségét dicséri. A diszes mellék-oltárokat a Szt. Erzsébet Egylet állíttatta fel. A kristály csillárt a hithű Neuhausel család adományozta. Az új templomot méltóságos Dr. Schrembs József megyés püspök 1914 augusztus 23-án, a hitközség bucsuja napján ünnepélyesen megáldotta.

A "Győri Kegykép."

A templom-felavatási szertartásokkal kapcsolatosan egy igen kedves és mélyen megható epizódról is meg kell emlékeznünk, mely élénk világitásba helyezi azt a gyönyörű lelki kapcsolatot, amely Toledo első püspöke és hűséges magyarjai között fennállott.

Ugyanis a szertartásokat megszakítva, a főpásztor a szószékre lépett és a meghatottságtól remegő hangon így szólott a hivekhez:

"Nincs sem aranyom, sem ezüstöm. A Mindenható nem áldott meg földi kincsekkel, hogy titeket kellőleg megjutalmazhatnálak, de ime, van egy gyönyörűsége festményem, a boldogságos szűz Anyának a képe, mely az én lelkemnek nagyon kedves, de melyről biztosan tudom, hogy ti is forrón szeretni és mélyen tisztelni fogjátok, hiszen drága szülőföldetekről hoztam, magyar katolikus testvéreitek imádkoznak eredetije előtt a remek győri székesegyházban!

Fogadjátok tőlem, mint atyai szeretetemenek állandó zálogát!"

És ezután elmondotta a kép történetét.

A győri kegykép Dr. Lynch Walter írlandi püspök hagyatéka, aki a reformáció idejében üldözői elől menekülni volt kénytelen és a vendégszerető Pusky János győri püspök várában nemcsak biztos otthonra talált, de hamarosan segédpüspökké is kinevezték.

Dr. Lynch püspök Magyarországon gyönyörű munkát végzett, népszerű volt, nagyon szerették, de azért a lelke fel-felsajgott Scotia bércei után és már-már készülődött is vissza hazájába, de szándékában megakadályozta az isteni végzet, mely őt 1663 július 14-én elragadta az élők sorából.

Holttemét a győriszékesegyházban helyezték el örök nyugalomra.

Száműzetésében mindenüvé magával vitte Szűz Mária és a kisdéd Jézus mesteri olajfestményét, amely hirtelen halála után a győri püspökség tulajdonába ment át. A szent képet a székesegyházban a Szent Anna oltár melletti falon helyezték el és állandóan különös tiszteletben részesült a hivek részéről.

Az Urnak 1697-ik esztendejét irták s Szent Patrick napját ülték március 17-én reggel a székesegyházban, midőn egyszer csak észrevették, hogy véres könnyek hullottak alá Szűz Anyánk szemeiből a kisdéd Jézus arcára.

E csudára összegyűlt az egész Győr; ezrével tódultak a székesegy-

házba katolikusok és kálvinisták, hogy saját szemeikkel győződhessenek meg a csudás dologról, mely egyfolytában három óráig tartott.

Hivatalos közegek egyházi és világi részről megvizsgálták az esetet, letörölték a véres könnyeket, kivették a képet fényes keretéből, a legalapossabb és legtüzetesebb vizsgálatnak vették alá, de semmi mást nem állapíthattak meg, mint az igazságot, a könnyezést, az isteni csudát, mely oly drágává avatta az irish püspök festményét, a győri egyház kegyképét.

Schrembs püspök ur, amikor Szilágyi főúrral Magyarországon járt és Várady Lipót akkori győri püspököt is meglátogatta, elolvasta a bizonyító okiratokat is. Mindez igen meghatotta, miért is megkérte vendéglátó püspök-társát, hogy szerezne neki egy jó másolatot a képről, amit Várady püspök a legnagyobb örömmel meg is tett. Így került a nevezetes kép Tolodoba és ismét magyarok közé. Jelenleg templomunknak egyik értékes disze s örök emléke jóságos megyés püspökünk, Dr. Schrembs József ur megbecsülhetetlen jóindulatának és atyai szeretetének.

Kitört a háboru.

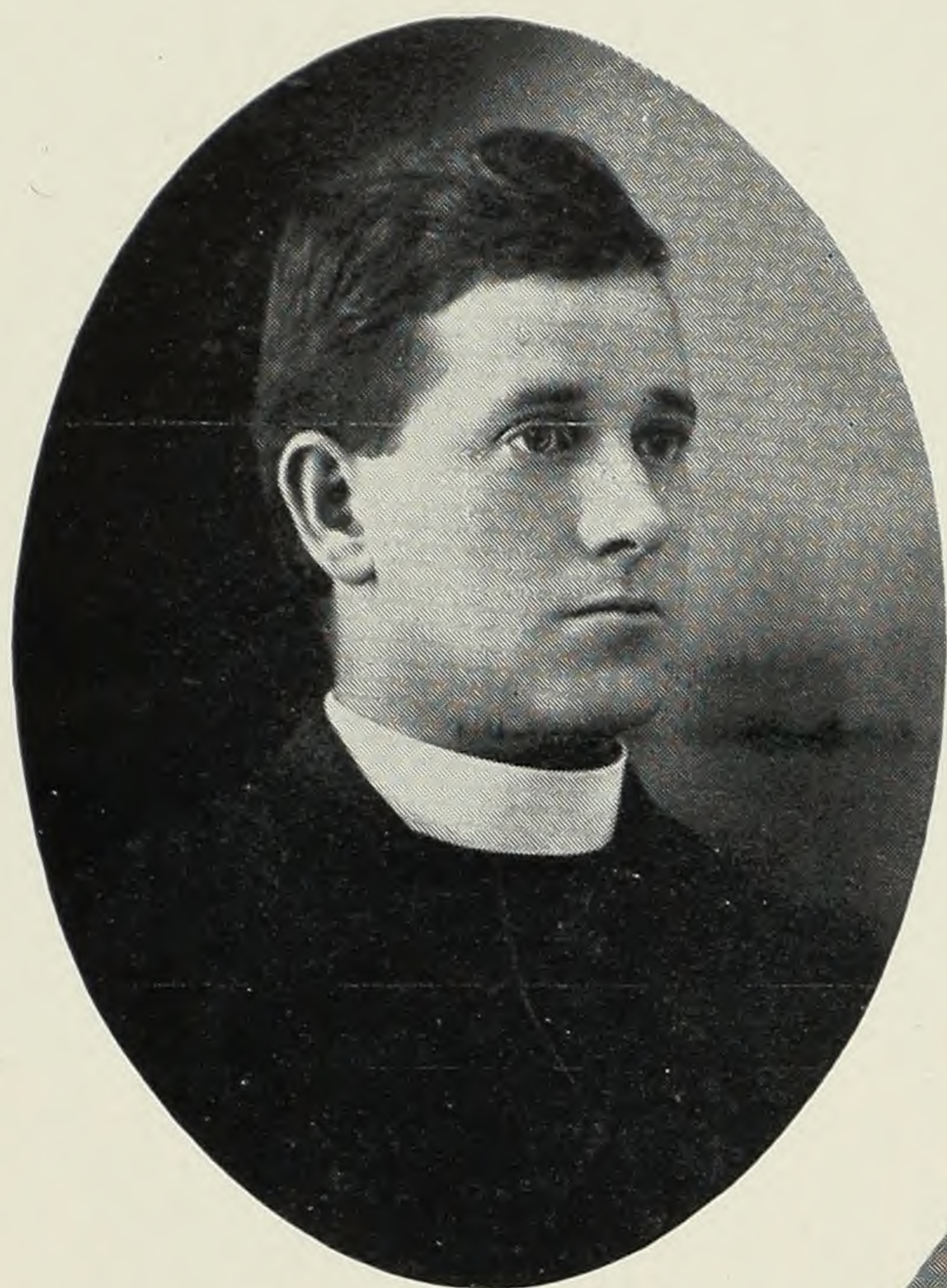
Ezen örvendetes esemény mellett az 1914-ik esztendő szomorúságot és rettegést is hordozott számunkra méhében. Az óhazában, valamint Európa legnagyobb részében az ügyek válságosra fordultak. Szerbia ezutal egy véres merényletet követett el. Ugyanis meggyilkoltatta Ferenc Ferdinánd trónörökös és nejét, Hohenberg Zsófia hercegnőt. Erre aztán kitört a pokol tüze és szegény öreg Magyarország, akarata ellen bár, belekényszerített a rettenetes világháboruba. Szomoru és aggodalmas korszak vette kezdetét e miatt hitközségünkben. Hiszen alig volt család Toledo magyarjai között, ahol nem kellett volna kedves életekért és szeretett hozzátartozókért rettegni, akik odahaza a háboru borzalmi között folytonos halálos veszedelemben éltek. A helyzetet súlyosbitotta még az a körülmény is, hogy Angolország is bent volt a háboruban s így óhazánkkal való összeköttetésünk nagyon megnehezült. Kinos napok voltak azok! Aggodalom és remény között folytak napjaink, de még rosszabb események is szakadtak ránk. A sok bajban ezer szerencse, hogy a jó magyar munkás népünk hallgatott igaz vezéreire s gondosan tartózkodott a háborus hírek nyilvános megbeszélésétől és dolgozott tovább becsületesen és szorgalmasan.

Hitközségünk káplánjai.

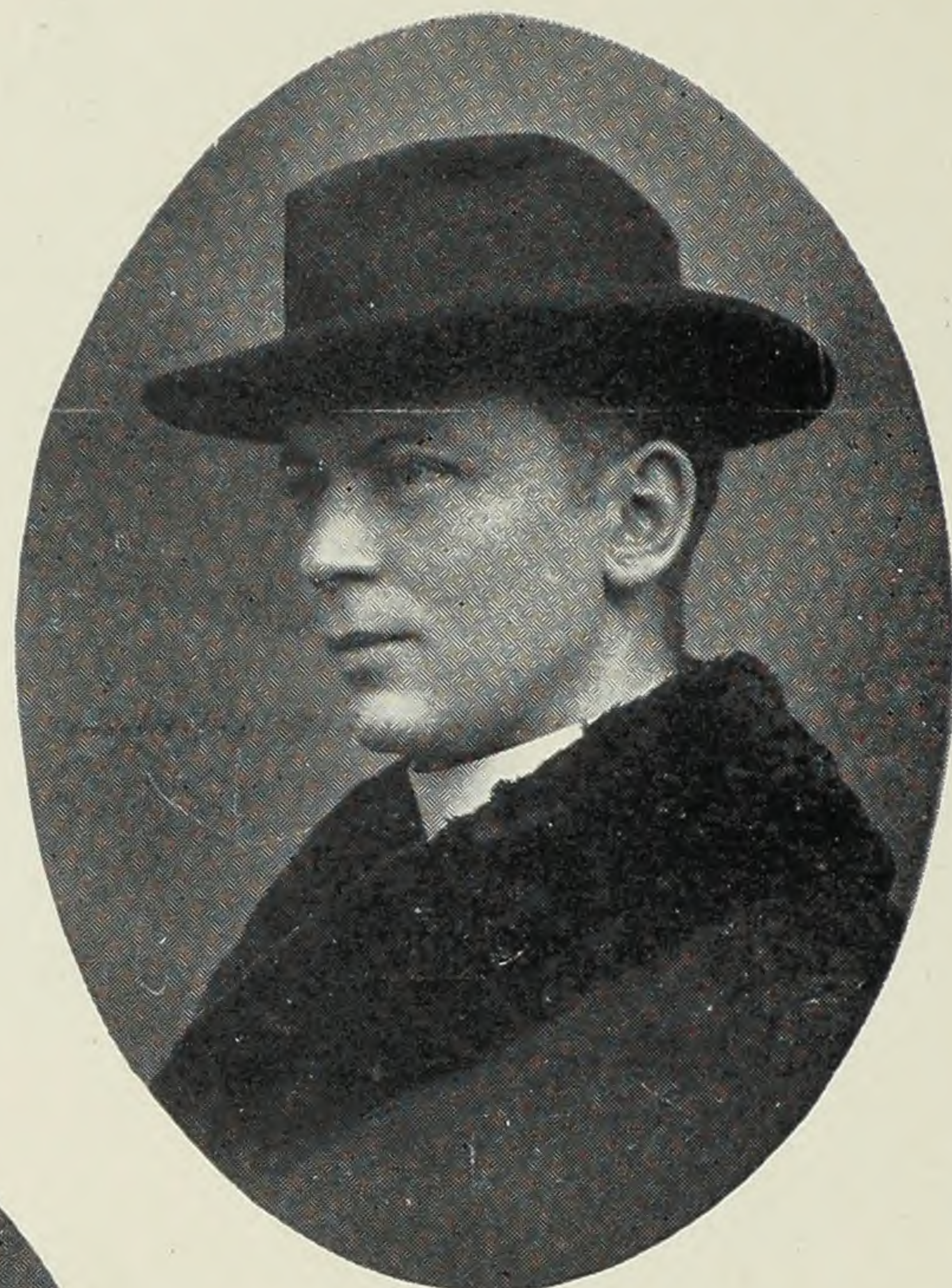
Nagy csorbát ejtenénk krónikánkon, ha — bár röviden is — meg nem emlékeznénk hitközségünknek volt segéd-lelkészeiről is.

Eördögh plébános kemény férfiu, aki vasmarokkal tartja a hitközség gyeplőjét és nála a rend, a pontosság és szigoru kötelelességteljesítés egy pap életében és működésében elengedhetetlen kellék! De egyben oly meleg szeretettel teljesíti kötelelességét és oly atyai jóindulattal gyakorolja jogait, hogy a segédlelkészkedés a Szent István hitközségben a legjobb "plébánosi"-iskola.

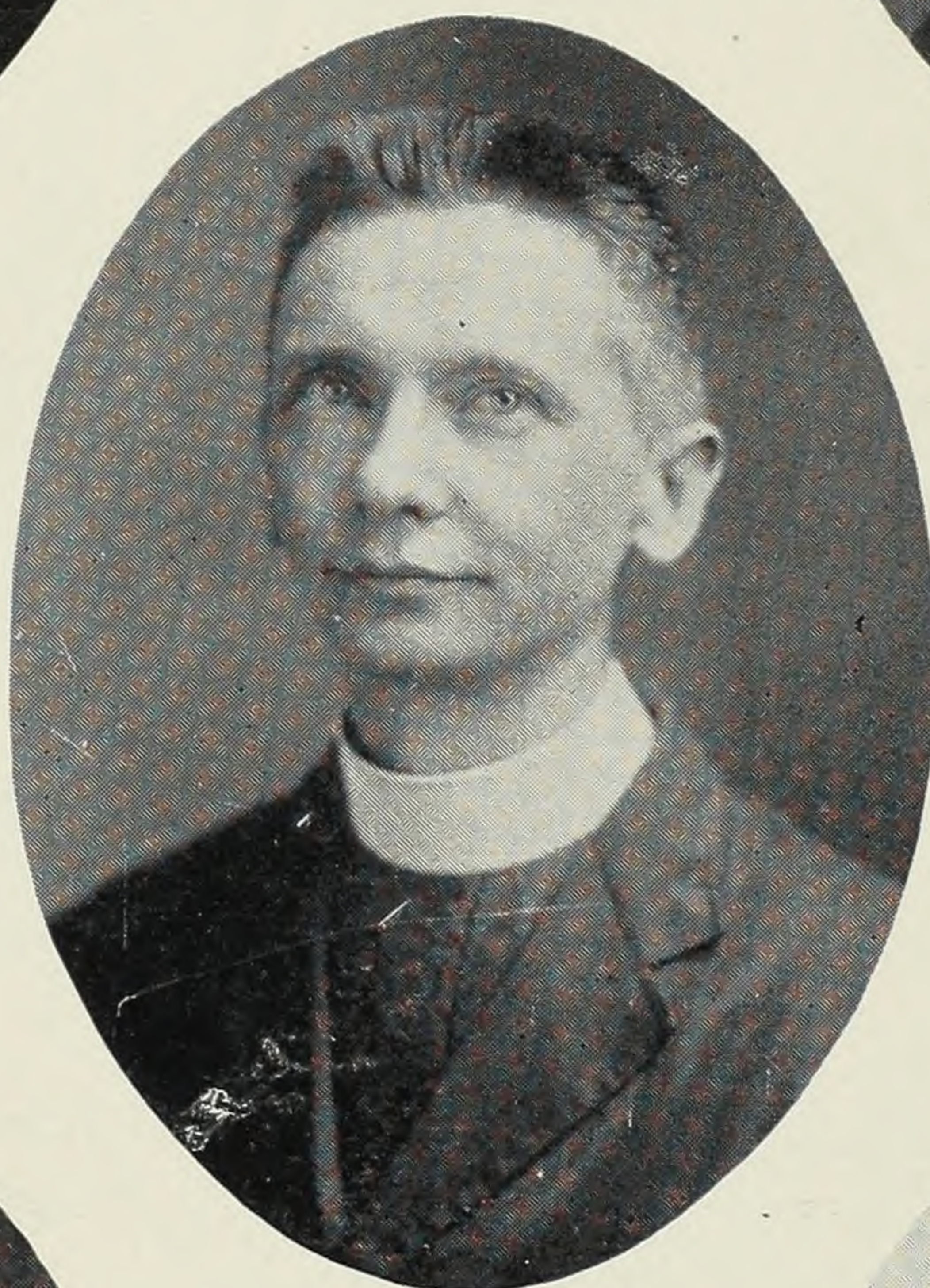
Volt plébánosaink. — Our Pastors.

Ft. Eller Ferenc

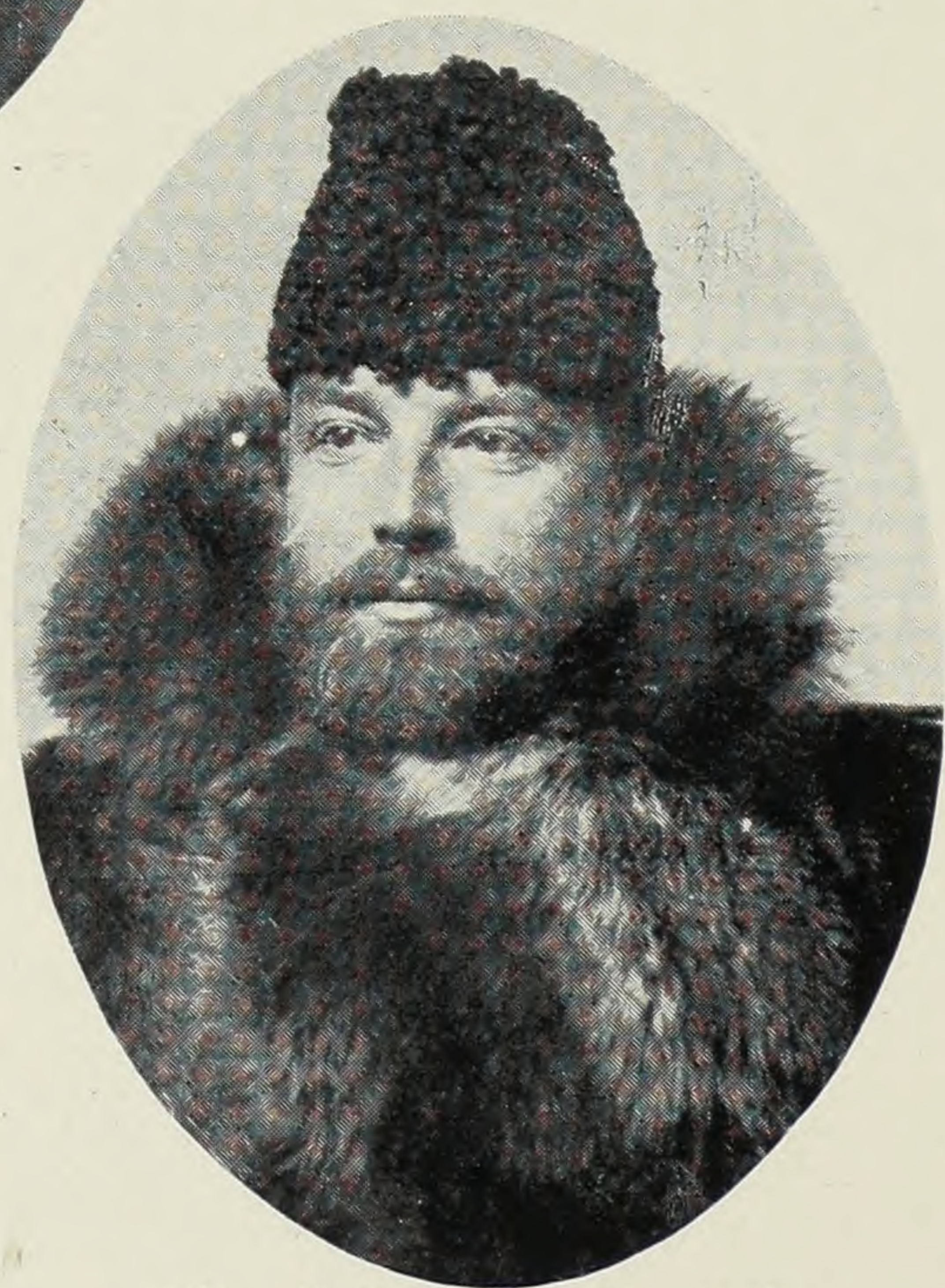
† Ft. Simkó János

Ft. Szilágyi
Oszkár

Ft. Messerschmidt Géza

Ft. Solymos Oszkár

Derék káplánjaink ezt be is látták, miért is őszinte ragaszkodással rótták le plébánosunk iránt hálájukat és köszönetüket, — de egyben annyi hűséggel, a szeretet annyi fellángolásával, lelki, szellemi és testi képességeik annyi erejével szolgálták hitközségünket, hogy emléküket mindig meg fogjuk őrizni és a nemes gyümölcsökben gyönyörködve áldva említjük neveiket.

Főtisztelendő Pirnat Antal ur, aki jelenleg a Szent Rózsafüzérről elnevezett templomnak a plébánosa, volt az első káplánja templomunknak.

Utána a Magyarországból az időben érkezett Főtiszt. Győrfy Géza végezte általános meglegedésre a segédlelkészi teendőket, aki ma már East South Bend, Indianában szeretett plébánosa a katolikus hiveknek és szorgalmas munkása a sajtónak.

A Szent István hitközség őszinte szeretete és plébánosunknak köszönete volt a jutalma tisztelendő Németh József segéd-lelkész munkájáért, amit most a clevelandi Szent Erzsébet hitközségben folytat nagy buzgósággal és szép eredménnyel.

Jelenleg tisztelendő Goldschmidt Herman segédlelkészkedik hitközségünkben és pedig a hivek és felebbvalóinak teljes meglegedésére.

A toledo-i Szent István hitközségnek van kispapja is. Tanulmányait sikerrel végzi és a jó Isten segedelmével hamarosan fel is fogják szentelni az Ur szerény szolgájává.

A mi kis papunk Hegedüs István, 21 éves, Abauj-megye forróencsi születésű, Hegedüs János és neje, született Tóth Mária fia, aki a szünidők alatt buzgón szolgálja hitközségünk érdekeit.

Az új paplak.

A Szt. István hitközség Eördögh Elemér plébános szerető gondoskodása és atyai bölcs irányítása alatt szilárd léptekkel haladott előre, keresztényi türelemmel hurcolva a megpróbáltatás nehéz keresztjét. A templom építése után az új paplakra került a sor. Kétségtelen, hogy az egyházmegyének ez az egyik legszebb parochiális épülete. A hitélet is, lelkipásztorunk fáradhatatlan és apostoli befolyása alatt, magasabbra és magasabbra lendült, abba a gyönyörű Eucharisztikus életbe, amelyre hitközségünk huszonöt éves jubileuma alkalmával annyira és oly jogosultan büszkék voltunk. A korábban szervezett Szent Szív, Rózsafüzér és Hétfájdalmu Szent Szűz Társulatok kibővültek és tagjaik tetemesen felszaporodtak. A Catholic Knights of Ohio Szent László Osztálya, valamint a Catholic Ladies of Columbia Szent Margit Osztálya megalapításuk után sikeresen haladtak előre. Templomi Énekkarunk Konrád Ferenc szakképzett vezetése alatt valóságos gyönyörűsége egyházunknak. Főúrunk megszervezte a Holy Name Societyt a férfiak és fiatalság, a Mária Congregációt pedig fiatal leányaink részére. Különös elismeréssel kell megemlékeznünk a Jószi-vü Asszonyaink Százas Bizottságáról, a hitközség e derék áldozatra kész házi-

asszonyairól, akik egyházunk minden kisebb-nagyobb ünnepélye alkalmával fényesen megállották helyüket. Mindezek és a már régen működő Szt. István-, Szt. Anna-, Szt. Imre- és Szt. Erzsébet Egyletek fényes tanubizonyságot szolgáltatnak egyházunk szép hitéletéről! Hogy a társadalmi élet követelményeinek is eleget tegyünk, Ft. Eördögh plébános ur megalapította az Ifjusági Önképző Kört és a Rezes Bandát, mely ma már igen jó hírnévnek örvend a hasonló szervezetek között. A Szt. Imre Egylet fiatal tagjai részére a Szt. Imre Klubot szervezte meg és csinos helyiséget rendezett be számukra a templom alatt. E klubhoz tartozik a Szt. Imre labdázó csapat, mely mindinkább népszerűbb a sportmezőkön.

1918-ban szereztük be — teljesen magánadományokból — remek szép orgonánkat, mely Toledo legnagyobb és legszebb orgonái közé tartozik. Első orgonistánk Orosz József, hitközségi iskolánk egy volt tehetséges tanítványa lett.

An Interior View of Our Church.

Templomunk hátsó része karzat és orgonával.

Az európai zavarok mindjobban háborgatták fogadott hazánkat is. A folyton vereségeket szenvedő és erősen szorongatott szövetséges hatalmak lázasan sürgették segítséget az Egyesült Államoktól. Németország irgalom nélküli tengeralatti hadjárata bőven szolgáltatott alkalmat a fegyveres beavatkozásra s mi rettegve láttuk közeledni az időt, amikor Amerika is be fog lépni a világháborúba. Ez időben már hatalmas cégek alakították át gyártelepeiket fegyver és háborús anyagok gyártására s egész nyíltan szállították azokat szegény óhazánk ellenségeinek, kik e szállítmányokért azokból a sok millió dolláros kölcsönből fizettek, mely összegeket nagy bankházaink részükre folyósítottak. Könnyen érthető, hogy mily nagy keserűséget keltett ez az amerikai magyarok szíveiben, mégis továbbra is hűségesen támogatták Wilson elnök kormányát, mert azzal a hangzatos jelzavával, hogy "Béke győzelem nélkül" teljesen megnyerte bizalmukat. És amikor az 1916-iki elnökválasztás alkalmával azt ígérte, hogy távol tartja Amerikát a háborútól, az amerikai magyar származású polgárság minden tőle telhetőt elkövetett, hogy Wilson győzelmét elősegítse.

Részlet az 1918 július 4-iki diszfelvonulásból. Hungáritát személyesítette Dr. Farkas Gézáné, Columbiát Molnár Istvánné.

Our Mothers: Columbia and Hungaria.

De jaj, mily csalódás! Wilson alig kezdette meg elnökségének második ciklusát, máris a kongresszussal 1917 április 8-án törvénybe iktattatta a háborus állapotot Németországgal szemben, ugyanez év december 7-én kihirdette a hadüzenetet Ausztria-Magyarország ellen is s így az összes, még nem polgárosodott magyarok "ellenséges idegenekké" váltak. Komor és válságos napok voltak ezek! De gondos, népszerű és rendkívül befolyásos lelki-atyánk közbenjárása, valamint a toledoi magyarok mindenkor tanúsított loyaltása ezuttal is jó eredményre vezettek. "Idegen", hitközségi tagtársaink nemcsak hogy nem lettek hadi-foglyokká és nagy fogolytáborokban őrizet alatt tartva, hanem Eördögh Elemér plébános megbízott ellenőrzésükkel, aki azonfelül részükre még egy rendkívüli engedményt eszközölt ki, mely szerint szabadon járhattak bárhol, még oly területeken is, melyek különben ellenséges idegenek részére szigoruan el voltak zárva. Idegen munkás testvéreink pedig józan magaviseletükkel, szorgalmas munkájukkal hálálták meg úgy a kormányzó hatóságok, mint lelki-atyjuk jószágát és loyálisak maradtak minden tekintetben fogadott hazájuk és annak alkotmányához. A hadseregben 47 fiatal magyar testvérünk szolgált. Minden egyes felhívás a hadikölcsön-kötvények vételére tuljegyeztetett. Derékasan hozzájárultunk a "Hadiláda" (Warchest) megtöltéséhez és a Vörös Kereszt alapjainak gyarapításához. Hitközségünk tollforgató tagjai pedig ingyenes szolgálatot vállaltak és dicséretes munkát végeztek a különböző háborus segéd-hivataloknál. Mindenki a magyar negyedben azon volt, hogy őszinte loyaltását valamiképpen kifejezésre juttassa és bizony alig volt az 1918 július 4-iki felvonulásban lelkesebb, elragadóbb csoport, mint a magyaroké, akik büszkén hirdették jelszavukat: "Magyarok születésnél fogva, de amerikaiak szabad akaratukból."

Az események fürgetegében.

Végre ránk köszöntött 1918 november 11-ike, a fegyverszünet napja. Nyomában érkeztek hozzánk az óhazából a leglehangolóbb, a legnyugtalanítóbb és legrettenetesebb hírek. Ezekből tudtuk meg, hogy lelkiismeretlen politikusoknak egy áruló bandája forradalomba kergette szegény Magyarországot, hogy a forradalmi kormány a körülfekvő ellenséges hadseregekkel a wilsoni tizennégy pont alapján külön fegyverszünetet kötött, hogy a fegyverek letétele után az ellenséges vad hordák, az egyezmény megszegésével, a védtelen országra rátörtek és a békét rablással és öldökléssel pecsételték meg. Majd a forradalmi diktátorok a hatalmat egy bolsevik terrorista pártnak adták át. Az értelmi szerzők jobbadán idegenből bejött fajzat, Magyarország vendégszeretetével visszaélő vadállati szörnyek voltak, leginkább Oroszországból, Lengyelországból és Romániából, akik azután a legfélelmetesebb véruralom borzalmait honosították meg a boldogtalan óhazában, lincselésekkel, orgyilkosságokkal, rablásokkal lépten-nyomon. Így amit az ellenséges vad hordák nem tudtak elérni, az ezeknek a vörös gazembereknek esett áldozatul. Amikor végre a fellázadó és igazságos

bosszut és megtorlást lihegő lakosság elől szökni voltak kénytelenek, akkor már a szegény ország ki volt fosztva minden javaiból és egy nagy-nagy temető volt, az élők pedig ki voltak téve a legrettentőbb éhínségnek a segítség halvány reménye nélkül.

Képzeltető, hogy e rémhírek mily lesújtó hatással voltak szegény toledo-i magyar testvéreinkre. E hírek hatása alatt Ft. Eördögh Elemér plébános, Nt Bogár Lajos ref. lelkész és Ft. Komporday Ágoston gör. kath. plébános egyesült vezetése alatt a segélyakciók azonnal megindultak. Ekkor alakult meg az "Egyházak és Egyletek Közös Nagybizottsága", mely ma is fennáll a nyomor enyhítésére és a közös célok hatásosabb előmozdítására. Valóban nemes példája a türelmességnek és testvéri szeretetnek, megértésnek!...

Ezután jöttek a legborzasztóbb csapások, melyekkel Isten büntető keze szegény Magyarországra ezeréves dicső multjában valaha rásujtott: az ugynevezett békekötések. Háborus elnökünk maga utazott át Franciaországba, hogy a béketárgyalásokon személyesen vegyen részt, de odaát, a kapzsi győzőkkel szemben állva, elvesztette maga alatt a talajt és elejtette nagy hazájának háborus céljait egyiket a másik után. Feláldozta a nemzetek "önelhatározási jogát" is, legalább amennyire Magyarországot megillette, mert a szerencsétlen óhaza, mely annyiszor védte volt meg véres áldozatokkal a Nyugat kulturáját az előre törő vad keleti hordák ellen, a legkegyetlenebb szétszakításra lett elítélve és mint egy áldozati bárány bosszut lihegő vad bestiák martalékául oda dobva. Magyarországnak több, mint ezeréves történelmi területe, a legtökéletesebb földrajzi és gazdasági egység a föld kerekiségén, részekre szakítottatott a nép akarata ellenére és ezáltal balkanizálódott. évekig tartó harcok és kimondhatatlan szenvedések színhelyévé tétetett. Mégis némi vigasztalás merithető abból a gondolatból, hogy ez a zsarnoki elintézés, melyet rosszakarat és gyűlölet nem pedig békeszeretet sugalmazott, annyira észnélküli és természetellenes, hogy az bizonyára nem tarthat soká.

Nem! Nem! Soha!

Leirhatatlan, hogy e rettentő hírek mennyire hatottak szegény magyarjainkra. Egy erős kiáltás telve jajjal, méltó fölháborodással hangzott fel óceántól óceánig, őszinte szimpátiát keltve Magyarország számos rokon-szenvezőinél és erélyes tiltakozásokat váltott ki ez igazságtalan békeszerződés a világ minden részéből. Amerika-szerte megszervezték az irredenta-mozgalmat és azóta hangzik és visszhangzik az egész országban, nem, az egész világon, ahol magyarok élnek, a "Nem! Nem! Soha!" Természetes, hogy a Szt. István hitközség tagjai becsületesen vesznek részt e mozgalomban és becsülettel működnek közre abban, hogy ősünk országa igazához juthasson. Végtelen szomorúságunkat és fájdalmunkat nem csekély mértékben enyhítette az a tény, hogy az Egyesült Államok igazságszerető népe sohasem iktatta törvénybe az igazságtalan békeszerződéseket, ezzel is fokozta szeretetünket fogadott hazánk iránt.

Vendékönyvünkől.

A háboru utáni évek leginkább segélynyújtásban és propaganda-munkában folytak le. Időnkint át-át jöttek a szerencsétlen óhazából egyes kitünőségek és kiküldöttek, hogy az amerikai magyarokat anyagi és erkölcsi segélyadásra lelkesítsék, így azután bő alkalmunk nyilott meggyőződni szemtanuk, hiteles adatok alapján az egykor hatalmas Magyarország katasztrófájáról és csonka Magyarország kétségbeejtő helyzetéről. Magas vendégeink és látogatóink közül első helyen említjük fel Gr. Széchenyi László, a csonka, de független Magyarország első követét, aki Pelényi János első követségi tanácsos társaságában a magyar királyi kormány köszönetét jött tolmácsolni a toledo-i magyarok segély-akciójáért.

Kiváló megtiszteltetésben részesültünk 1921 karácsonyán, amikor is Bangha Béla, S. J. főurat üdvözölhattük körünkben. Végtelenül örültünk, hogy azzal a nagy katolikus vezérrel ismerkedhettünk meg, aki a keresztény Magyarországot a kommunisták karmai közül kiragadta.

Független csonka hazánk első washingtoni követének, Gróf Széchenyi László ur toledo-i első, 1922 február 12-iki látogatásának emlékére.

Eördögh Elemér, Gr. Széchenyi László, Pelényi János, Dr. Farkas Géza, Nt. Bogár Lajos
Count Ladislaus Széchenyi, the First Envoy in Washington of Independent Hungary
On His Visit to St. Stephens Febr. 12, 1922.

Szívélyes szeretettel üdvözölhattuk körünkben 1923 szeptember 23-án a magyar kardinális primás két kiküldöttjét: Dr. Ernszt Sándor és Turi Béla pápai prelátus urakat, akik az amerikai Hierarchiához folyamodtak rokonszenvért és támogatásért a magyarországi katolikusok részére, akiknek felhívását legnagyobb készséggel le is közöltük könyvünkben.

1923 november 26-án Pedlow kapitányt, az Amerikai Vörös Kereszt osztály-parancsnokát köszönthettük vendégül. E nemes férfiú volt az tudunkkal, aki egy amerikai segélycsapat élén szülőhazánkban sok ezer szenvedő testvérünket, különösen gyermekeket mentett meg a nyomortól és éhhaláltól s akinek otthon, Budapesten már életében szobrot emeltek.

Legelőkelőbb egyházi látogatóink és magas vendégeink közül a következők irták be nevüket vendégkönyvünkbe: Dr. Moeller Henrik cincinatii érsek, Dr. Gallagher Mihály, detroiti püspök, a szent Atya washingtoni képviselője, nagyméltóságú Pietro Biondi Fumazzoni érsek, apostoli delegátus, aki a főegyházmegyét és egyházmegyét látogatván, Tolemban is megfordult és ez alkalommal hitközségünket is megtisztelte magas látogatásával. Ugyancsak az 1924-ik év július hó 2-től 6-ig, amikor is hitközségünk fennállásának első negyedszázadát fejezte be ünnepélyesen, méltóságos Dr. Zadravecz István tábori püspök urat, a magyar nemzeti hadsereg apostoli vicáriusát tisztelhattuk és ünnepelhattuk körünkben. A kiváló püspök amerikai körutján hozzánk is beköszöntött, hogy 25 éves ezüst jubileumunkra ráadja szent áldását. Páratlan ékes-szólása, mely őt Magyarország legelső hitszónokai közé emeli, mélységes benyomást hagyott a hivek lelkében. Nevét imánkba foglaljuk, tanításait pedig követni fogjuk időtlen-időig . . .

Az első missió.

“Az Isteni Megváltó Leányai” nevet viselő magyar tanítói rend hat nővére 1921-ik év február 22-én telepedett meg hitközségünkben.

A kedves nővérek eddigi működése után ítélve, hitközségünk bennük pótolhatatlan értékes segítő társakat nyert.

Az 1922-ik év február 26-tól március 12-ig egy két hétig tartó szent missió kegyelmeiben volt részünk. Ez volt az első missió, mely valaha hitközségünkben tartatott. Kincs István apát és Horváth János magyarországi plébános urak voltak a szent missió vezetői és igen szép sikert arattak. Méltóságos Stritch püspök ur szent beszéde és áldása fejezte be a szép lelki gyakorlatot.

Rekviem Károly királyért.

Ugyancsak ez év április 28-án Stritch püspök ur a Madeira szigetén számkivetésben elhunyt IV-ik Károly, Magyarország apostoli királyának lelki-üdvéért főpapi gyászmisét mondott. A gyászbeszédet O'Connell János helyettes püspök ur tartotta nagyszámu amerikai rokonszenvezők előtt. Magyarország képviseletében Ngs. Hertelendy Andor washingtoni követ-ségi ataché volt jelen.

Egyleti jubileumok.

Augusztus 20-án Szt. István egyesületünk határtalan lelkesedéssel ünnepelte meg fennállásának 25 éves jubileumát. A befejező lakomán a pap-ságon kívül Toledo legelőkelőbbjei vettek részt.

Nem sokkal később sűrű egymásutánban ünnepeltük meg a Szent Imre és Szent Erzsébet Egyesületek megalapításuknak 25 éves évfordulóját is, hálás szívvel emlékezve meg ezen egyesületek áldásos működéséről és hitközségünknek — sokszor tetemes áldozatokkal járó — támogatásáról.

Plébánosunk ezüst-miséje.

Szeretve tisztelt plébánosunk, Eördögh Elemér ezüst-miséjének a maga nemében szinte páratlanul fényes megünneplése 1922, "Hálaadás" napján zajlott le. Még élénken él minden legkisebb gyönyörűsége mindnyájunknak lelkében! Ez az örömnép úgy Szt. István népének, valamint Ft. Eördögh Elemér plébános nagyszámu barátainak bőséges alkalmat nyújtott, hogy őszinte hálájukról, szeretetükről, nagyrabecsülésükről és törhe-

Apródok plébánosunk ezüst-miséjének ünnepélyén.

Pages and Maids of Honor Silver Mass, 1923.

tetlen ragaszkodásukról tanubizonyságot tehessenek. Országos nevű plébánosunk, Ft. Eördögh Elemér ezüst miséjét méltóságos Stritch püspök, magas egyházi és világi méltóságok jelenlétében a magyar paptársak segédletével végezte. A mise után az öreg templomban ünnepélyes és nyilvános fogadtatás volt, amelyen Brough Bernát polgármester tolmácsolta jubilánsnak Toledo város szerencsekívánatait. Jones Percy, toledoi nagyiparos pedig egy értékes emlékkönyv átnyújtása mellett fejezte ki az amerikai jó barátok üdvözlését. A jelenvolt megyés püspökök kegyes szavai és áldásai után a hitközség kurátorai, valamint az egyletek képviselői üdvözölték a könnyekig meghatott jubilánst, akit valóságos virágerdő vett körül.

A fogadtatás után a Szent István "Jószivű Asszonyai" látták az ünneplő papságot és világi jeleseként vendégül a Community House-ban. A fényes, igaz magyar vendégszeretettel rendezett lakomán jószivű asszonyainknak az a kiváló megtiszteltetés jutott osztályrészül, hogy egyszerre három megyés püspököt, névszerint Stritch Sámuel Alfonzo toledoi, Schrembs József clevelandi és Gallagher Mihály detroiti püspök urakat, továbbá Monsignor O'Connell János és Rosinski B. toledoi és O'Reilly C. clevelandi pápai prelátus urakat, valamint több mint száz különböző egyházmegyéből egybegyűlt plébánost és papot vendégelhettek meg. A banket fényét nagyban emelte Ő Excellenciájának, független Magyarország első washingtoni követének, Gróf Széchenyi László urnak jelenléte, aki angol és magyar nyelven a magyar kormány üdvözlését és saját jókívánatait tolmácsolta. A magyar katolikus papság nevében pedig Ft. Csernitzky István Bridgeport, Conn. plébános mondott mesteri beszédet és nyújtotta át a paptársak ajándékát.

Our First Communion Class, 1924. — A jubileumi év első áldozói.

Isten segítsége velünk.

Az 1924. év eleje ismét bánatot és aggodalmat hozott a hitközség hiveinek. Szeretve tisztelt plébánosunk kénytelen volt magát a Szt. Vincze kórházban két súlyos operációnak alávetni. Kétszer vették körül a halál árnyai szenvedő plébánosunkat és bizony csakis a sok buzgó könyörgéseket meghallgató, könyörületes mennyei Atyánk különös kegyelme mentette meg számunkra. A méltóságos püspök atyánk, a toledoi testvér hitközségek imái, nemkülönben az amerikai magyarság vallás és felekezet külömbség-nélküli legjobbjainak meleg részvéte nagy enyhülést és bizalmat adtak nekünk a veszély e sötét óráiban.

Missiók.

Ez év nagyböjtjében a második szent missió kegyelmeiben részesülhettünk. Az első részt Páter Hem János, Jézus társasági missiós atya tartotta magyar, a másodikat pedig Ft. Paré György, detroiti tanár végezte angol nyelven. A szent missió igen sikeres volt és nyomán mély vallásosság sarjadt ki a lelkekben.

Az ezüst jubileum.

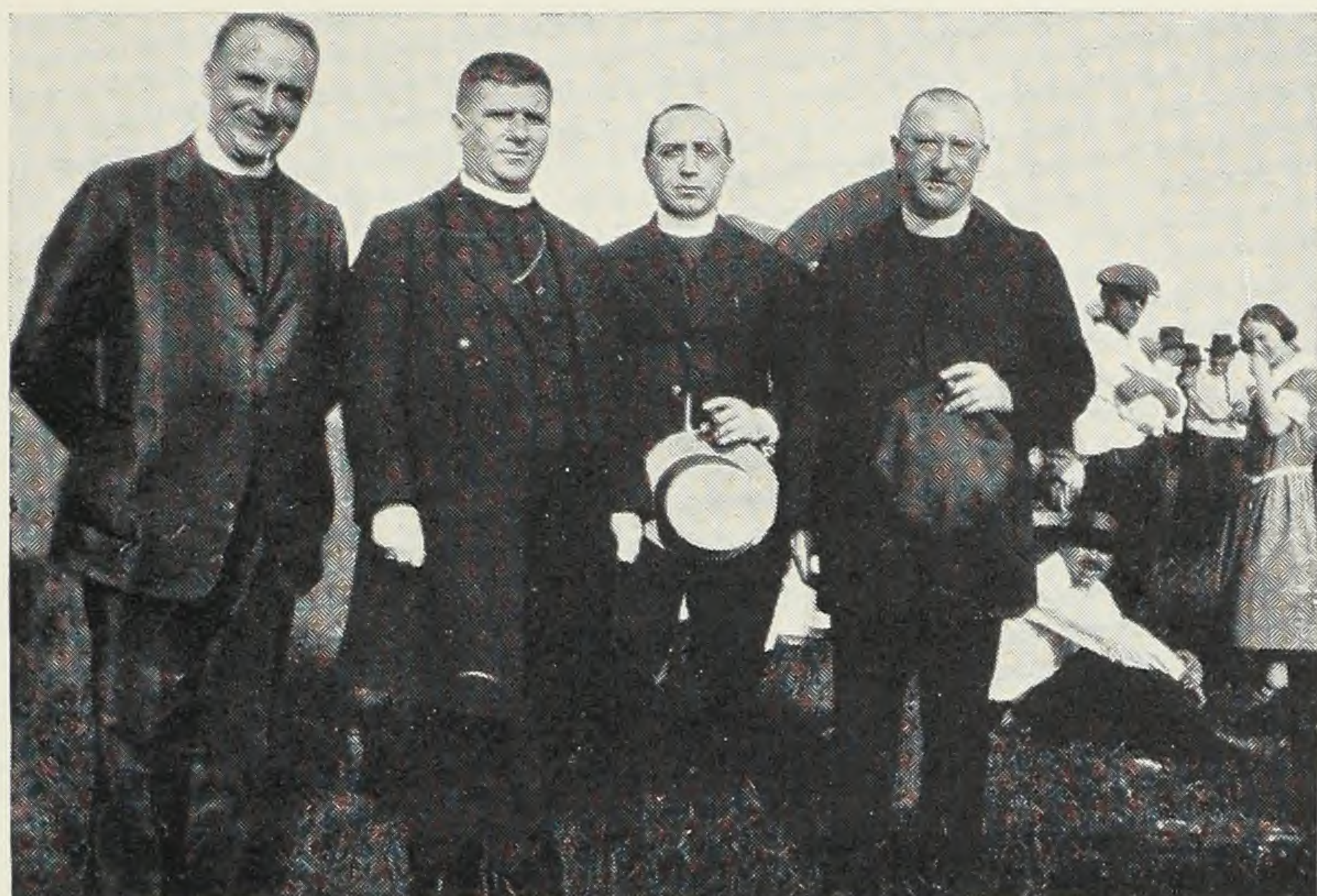
Emlék Lorain, O.-ból. Zadravecz püspök, Eördögh, Rickert és Köller főurak.

részvéte, aki a távollevő megyés püspök felhatalmazásával teljes egyházi fénnel és pompával végezte a megható szertartásokat és a szószékről szebbnél-szebb szónoklataival gyönyörködtette és emelte fel az Ur zsámo-lyához az igaz hívók lelkeit.

Julius 4-ike estéjén pedig nagyszámp közönség gyült egybe a régi templomban, ahol egy rendkívül jól sikerült estély keretében, úgy az illusztris magyar püspök-vendégünk, mint a születése napját ülő Eördögh Ele-mér plébános rendkívül szívélyes, csaknem tüntetés-számba menő meleg fogadtatásban részesültek. Nem kevésbé szívélyes volt Mária Roberta, Notre Dame nővér, iskolánk 25 éves tanítónőjének ünneplése is. Az estély

Julius hó 4-én, 5-én és 6-án ünnepeltük hitközségünk életének első negyed-százados befejezését. Gyönyörű volt, méltó nagy jelentőségéhez. Egy buzgó hálaadás az isteni gondviselésnek, mely annyi kegyelemmel halmozott el bennünket! . . . Az ünne-pély magas jelentőségét nagyban emelte méltósá-gos Zadravecz István püs-pök ur, szeretve tisztelt vendégünk jelenléte és

legbájosabb része azonban egy gyönyörű, tündéri színjáték volt, melyet M. Laureana nővérünk irt, rendezett és adatott elő iskolánk serdülő leánykáival. Zadravec püspök ur lelkes záróbeszéde fejezte be a feledhetetlen napot.

Zadravec püspök figyeli a labdázókat Eördögh, Klenner és Rickert főurakkal.

Vasárnap, július 6-án püspök vendégünk mondotta az ünnepi nagy misét fényes segédlettel. A toledoi helyettes püspök, Monsignor O'Connell angol nyelven tartott remek ünnepi szent beszédet. Este az új iskola tágas csarnokában a Szent István Józsvü Asszonyai fényes lakomát rendeztek és ott fejeződött be az örökké emlékezetes jubileum, amelyen körülbelül ezren vettek részt. A még életben levő 25 éves hitközségi

A jubileumi püspöki mise után. 1. Zadravec püspök. 2. O'Connell helyettes püspök.

alapító tagok egy külön asztalnál foglaltak helyet és az est folyamán gyakori s szívélyes ünnepeltetésben volt részük. O'Brien O'Donnel megyei bíró volt a főszónok, míg a magyar beszédek után méltóságos Zadravec püspök ur adta az áldást a megjelentekre és mondott "Ament" az ünnepélyre.

A krónikás mindezek után azt írhatná, hogy "Vége", mert ami ezek után történt, az már egy új időszakra tartozik, melyről majd az 1949-iki arany-jubilálók fognak megemlékezni. Vajha csak örvendetes eseményekről boldogságról és boldogulásról s a hiven megőrzött vallásosságról és mélyen gyökerező igaz katolikus hiteléről tehetnének ismét tanubizonyságot! . . .

Az amerikai kath. magyar papság Conventiója Toledoban, O., 1924 november 11-én.
 Első sorban: Dr. Nyíry István homesteadi, Pa., Eördögh Elemér toledoi, O., Boehm Károly clevelandi, O., Várlaky Sándor youngstowni, O., Marczinkó József passaici, N. J., Köller Endre loraini, O. plébánosok.
 Második sorban: Dr. Szabó János trentoni, N. J., Hartel József clevelandi, O., Tóth József gary-i, Ind., Gr. Wenckheim Frigyes south-bendi, Ind. plébánosok, Dr. Demkó Zoltán detroit-i, Mich. káplán, Unger Lajos elyriai, O. plébános.
 Harmadik sorban: Nagy Endre magyarországi vendég, Bíró Lőrincz O. F. M. fairporti, O., Galorini Angyal murray-i, O., Dr. Komlóssy Miklós beaverfallsi, Pa., Rickert Ernő clevelandi, O. plébánosok, Dittelján János detroit-i s lelkész, Peéry Bonaventura O. F. M. new yorki plébános, Németh József clevelandi káplán, Lischerong Gáspár S. J.

De mielőtt befejeznénk sorainkat, engedjék meg a nyájas olvasók, hogy szíves figyelmüket hitközségünk büszkeségére: hitközségi iskolánkra és annak történetére is felhivhassuk.

A Szent István iskola.

Az amerikai katolikusok, áthatva a tanügy rendkívüli fontosságától, mindig kiváló gondot fordítanak iskoláikra. Vannak egyházmegyék, ahol újonnan szervezkedő hitközségnek csak akkor engedik meg a templom építését, amikor az iskola már áll és kifogástalanul működik. Inkább ideiglenesen valamelyik nagyobb teremben tartják az istentiszteleteket.

Ne feledjük mi sem, hogy a vig gyermek-sereg az iskola padjaiban a hitközség jövőjét, boldogulását jelenti! . . . Ha azokból a tantermekből hitben megedzett és szilárd jellemű ifjak és hajadonok kerülnek ki, akkor nemcsak hasznos tagokat adunk a társadalomnak s lelkes honfiakat hazánknak, de a hitközség jövőjét és boldogulását is biztosítjuk. Építhetünk gyönyörűbbnél gyönyörűbb templomokat az Ur szolgálatára és dicsőségére, mégis be fog következni az a bus, komor idő, amidőn a miséző pap hangja el fog fulladni az üres templom csendjében, amidőn a harangok hiába fogják bongani hívó szózatukat, mert kicsibe vettük a vallásos nevelés szent ügyét, mert nem törődtünk gyermekeink, utódaink hitéletével, jellemük fejlesztésével, lelkük és testük edzésével! . . .

Delegátusok a "Jézus Neve Társulat" Conventióján Washington D. C., 1924.

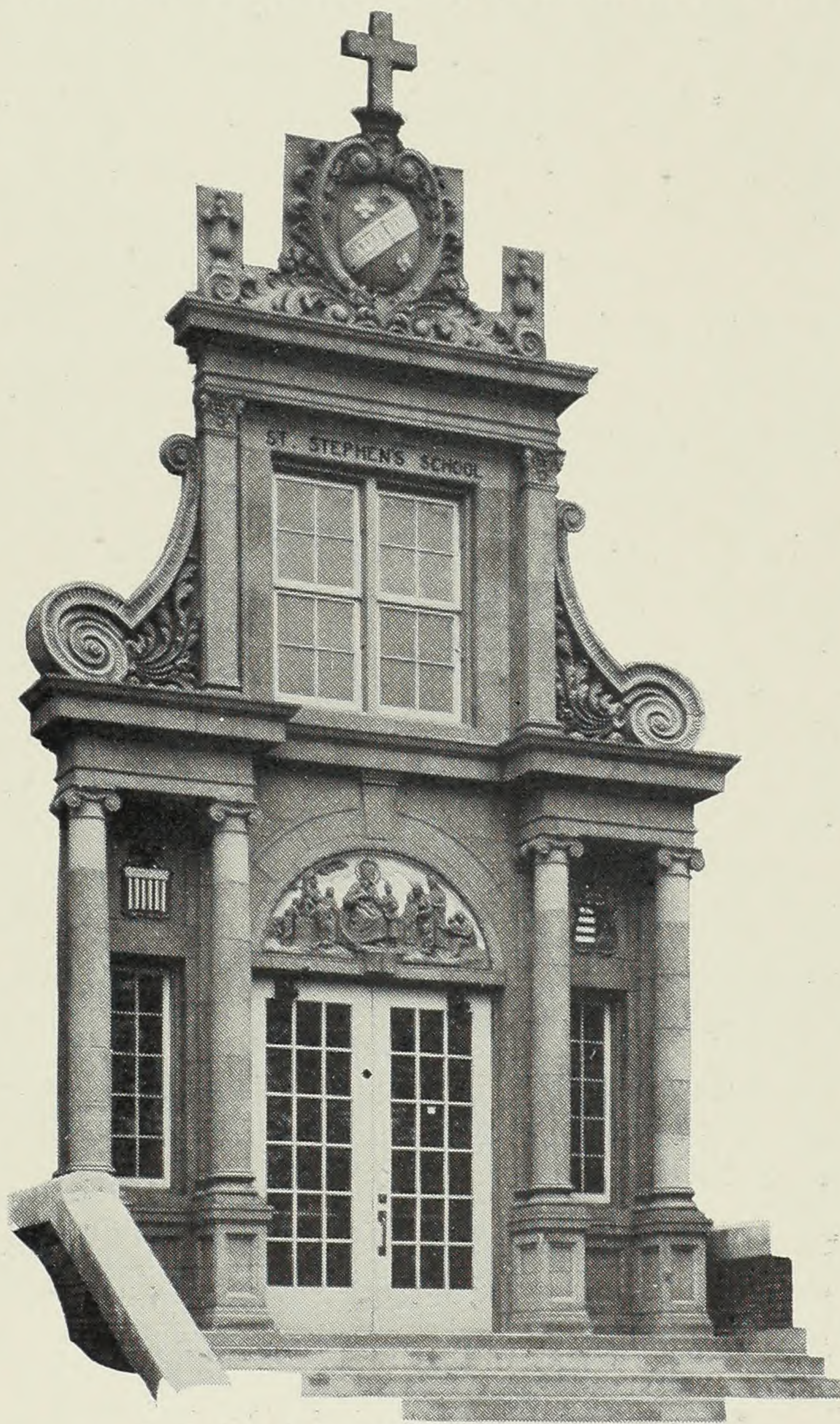
Bizonyára ily gondolatok hatották át azt a lelkes csapatot 25 évvel ezelőtt, amelyik annyi munkával és önfeláldozással a hitközség szervezésén fáradozott. Mi sem természetesebb, hogy volt már akkor is sok kishitű, később pedig egy egész párt, mely ellenezte volt a költséges iskola építését. Ámde áldott emlékü első plébánosunk, Ft. Paulovich Róbert nemes és erélyes magatartása, nemkülönben 700 dolláros nagylelkű adománya hamarosan eloszlatták a kételety és aggodalmat, úgy, hogy midőn 1899 Szt. István napján a nagyon tisztelendő egyházmegyei kancellár templomunkat megáldotta, ugyanakkor sz. áldását adhatta iskolánkra is.

Az első tanév 1899 szeptember havában vette kezdetét. A Notre Dame nővérek bizattak meg a tanítással és neveléssel. A tantestület az első tanévben három nővérből állott és pedig S. M. Zsófia, Sr. M. Vincencia és Sr. M. Roberta tanítónőkből, akik közül M. Roberta nővér jelenleg is működik

iskolánkban és aki rövid megszakítással állandóan tanítja hitre, szépre, jóra és nemesre, nemkülönben haza- és emberszeretetre gyermekeinket!

A tanulók száma az első évben két szegényesen felszerelt tanteremben hetven volt. 1901-ben már egy harmadik termet is kellett berendezni; majd 1906-ben egy negyediket egy negyedik tanító nővérrel, míg 1908-ban a tanulók száma elérte a háromszázat és így az ötödik tantermet is fel kellett állítani.

Ez az öt tantermű iskola 1908 június 27-én a lángok martaléka lett. A berendezésből is alig lehetett valamit megmenteni. De a hivek bámulatos áldozatkészsége, a Szent István hitközség ezen kimerithetetlen kincses ládája és a nagylelkű jótevők adományai lehetővé tették az iskolának azonnali újjá építését és a következő tanévben már a csinos öt tantermű új iskola át is adatott nagy és szent hivatásának..

Iskolánk főbejárata.

dó képességét és így egy hatalmas, modern iskola felállításának szükségese mindinkább előtérbe lépett, míg végre az 1920 május hó 2-án tartott hitközségi közgyűlés egyhangu határozattal ki is mondotta annak felállítását. A rendkívül drágaság és hosszantartó teljes munka-

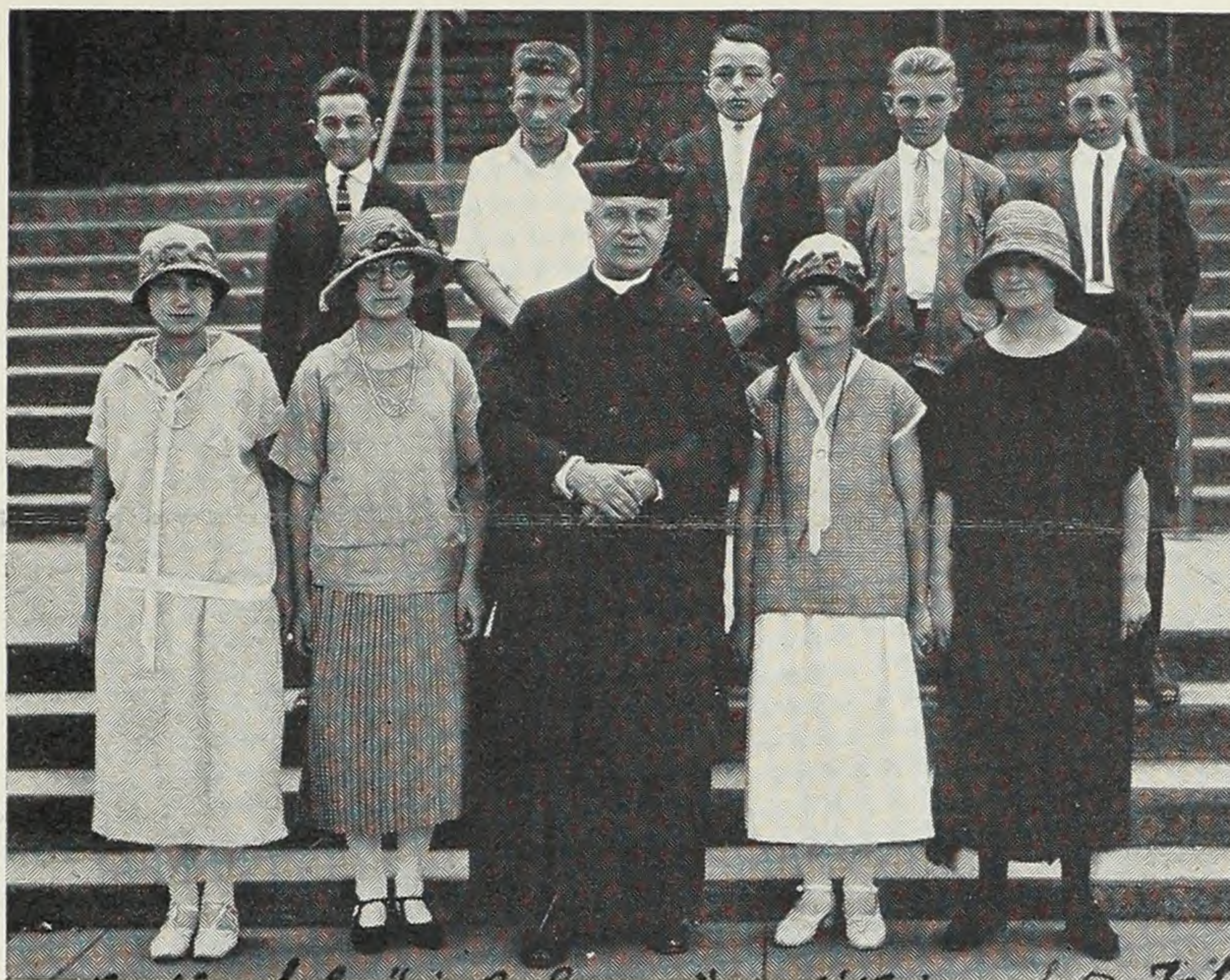
Az 1921 ősztől az akkori egyházmegye első püspöke, Dr. Schrembs József hivatalos látogatásával tisztelte meg hitközségünket és ez alkalommal hosszabb időt töltött el iskolánkban is, mely magas érdeklődése úgy a tanítóknak, mint a tanulóknak igen bátorítólag hatott.

Ugyanazon évben már egy hatodik tanteremről és egy újabb tanító nővérrel is kellett gondoskodni, mert a gyermekek száma már a 350-et is túlhaladta.

Nemsokára fel kellett állítani a 7-ik és 8-ik osztályokat is megfelelő tantermekkel és tanítókkal.

A tanulók száma azonban egyre nőtt! Miért is az 1917-ik év tavaszán két új tantermet kellett az öreg templom mögötti telken építtetni és ezzel a tantermek száma tízre emelkedett. De ez sem volt elég! Nemsokára a tanulni vágyók száma túlhaladta összes tantermeink befoga-

nélküliség azonban nem engedte e határozat azonnali végrehajtását, a nagy helyszükén azonban segíteni kellett, miért is iskolánk udvarán két szállítható épületet állítottunk fel két-két tanteremmel.

A Central Cath. High School növendékei.

Végre az állami tanügyi hatóság sem volt hajlandó ez ideiglenes állapotokat továbbra is eltűrni, sőt egy modern iskola azonnali felépítését a legerélyesebben sürgette, így tehát a kivitelt tovább halasztani nem lehetett.

Az 1921-ik év február 22-én az "Isteni Megváltó Leányai" nevű tanítórend hat nővére érkezett közünk, akiknek száma azóta nyolcra emelkedett s ideiglenes elszállásolásuk-

A "Notre Dame" kedves nővérek otthona.

ra az azelőtti paplak vásároltatott vissza Kandik Jánostól. A nővérek éppen jókor érkeztek, mert a tanulók száma ekkor már rohamosan haladt a kilencszáz felé. Az új nővérekkel a tantestület száma tizenhétre emelkedett.

Ilyen körülmények között s Istenbe vetett bizalommal, Szent István nevével, céltudatos s bátor plébánosunk befolyása és vezetése alatt megkezdtek a nagy művet: új iskolánk felépítését és óriási költségeinek összegyűjtését. 1923 szeptember hó 9-én a püspök-helyettes, Monsignor O'Connell János pápai prelátus helyezte el és szentelte meg az alapkövet. Azóta szent művünk sikeresen befejeztetett. Az új iskola Huber József műépítész tervei szerint épült s gyönyörű összhangban van tőzsomszédságában levő templomunkkal és teljesen megfelel a modern tanügy követelményeinek.

Ime egy újabb emlékmű, mely a Szent István hitközség csodás áldozatkészségéről tanuskodik és tagjainak mélyen gyökerező katolikus meggyőződését és hazánk iránti szeretetét fenn hirdeti. A Szent István hitközség tagjai szeretett lelkipásztorukkal együtt jogos büszkeséggel szemlélhetik e gyönyörű mesterművet, azzal a legbensőbb meggyőződéssel,

Az "Isteni Megváltó Leányai" kedves nővérek otthona.

hogy hitközségünk 25 éves fennállását szebben és méltóbban meg nem ünnepelhettük volna, mint azáltal, hogy a vallásos nevelés szent ügyének és hazánknak egy új és modern iskolaépületet emeltünk! . . . Méltóságos püspökünk, Dr. Stritch Sámuel Alfonz ur új iskolánkat ez év szeptember hó 1-én ünnepélyesen megáldotta és átadta nemes rendeltetésének.

Az iskola építési bizottság Eördögh Elemér plébános elnöklése alatt hiven teljesítette kötelességét és a sikerért teljes elismerést érdemel. A bizottság tagjai voltak:

Kurátorok:

Barva János
Fortuna János
Lőrincz András
Máriássy János
Szemetkó József
Sztrik György
Varga György
Vaskó János

Bizottsági tagok:

Jakab József
Kiss János
Katona János
Lengyel György
Lingvai István
Papp József
Tóth János

Iskola építő bizottsági tagjaink. 1-ső sorban: Vaskó János, Jakab József, Főt. plébános, Lingvai István, Tóth János. — 2-ik sorban: Máriássy János, Fortuna János, Kiss János, Katona János. — 3-ik sorban: Barva János, Sztrik György.

The School Building Committee in 1924.

A Szent István Egylet tagjai 1924-ben.

— The St. Stephen's Society in 1924.

Rt. Rev. O'Connell
bevonul a templomba.

A Szent István hitközség — az elmondottakból láthatjuk — hiven teljesítette az utódok iránti kötelességét! Vajha ők is hálásan nyugtáznák szeretetünket és áldozatkészségünket! . . . Meg fognak-e felelni reményeinknek és jogos várakozásainknak? Bizzunk benne és reméljük, hogy igen! A jubiláló Szent István iskola régi szelleme: a krisztusi szeretet és csodás hazánk iránti ragaszkodás örökké éljen az új otthonban is!

De azért ne feledjük el magyar őseinket sem! Sőt legyünk büszkék arra, hogy egy oly nemzetnek lehetünk fiai, melyet az isteni gondviselés azért rendelt Európának keleti védő bástyáira, hogy a nyugati kultúra — védelme alatt — békében tovább fejlődhessék és virágozhassék!

Visszatérés a templomba az iskolaszentelés után.

**A Szent István Róm. Kath. Magyar Hitközség még életben levő
alapító tagjai.**

Ádám János és neje, Burczin Bor-
bála
Balai János és neje, Lukács Rozália
Bubenkó Pál
Broda János
Csizmár Mihály és neje, Tóth Mária
Csarni János
Csengeri Mihály
Csizmár István és neje, Smilnyák
Katalin
Csizmár János
Dörcsák Mihály özvegye
Dancsák György és neje, Vaskó
Mária
Dudás Istvánné
Drotár István

Fazekas János és neje, Orosz Zsu-
zsanna
Fortuna János és neje, Urbán
Mária
Ferencsik György özvegye
Fircsák András
Galajda Miklós és neje, Heger Ka-
talin
Horváth András
Hubay Lajos és neje, Markovics
Mária
Hornyák György és neje, Magyar
Anna
Hornyák János
Hornyák Pál
Jakab József

Iskolaszentelés után 1924 Szept. 1. — After the New School's Dedication.

Junga János
 Jámbor József és neje, Takács
 Erzsébet
 Juhász István és neje, Tar Borbála
 Kuchta Lajosné
 Kandik János
 Kocsis György és neje, Lazur Er-
 zsébet
 Kruss Márton özvegye
 Kolibár Imre
 Kavasánszki István
 Lassán Gyula és neje, Kovács
 Mária
 Laczkó János özvegye
 Lengyel György
 Lesinszki András
 Lukács József, id. és neje, Cseb-
 renyák Mária
 Lukács József (Kis)

Molnár József és neje, Polgári
 Anna
 Mikola András özvegye
 Molnár Katalin
 Novák János özvegye
 Nyitray Mihály és neje, Kuselyák
 Mária
 Nagy Jánosné
 Németh József
 Oravecz János özvegye
 Olex János özvegye
 Pereszlay János és neje, Liszák
 Anna
 Pribics György
 Pipoly András és neje, Lukács
 Borbála
 Pásztor József és neje, Takács
 Mária
 Priscsák János

Püspök és papság bevonul az új iskolába 1924 szept. 1. Clergy Entering the New School

Potoczki János
Szákovics József
Szücs Ede
Sztrik János és neje, Vavrek Anna
Id. Szákovics István özvegye
Szákovics István és neje, Tinta Er-
zsébet
Szákovics Gergely
Swarcz János
Stoffán József
Sztrik György
Stefán András
Stefán Gyula
Singlár Jánosné
Székely Bálint

Szemán János, id.
Tóth József K.
Torda Györgyné
Zsigray János
Zörgő János és neje, Ákos Anna
Závecz Imre és neje, Kruss Vik-
tória
Zsigray István
Szabó János özvegye
Tóth János
Tobák János és neje, Molnár Bor-
bála
Takács János R.
Tóth István és neje, Péderi Er-
zsébet

EGYLETEINK

—:—:—

Az 1897 év elején — amint már említettük — a Mátyás Király Egy-
let tagjai között valóságos “pártviszály” ütött ki. Az egyik párt a keresz-
ténység ősi jelvénye körül csoportosult, míg a másik a keresztes tagsági
jelvény viselésében elveinek megsértését látta és azt erélyesen ellenezte.
Minthogy illetően a békés összműködés lehetetlenné vált, Böhm plébános
szeretetre és béketartásra intvén hiveit, azt ajánlotta nekik, hogy alapít-
sanak külön, még pedig ezuttal egy katolikus jellegű segélyegyletet.
Böhm plébános atyai tanácsa azt eredményezte, hogy az alakuló közgyűlé-
sen már kilencvenen jelentek meg, nemsokára pedig az idősebbek sikerein
felbuzdulva, az ifjak is szervezkedtek, sőt egy néhány hónappal később a
katolikus asszonyok is egyesületet alkottak. Így jött létre a Szent István-,
a Szent Imre- és a Szent Erzsébet Segélyegylet. Bár mind a három egye-
sületnek alapszabály szerinti célja betegség és halálozás eseteiben a segé-
lyezés, mégis tagjai mindenkor a katolikus hitélet hathatósabb felkarolá-

A Szent Imre Egylet tagjai 1924-ben. — Members of the St. Emery Society in 1924.

sát és fejlesztését, — a Szent Háromságban imádott Istennek szentelt szolgálatot és szenteinek tiszteletét tartották szervezkedésük főcéljának.

E főcél mind a három egyeslet mindenkor hiven követte, sőt a Szt. István egyeslet ezt nevében is kifejezte, amidőn a “segély” jelző mellé még a “Templom Egyeslet” nevet is felvette.

A Szt. István egyeslet alapította meg a Szt. István hitközséget, de annak felvirágoztatásában és megszilárdításában mind a három egyeslet hűségesen vette ki a maga részét és méltán illeti meg őket a büszke melléknév: “A hitközség főoszlopai.” Hitközségünk megalapításától a mai napig nem volt olyan mozzanat, avagy törekvés, amelyekben e három legrégibb egyesletünk tettel és jó példa-adással elől nem járt volna. Az utánuk alapított egyesletek és társulatok mind az ő nyomaikban indultak el és haladnak s bizony, sokban járultak hozzá, hogy nemcsak gyönyörű templomunk és épületeink vannak, de hogy azokban igazi katolikus hitélet is uralkodik.

A Toledoi Szt. István Egyeslet Rossfordi Osztálya 1924-ben.

The Rossford Chapter of the St. Stephen's Society in 1924.

A Sz. István Királyról Elnevezett R. és G. K. Betegs. és Templom Egylet.

Tóth János, hitközségünk alapító tagja, éveken át elnöke és a Szt. István Egylet diszernőke családjával.

Alapítatott 1897 aug. 8-án. 1922 augusztus hó 20-án ünnepelte meg 25 éves fennállásának öröm ünnepét. Akkor az alapító tagok közül még a következők éltek: Broda János, Csizmár Mihály, Fazekas János, Juhász István, Kocsis György, Lassán Gyula, Molnár József, idősb. Majoros György, Madácsi István, Nyitrai Mihály, Pereszlai János, S. Jakab József, Szemán János, Sztrik János, Sztrik György, Tóth János, Török István, Tóth József K. és Závecz Imre. Alapításkor a tagok száma 90 volt, a huszonöt éves jubileum alkalmával pedig

az anya-egyletnél	137
a Szt Anna osztályban	103
a Rossfordi osztályban	32
azaz összesen	272 tag.

A Gyermekosztály 75 taggal rendelkezett.

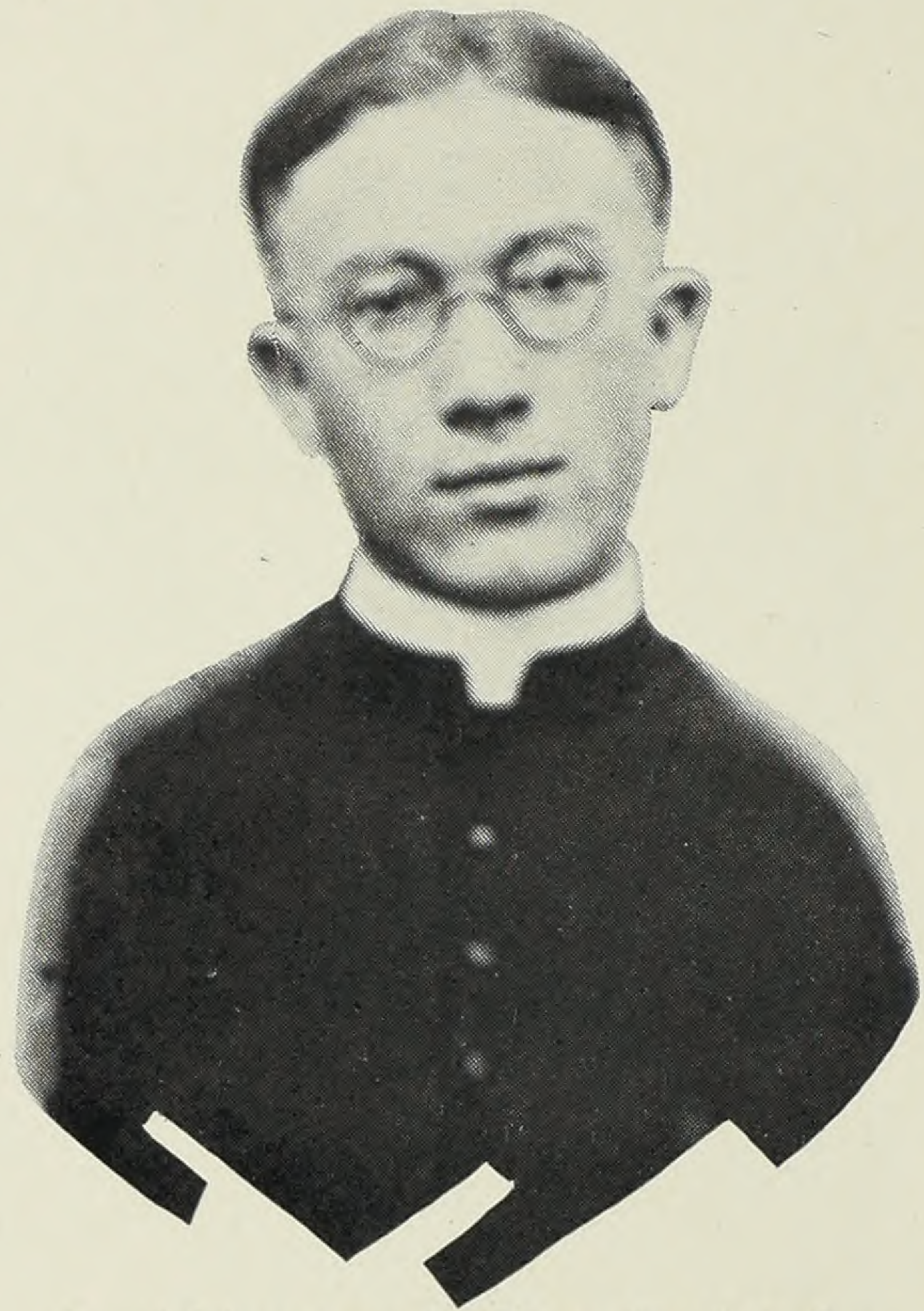
A Szt. István egyletnek három osztálya van: a Szt. Anna Női osztály, mely alakult 1904 június hó 12-én, a Rossfordi osztály 1905 augusztus 23-án, a Gyermek osztály pedig 1914-ben.

A jubileumi kimutatásból, melyet Csonka János pénzügyi titkár állított össze, a következő érdekes adatokat vesszük ki, melyek élénken bizonyítják a Szt. István egylet életképességét s működésének magasztosságát.

A 25 évi bevétel volt		\$51,189.23
Ebből kiadatott:		
Betegsegélyekre	15,445.17	
Halálesetekre	18,672.00	
A hitközség támogatására és egyéb jótékony célokra	12,706.19	46,823.36
Tiszta maradvány		4,365.87

Az egyletnek ezenkívül van még 500 dollár értékű ingósága is.

A Szt. István Egylet jelenlegi tisztikara: Diszelnök: Tóth János; elnök: Sztrik György; alelnök: Kiss János; jegyző: Mascák András; pénztári titkár: Jakab József; pénztárnok: Fortuna János; ellenőrök: Barva János és Kuchta Lajos; számvizsgálók: Sztrik Pál és Vaskó János; marsal: Nyitrai Mihály; zászlósok: Fedrich József, Fazekas János és Pipoly András; ajtóőrök: Mezei András és Swarcz János; bizalmi férfiak: Nyitrai Mihály és Sedlák János; beteglátogatók: B. Kovács János és Demkó József; a gyermekosztályban titkár: Hollósi János; ellenőr: Imre Gábor; temetés rendezők: Pribics György és Jarcso Ferenc.

A mi kis-papunk, Hegedüs István

St. Ann's Society members 1924.

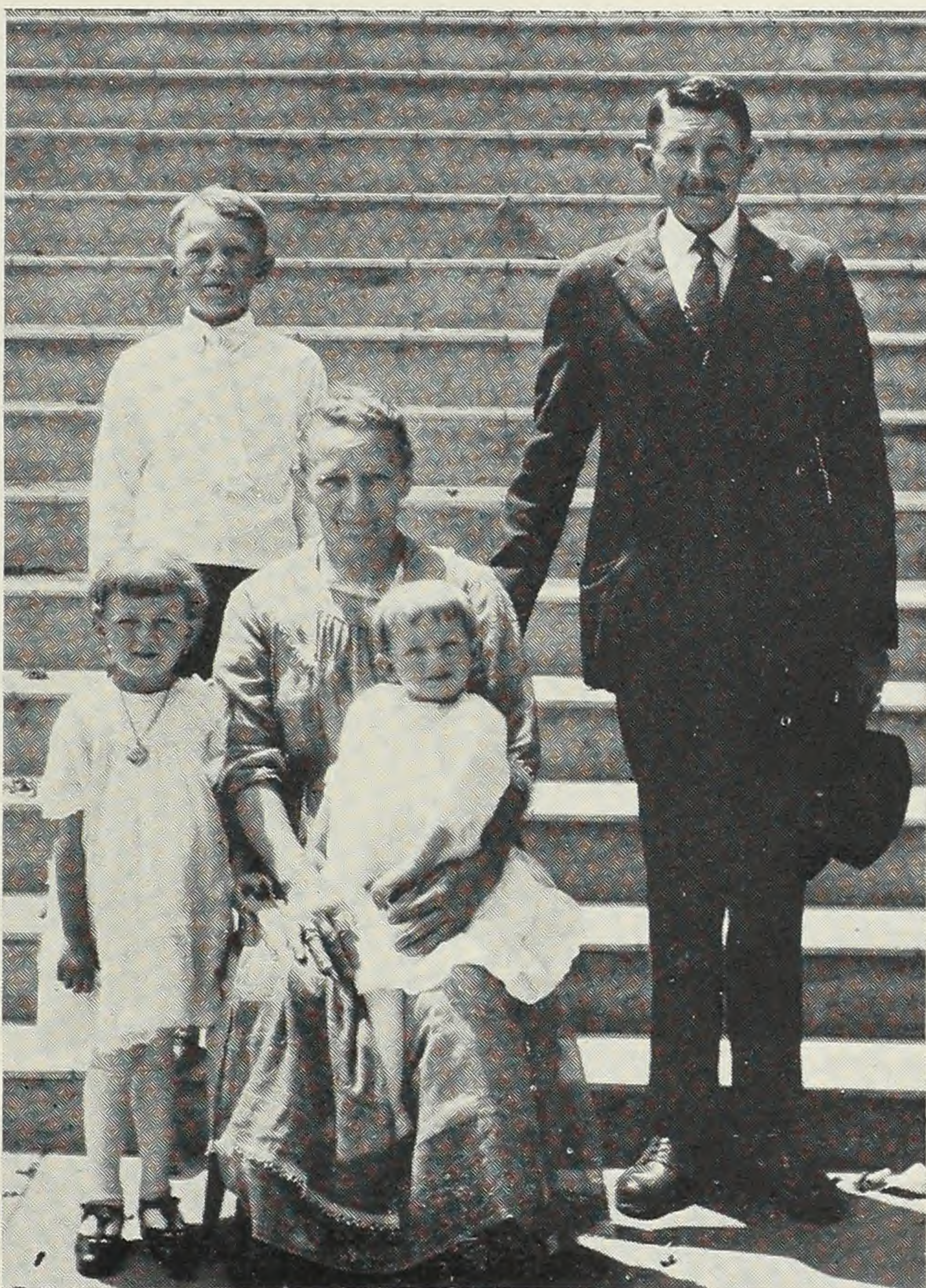
Members of St. Ann's Society in 1924.

A Szent Anna osztály.

Belső ügyeit függetlenül, saját tisztikarának vezetése alatt intézi. Ez idő szerint az osztály tisztségeit a következő tagok töltik be:

Elnök: Özv. Prekop Lajosné;
alelnök: Sztahura Ferencné;
jegyző: Lasnovszki Mihályné;
titkár: Zvara Lőrinczné;
pénztárnok: K. Tóth Józsefné;
ellenőrök: Szücs Edéné és Kandik Andrásné;
számvizsgálók: Sztrik Györgyné és Horváth Jánosné;
zászlósok: Özv. Nagy Istvánné és Özv. Kovács Ferencné;
ajtó-őrök: Özv. Ignác Jánosné és Mezei Andrásné.

A Toledoi Szt. Imre Herceg Róm. és Gör. Kath. Ifj. Betegsegélyző Egylet.

Bubenkó Pál alapító tag, a Szent Imre Egylet diszelnöke családjával.

Alapított 1898 január hó 6-án. 1923-ban ünnepelte fennállásának huszonötödik évfordulóját, mely alkalommal Kuchta Lajos és Katona János egyleti tagok által gondosan összeállított emléklapból a következő érdekes adatokat közöljük:

Az alapításban résztvevő tagok száma 32, a mai tagok létszáma 284.

Az első tisztviselők:

Elnök: Sz. Jakab József;
alelnök: Simkó József;
jegyző: Bubenkó Pál;
pénztáros: Riczó András;
számvizsgálók: Stofán József,
Mitró István és Tóth István;
zászlós: Hornyák György;
ajtó-őr: Zsigrai János.

A mai tisztviselők:

Diszelnök: Bubenkó Pál;
elnök: Szemetkó József;
alelnök: Tóth István;
jegyző: Kuchta Lajos;
pénztáros: Nagy János;
pénzügyi titkárok: Szemetkó András és Jakab Ignác;
ellenőr: Lőrincz András;

számvizsgálók: Kerekes József, Papp Pál és Tóth József;

rendező: Kandik András;

zászlósok: Jámbor András, Cser Ferenc és Tóth András.

Az egyesület nemes és emberbaráti működését legjobban a következő 25 éves számadatok ecsetelik:

Összes bevétel volt	56,072.49
---------------------	-----------

Kiadások:

Betegsegélyezés	21,164.85
Halálzási illetékek	14,946.00
Misékre	581.50
Sírkövekre	525.00
Hitközség támogatására	4,113.24
Vegyes adományok	886.20
Állami kötvények vételére	1,487.50
Szt. Imre Klub felszerelésére	500.00
Leltár, tiszteletdíjak és vegyes kiad.	7,688.29
Összesen	51,892.58

Az egyesület vagyona:

Készpénzben	4,179.91
Kötvényekben	1,487.91
Ingóságokban	1,090.50
Összesen	6,757.91

A Toledoi Szt. Erzsébet Róm. és Gör. Kath. Betegsegélyző Női Egyesület.

Alakult 1898 június 5-én. 1923-ban ünnepelte meg alapításának huszonötödik évfordulóját. Szemetkó András állította egybe ez alkalomra a disz-jegyzőkönyvet, melyből a következő érdekes adatokat közöljük. Az alapításban részt vett 23 katolikus magyar nő.

A mai taglétszám 383.

A jelenlegi tisztviselők nevei:

Elnök: Kapáló Ferencné;

alelnök: Sztahura Jánosné;

jegyző: Hegedüs Jánosné;

titkárok: Lasnovszky Mihályné és Nagy Jánosné;

pénztáros: Kiss Jánosné;

ellenőrök: Zvara Lőrincné és Simon Gáborné;

számvizsgálók: Drugaj Józsefné és Karcsák Jánosné;

ajtó-őrök: Szaladnya Jánosné és Ádám Jánosné;

zászlós: Szabó Anna.

The Members of St. Elizabeth Society in 1924.

Hogy a Szt. Erzsébet egyesület mily híven sáfárkodott, azt mutassák meg a következő huszonöt évi számadatok:

Az összes bevétel volt:		42,965.15
Kiadások: Betegsegélyezésre	11,591.45	
Haláleseti illetékek és sírkövek	10,516.70	
Szt. misékre	295.00	
Koszorukra	325.00	
Hitközség támogatására	5,537.20	
Adományok	1,583.75	
Vegyesek	7,081.21	36,930.31
Az egyesület vagyona a 25-ik év befejeztével volt:		
Készpénzben		6,034.84
Ingóságokban		630.00
Összesen		6,664.84

Azóta is a Szt. Erzsébet egyesület, híven vallásos hivatásához, az új iskolára 1,355.00 dollárt és az 1923-ik évi bazárra 355.00 dollárt adományozott.

A Toleadori Rózsafüzér Társulat 1924-ben.

A Rózsafüzér Társulat 1924-ben. — The Holy Rosary Sodality in 1924.

Mind a három egyesület a hitközség lelki életében gyönyörűen kertészkedik és Isten és embernek tetsző munkát végez. A Szt. Anna osztály és a Szt. Erzsébet egyesület tagjaiból kerültek ki a "Rózsafüzér", a "Jézus Szent Szive" és a "Hétfájdalmu Szent Szüz Társulat" tagjai. Mind e három szervezet a mai szép Eucharisztikus hitélet fejlesztésében tevékeny részt vesz ki.

Az ifjabb nemzedék azonban lassacskán elkezdett azokba a nagy szövetségekbe iratkozni, melyekkel az Egyesült Államok annyira bővelkednek és melyek tagjaiknak életbiztosítást is nyújtanak. Ezen szervezetek többnyire felekezeti jelleg nélküli szervezetek, de a katolikus ifjaink által igénybe vettek között volt olyan is, mely — eltekintve szervezetének más-ként nem kifogásolható, sőt kitűnő oldalairól — neve és működése határozottan protestáns jellegű volt. A katolikus magyarokra nézve e veszélyes helyzettel találta szemben magát Eördögh plébános, amidőn 1913 őszén itt megkezdte működését. Attól kellett ugyanis tartania, hogy elszakadt testvéreink magatartását félremagyarázzák és őt szeretetlenséggel s türelmetlenséggel vádolják meg. Szerencsére plébánosunk aggályai nem valósultak meg, mert a szívélyes viszony, mely Toledo magyar refor-

Jézus Szent Szive Társulat 1924-ben. — The Sacred Heart Sodality in 1924.

mátusai és katolikusai között mindenkor fennállott, nemcsak nem szenvedett csorbát, sőt Eördögh plébános és a Magyar Ref. hitközség derék lelkesének, Nagytiszt. Bogár Lajos urnak gondos ápolása mellett mindjobban megszilárdult.

Ilyen körülmények között plébánosunknak első gondja volt, hogy oly nagy katolikus szövetségeket honosítson meg hitközségünkben, melyek kellő biztosíték mellett, szigorúan megfelelnek az egyházi és világi törvények követelményeinek. Választása a "Catholic Knights of Ohio" és a "Catholic Ladies of Columbia" nevű szövetségekre esett.

A Szent László Szövetség

(Cath. Knights of Ohio, Chapter No. 128.). Megalakult 1917 pünkösd napján 124 taggal. A szervezés nehéz munkája John M. Kayser, szövetségi főtisztviselő irányítása alatt Eördögh plébános és Máriássy János kezeiben volt s hogy az osztály oly tekintélyes számmal kezdhette meg működését, az nagy részben az utóbbi fáradhatatlan munkásságának köszönhető.

Az osztály első tisztviselői közül felemlíthetjük a következőket:

Elnök: John M. Kayser;

jegyző: Rollauf János;

pénzügyi titkár: Máriássy János.

A hét fájdalmas szent Szűz Szocietásának tagjai 1924-ben.

The Members of the Seven Dolors Sodality in 1924.

Diszfelvonulás a templomba az iskola-szenteléskor.
Procession to the Church for the New School's Dedication on Sept. 1, 1924.

Rossfordi kath. magyarok, hitközségünk rendes tagjai 1924-ben.
Our Parishioners Residing in Rossford, O., in 1924.

A mai tisztikar a következőkből áll:

Elnök: Kuchta Lajos;

alelnök: Papp Pál;

jegyző: Matesz Ferenc;

pénzügyi titkár: Mascák András;

pénztáros: Lenkay Lajos;

igazgató: Csonka János;

bizalmi férfiak: Gottfried J. és Kandik S.;

ajtó-őr: Jámbor A.

A mai tagok létszáma: Felnőttek: 138. Ifjuságiak 74.

E szövetség felvesz tagokat 500.00 dollártól 4,500.00 dollárig terjedő biztosításokkal; ujabban felvesz női tagokat is és tagjainak gyermekeit is bebiztosítja csekély havi díjak fizetése ellenében.

A Szent László Szövetség tevékenyen részt vesz a hitközség lelki életében és azt tőle telhetőleg támogatja is.

Püspöki áldás az iskola-szenteléskor.

The Diocesan of Toledo Blessing the Clergy and Parishioners.

A Szent Margit Szövetség

(a "Cath. Ladies of Columbia 68 számú osztálya). Megalakult 1917 szeptember 23-án 75 taggal. A szervezés terhes munkáját Mrs. Constance Girardot, szövetségi főtitkárviselő hathatós irányítása mellett Drotár Gizella és Lasnovszki Borbála végezték.

Az első tisztviselői voltak:

Elnök: Lasnovszki Borbála;

alelnök: Králik Rozália;

jegyző: Drotár Gizella;

pénztáros: Kuchta Erzsébet;

titkár: Szalona Gizella;

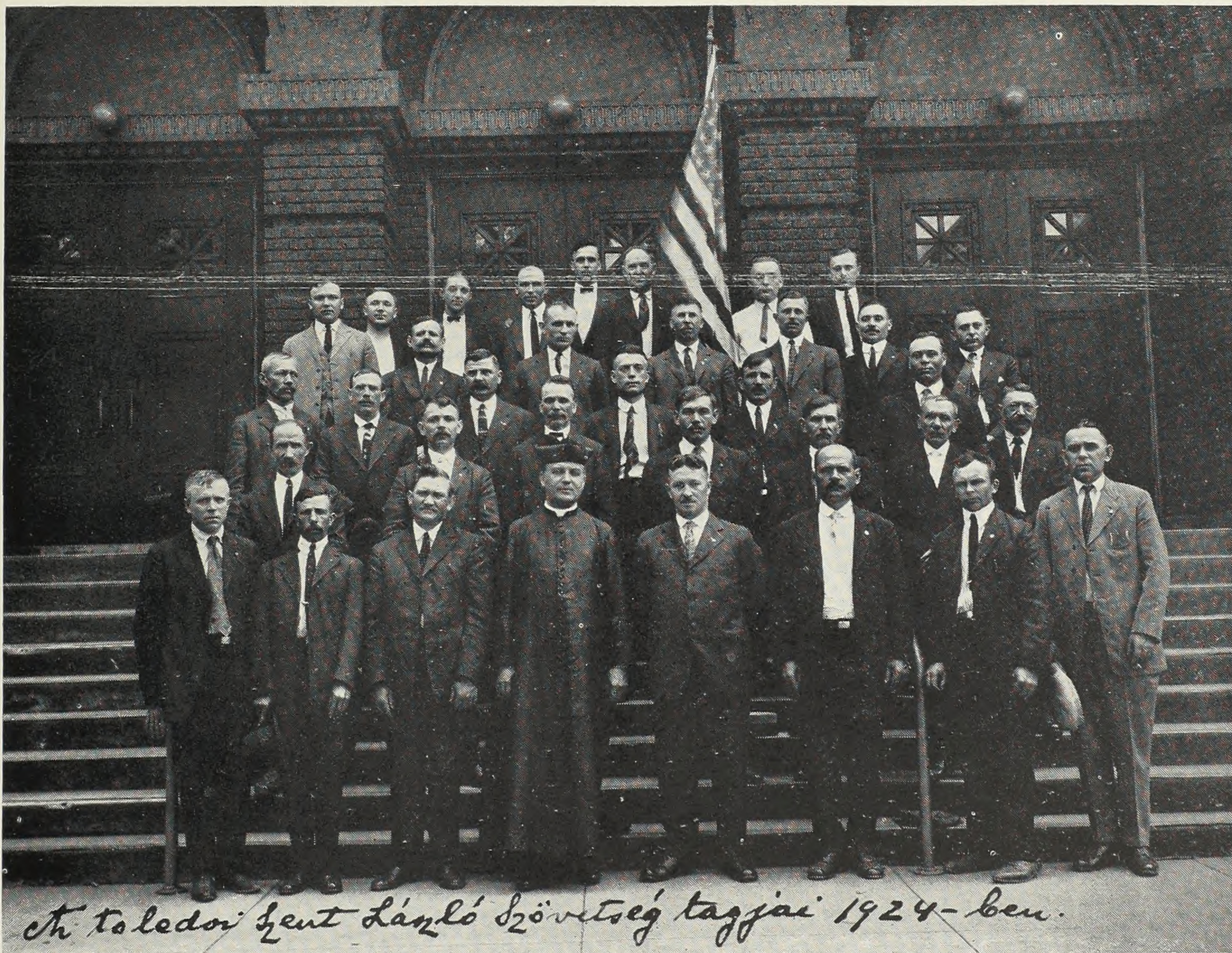
segéd-titkár: Laczkó Erzsébet;

számvizsgálók Szabó Katalin, Paczkó Mária és Ferencsik Katalin.

A Szent Margit Szövetségnek 143 tagja van; a jelenlegi tisztviselői pedig a következők:

Elnök: Drugaj Margit;

alelnök: Barva Klára;

A Toledo-i Szent László Szövetség tagjai 1924-ben.

A Szent László Szövetség tagjai 1924-ben.

Chapter St. Ladislaus of the Stephen's Society in 1924.

jegyző: Serkéné Drotár Gizella;
pénztáros: Kuchta Erzsébet;
titkár: Johanovics Mária;
Segéd-titkár: Prekop Mária;
számvizsgálók: Jámbor Mária és Váradi Mária.

A Szent Margit Szövetség is tevékeny részt vesz a hitközség lelki életében és anyagi erejéhez mértén azt hathatósan támogatja is.

Két szervezet, melynek megalkotása szorosan Eördögh plébános nevéhez fűződik és melynek főcélja a hitközség hitéletének fejlesztése és a kölcsönös támogatás az üdvözülés kiérdemlésének szent munkájában: A "Szent Név Társulat" és a "Mária Kongregáció.", előbbi férfiak és ifjak, utóbbi serdülő hajadonok részére.

A Szent Név Társulat

(Holy Name Society) osztálya annak a hatalmas szövetségnek, mely századokkal ezelőtt a szent Atya pártolása folytán és sürgetésére Németországban megalakult és melynek V. Károly német császár és spanyol király

"Columbus lovagok" tagjai a Szent Margit Hitközségben. 1928-ban.

A Few Knights of Columbus in Our Parish.

is tagja volt. Hitközségünkben e társulatot Eördögh plébános lelkes buzditása és ernyedetlen munkája 1921-ben teremttette meg. A felnőtt tagok száma 120; az ifjúsági osztály iskolánk felsőbb foku tanulói közül kerül ki. Tagjai ünnepélyes fogadalmat tesznek tiszta keresztény életmód gyakorlására és terjesztésére, de főleg tartózkodnak ocsmány és istenkáromló beszédétől és havonként testületileg járulnak a szentségekhez.

A Mária Kongregáció

(Sodality of the Blessed Virgin Mary) hitközségünkben 1919 december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén alapított meg 150 taggal, mely létszám még egyre növekedik. Tagjai fiatal leányok, akik tiszta és istenfélő keresztény életet élnek. A Mária Kongregáció a Notre Dame apácáink felügyelete és vezetése alatt áldásosan működik és a hitközséget sokban támogatja. Megemlítésre méltó az 1922 évi bazár, amelyen a fiatal, lelkes Mária-Leányok 644.00 dollárt gyűjtöttek össze, sőt vásároltak 160 dollárért egy misemondó ruhát is, mely sekrestyénknek valódi disze és ékessége.

A Mária-Leányok minden hó első vasárnapján testületileg járulnak a szentségekhez és havonként egyszer misét mondatnak az élő és megholt tagtestvéreik javára.

toledoi Szent Margit Szövetség tagjai 1924-ben.

A Szent Margit Szövetség tagjai 1924-ben.

Chapter St. Margaret's of the Ladies of Columbia in 1924.

Our Holy Name Society in 1924.

Templomunk Énekkara 1924-ben. — Our Choral Union in 1924.

Szent István Jószivü Asszonyai.

Hitközségi életünk e gyönyörű intézménye 1917-ben mint "kisdéd-óvodai" bizottság kezdette meg áldásos működését. Eleinte a "Jószivü Asszonyok Százaz Bizottsága" név alatt dolgozott és áldozott, de azóta már régen kiszabadította magát e bizottság szűk korlátai közül és átalakult azzá a szép szervezetté, mely ma munkásságában és áldozatkészségében a hitközségben elől jár.

Tagja a hitközség minden asszonya, akik magyar asszonyok lévén, természetesen mind "Jószivü Asszonyok". Valamennyien kitűnő főzőnők és ezrekre megy már az a jövedelem, melyet kulináris művészetükkel a hitközségnek szereztek. Élénken emlékszünk vissza arra a fényes banketre, melynek nemcsak összes nagy munkáját végezték, de melynek minden egyes feltálat falatját saját maguk adományozták is, úgy, hogy a teritékenként bevett dollárok tiszta haszonként maradtak meg hitközségünknek. Visszaemlékezhetünk szeretett plébánosunk ezüst miséjére is, amikor egy napon két nagy bankettet szolgáltak fel! És mióta M. Laureana kedves nővérünkben rátermett műszaki vezetőt kaptak, már a bankettezés nem elég nekik,

A Jó Szivü Asszonyok Clubjának tagjai 1924-ben.

Our Kind Hearted Women in 1924.

The Blessed Virgin Mary Sodality in 1924.

Members of Our Dramatic Circle in 1924.

most már felmentek a színpadra is és sikerült színjátékokban szereznek maguknak elismerést, nekünk örömet és a hitközségnek dollárokat.

Szent István Jószivű Asszonyai! Ti éltetői hitközségünk társadalmi életének! Nektek szenteljük ez elismeréssel telt sorainkat! Adja a Mindenható, hogy még igen soká boldogan örvendhessetek abban a büszke megelégedésben, mely a jó asszony szívét jótéteményeinek gyakorlása után eltölti és adja, hogy még igen soká folytathassátok nemes működésüket, Isten és szent egyházunk dicsőségére, szeretett hitközségtek javára és a magyar név becsületére.

A Toledoi Kath. Magyar Önképző Kör

Eördögh plébános kertészkedésének első nemes gyümölcsei közé tartozik e kör, melynek célja az ifjuságnak valláserkölcös és hazafias szellemben való kiképzése, közhasznú ismeretek terjesztése és tisztességes szórakozás — a párt-politika teljes kizárásával. Az e célhoz vezető eszközök: példa-adás, épületes társalgás, a vallási és polgári kötelességek lelkiismeretes teljesítése, szavalatok, felolvasások, színelőadások, tisztességes

St. István hitközség fuvós zenekara 1924-ben.

Fuvós zenekarunk 1924-ben. — Our Brass Band in 1924.

játékok, mulatságok, zenekar és énekkar. Az Önképző Kör gyakran lép a hitközség közönsége elé és jól betanított s jól előadott színjátékokkal kellemes estétet szerez neki. Ilyenkor a jövedelem legnagyobb része a hitközség céljaira lesz fordítva.

Az Önképző Körből alakult ki a "Zenekar" és a "Templomi Énekkar" s mind a kettő szaktanítók vezetése alatt, évekig tartó munkálkodás és áldozathozatal által érte el azt a képzettséget, melyben ma oly gyakran épülünk és örvendezünk. Az Önképző Kör a hitközség kedvencei közé tartozik és jogosan részesül a mindenkori szívélyes kitüntetések és elismerések kifejezéseiben.

Sport.

A hitközség társadalmi és sport életének legujabb büszkeségei közé sorolandó még a

Szent Imre Klub,

mint a Szent Imre egylet művelődési és sport-osztálya. Nagyjában ugyanazokat a célokat követi, mint az Önképző Kör, de míg emez inkább a ma-

A Szt. Imre Club tagjai 1924-ben. - Members of the St. Emery Club in 1924

gyar nyelv gyönyörűségeiben találja meg a szellemi táplálékát, addig a Szent Imre Klub oly tagokból áll, akik inkább az amerikai nyelven szeretnek társalogni és szórakozni. A Szent Imre Klubból került ki a "Szent Imre Labdázó Csapat, mely máris jó hírnévnek örvend a labdázó tereken.

Végül

Szent István Labdarugó Csapat és a Base Ball Csapat

kemény játékosairól is meg kell emlékeznünk. Mindkettő már több éve szedi a babérokat a testedző versenyekben és szerez dicsőséget a magyar névnek és a Szent István hitközségnek.

Nincs az az áldozat, amit mi tanulóinkért és a fiatalabb nemzedékért meg nem hoznánk.

Ép testben ép lélek! — A Szent István hitközségben ez elv mindenkor érvényesült és az utóbbi években már bőven is termi nemes gyümölcsseit.

Igy ölelkeznek a lelki virágok a sport-mezőkön szerzett babérokkal és Isten bőséges segedelmével így haladunk előre a lelki és testi tökéletesülés útján

A Szent Imre Egyet labdázó csapatja. 1924-ben.

A Szent Imre Egyet labdázói 1924-ben.

The St. Emery's Baseball Team in 1924.

És ha Dante felírta az ő poklára, hogy aki abba belép, hagyja künn minden reményeit, úgy mi elmondhatjuk, hogy aki belép a Szent István egyházba, annak egyleteibe, iskolájába és különböző clubjainak tagjai közé, az belépett összes reményeinek paradicsomába.

Akinek lelkét az élet küzdelmei és keserőségei kimerítették, térjen be hozzánk, a csálni nem tudó gyermekarcok, a mi fiatalságunk közé és fontolja meg, hogy amiért mi fáradunk és izzadunk, abban nekik egyengetjük a szebb és boldogabb jövőt!

Aki egy szent és nemes érzéssel akarja szívét előkészíteni az aranyjubileum magasztos ünnepére, oh, az álljon közibénk és gondolja meg, hogy boldogságunk hajnala iskolánkból, a fiatalság becsületes munkájából és tiszta keresztény életéből fog kisarjadni.

Gondolja meg, hogy az elmúlt huszonöt esztendő hagyományait gyermekeink testi s lelki épsége, istenfélelme, erkölcsse, tudása és szorgalmas munkája fogja megőrizni s ha kell, megvédelmezni!

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Günther Ernő.

The Football Team of St. Stephen's in 1924.

A győztes Szent Imre labdázók.

A "Szűz Mária Magyork Patronája Róm. és Gör. Kath. Szövetség" 1912-iki konvenciója alkalmából.

WE WISH TO EXPRESS OUR SINCERE
FELICITATION AND HIGH RESPECT
TO THE JUBILANT CHURCH OF ST.
STEPHEN IN THE LOVING DEVOTION
AND WORK WITH WHICH WE HAVE
CONSECRATED OURSELVES TO PRINT
THIS ALBUM :-:

*THE
AMERICAN - HUNGARIAN PRINTING
COMPANY*

TOLEDO, OHIO

A TOLEDOI SZENT ISTVÁN EGYHÁZ
IRÁNTI ÖSZINTE NAGYRABECSÜLÉ-
SÉT EZEN — HUSZONÖT ÉVES JUBI-
LEUMA ALKALMÁBÓL KIADOTT —
ALBUM TECHNIKAI KIÁLLÍTÁSÁBA
FEKTETETT SZERETETTELJES MUN-
KÁNKAL FEJEZZÜK KI. :-:

Compliments of

Franklin B. Jones

President
Secretary
General
Manager

ACME

COAL AND BUILDERS SUPPLY CO.

TOLEDOS' LEADERS
IN WHOLESALE AND RETAIL BUILDERS' SUPPLIES

SZÉN ÉS ÉPÍTŐ ANYAGOK NAGY VÁLLALATA

PROMPT MOTOR TRUCK
:—: SERVICE :—:

Phone:
NAVARRE 240

Office and Yard
59 MAIN STREET

— : - : —

Compliments of

The Trotter Lumber Co.

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Compliments of

Comte - Naumann Co.

"OUR BUILDERS"
TOLEDO, OHIO

Compliments of

P. J. Kranz Co.

INSURANCE, REAL-ESTATE AND LOANES

223 GARDNER BLDG.

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Compliments of

The Northwestern Ohio

Natural Gas Co.

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Summit - Cherry Market

COURTEOUS TREATMENT - QUICK SERVICE

PURE FRESH FOODSTUFFS AND THE LOWEST PRICES!

TOLEDO, OHIO

Compliments of

Perry & Bartley Co.

RELIGIOUS ARTICLES

245 SUPERIOR ST.

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Main 1441

Compliments of

Kirschner-Wideman Co.

REAL ESTATE, LOANS
GENERAL INSURANCE

320 ONTARIO

TOLEDO, O.

— : - : —

Compliments of

Wolf Hardware Co.

HOUSE FURNISHING GOODS, IMPLEMENTS,
SEEDS IN BULK, ETC., ETC.

127—129 MAIN ST.

EAST TOLEDO, O.

Main 2310

Compliments of

Wm. O. Holst Building Supply Co.

414 ERIE STREET

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Office Phone: Adams 1604

Res. Phone: Adams 2342

Louis Wittenberg & Sons

WE GO YOUR BAIL

Office: 20—21—22 Nasby Building
REAL ESTATE

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Phone: Navarre 1271

Compliments of

Hoeflinger & Co.

FUNERAL DIRECTORS
Licensed Lady Embalmer

201 PLATT ST. COR. 2ND.

TOLEDO, OHIO

— : - : —

Compliments of

The Palm Theatre

224 PAINE AVE

TOLEDO, OHIO

MOON

The Jankovski Auto Sales Co.

1521—3—5 SUMMIT ST.

TOLEDO, OHIO

— : - : —
Compliments of

The Geo. J. Gilsdorf Co.

PLUMBING - HEATING

1029 GRAND AVE.

TOLEDO, OHIO

— : - : —
Max Zaller

FOR FLOWERS

414 MADISON AVE

TOLEDO, OHIO

— : - : —
Compliments of

Dr. Beyer

— : - : —
Compliments of

Humphry Bros.

2160 FRONT STREET

TOLEDO, OHIO

— : - : —
Compliments of

The Detweiler Realty Co.

TOLEDO, OHIO

— : - : —
Compliments of

Woolner Brewing Co.

22 SUPERIOR ST.

TOLEDO, OHIO

— : - : —
ALL ENGRAVINGS MADE BY

F. J. Rieger & Son Co.

PHOTO ENGRAVERS - ARTISTS-DESIGNERS

212 SUPERIOR ST.

TOLEDO, OHIO

Holló József és Családja

Indiana Harbor, Ind
bár ideiglenesen el-
távozott Toledoból,
mégis szívvvel-lélek-
kel együttérez a ju-
biláló Szent István
egyház plébánosával
és tagjaival, akikre
kéri a jó Isten áldá-
sát és segítségét.

ROWLAND E. FALDL
New-Haven Ave, West-Toledo
Telek-ügynök - A "Vila Farms"
telkek társtulajdonosa.

Főtisztelendő Eördögh Elemér urnak,
A Szent István Magyar hitközség plébánosa
1880 Genesee Street

Toledo, Ohio.

Főtisztelendő és Kedves Plébános Ur!

Bár nem tartozom nyájához, mégis engedje meg, hogy öröm-ünne-
pükben némileg részt vehessek.

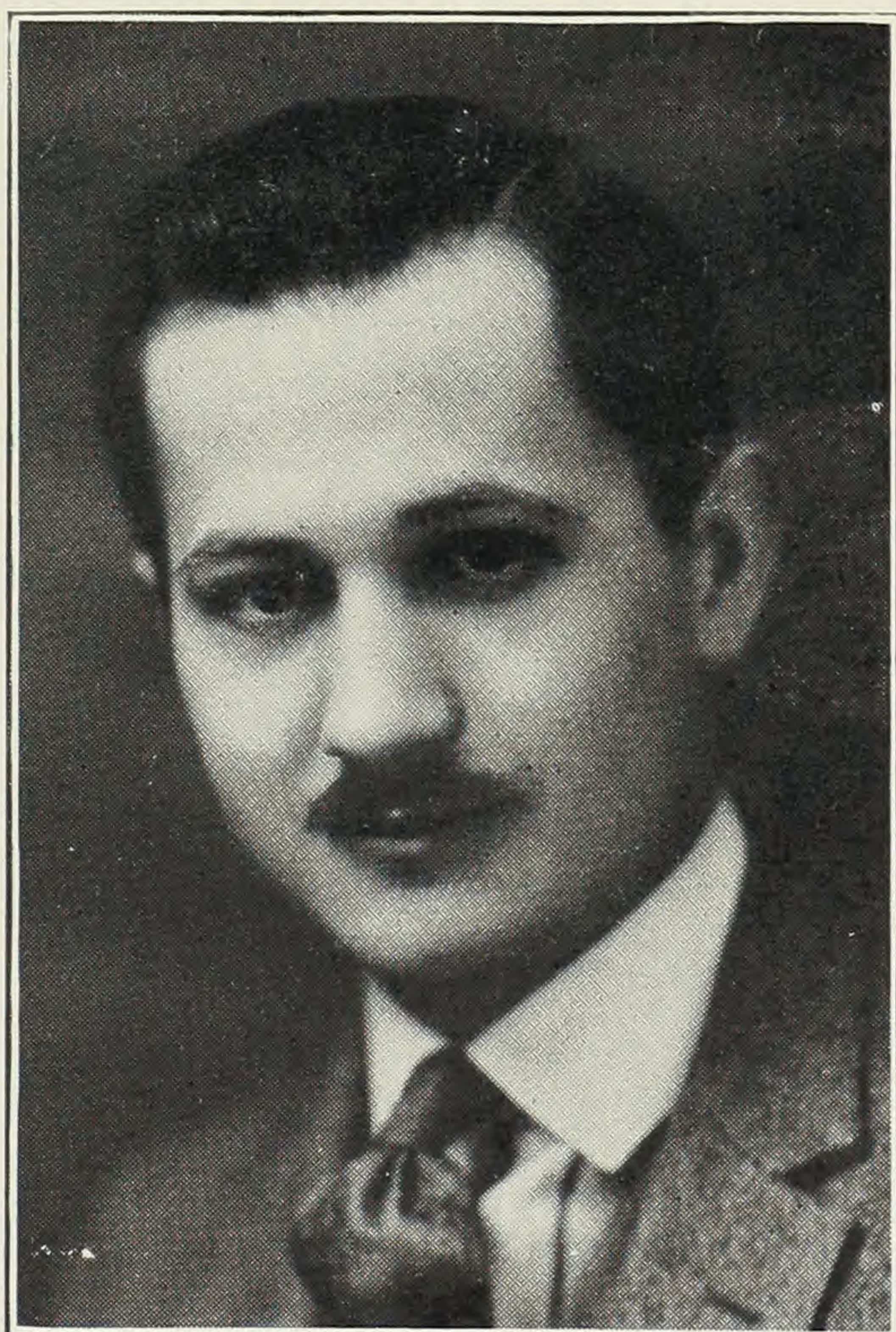
Üzletem követése közben alkalmam nyílt East Toledo derék ma-
gyarjaival megismerkedni és köztük számos barátot szerezni.

Nagyrabecsülésem, melyet kedves toledo-i földieim iránt táplálok,
nagyban emelkedett, amikor kedves főúr oly szíves volt nekem a magyar
Szent István hitközség remekműveit bemutatni, azokat a gyönyörű alko-
tásokat, melyeket bölcs vezetése alatt a magyar negyed derék és szorgalmas
munkásai oly rövid időn belül létesítettek. Nagy örömmel szemléltem azo-
kat és ismét büszkének éreztem magamat, hogy Isten kegyelméből én is
magyarnak születtem.

Szívélyes és őszinte szerencsekívánatokkal maradtam főtisztelendő
plébános urnak mindenkor

kész szolgálja:
Rowland E. Faldl.

— : - : —

EZEN KÖNYV FÉNYKÉPEIT

OLÁH

FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERME

készítette.

229 MAIN STREET

TOLEDO, OHIO

ÖSSZETARTÁSBAN REJLIK AZ ERŐ!

HUSZONÖTÉVES FENNÁLLÁSA ALKALMÁBÓL
SZERETETTEL ÜDVÖZLIK A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET:

Fazekas István

Balogh István

És

Matesz András

MAGYAR ÜGYVÉDEK ÉS JOGTANÁCSOSOK.

— : - : —

Szivesen meghivjuk magyar testvéreinket, hogy
NÉZZÉK MEG A MI SZIVAR-GYÁRUNKAT.

The Collins Park Cigar Co.

2132 GENESEE ST.

TOLEDO, OHIO

Eddig is becsülettel és önzetlenül dolgoztam, ezután is azt fogom cselekedni.

NE KRITIZÁLJUNK, DE ÁLDOZZUNK!

Igy fog ránk köszönteni boldog megértésben az arany-jubileum.

Mindenkor készséggel áll a magyarság, egyházak és egyletek szolgálatára

Máriássy János

A DIME SAVINGS BANK AND TRUST CO. MANAGER.

FRONT STREET

TOLEDO, OHIO

— : - : —

LEGYEN ISTEN ÁLDÁSA

TEMPLOMUNKON ÉS ISKOLÁNKON!

Juhász J. János és családja

— : - : —

Első Magyar Tejcsarnok

ZÁM J. ISTVÁN TULAJDONOS

Legtisztább és legjobb árukat (tej, tejföl, vaj, túró) a házhoz is szállítja.

Üdvözli a jubiláló hitközséget!

Virág János és családja

testvéries megértést és boldog gyarapodást kíván s szívélyes üdvözetét

tolmácsolja a jubiláló hitközségnek.

Weizer Zsigmond

AZ EGYEDÜLI MAGYAR BUTORKERESKEDŐ

a magyar negyedben

301 CRAIG STREET

TOLEDO, OHIO

Szakovics Jenő és családja

kívánja, hogy a béke és szeretet szelleme uralkodjék a jövőben is

a jubiláló hitközségben.

PÁRTOLD A MAGYAR ÜZLETEMBEREKET!
ÜDVÖZÖLJÜK A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET!

Nagy István és családja

—:—:—

Tarczali István és családja

—:—:—

Szakovics Elek és családja

—:—:—

Nagy János és családja

—:—:—

Holló Tony és neje

—:—:—

Özv. Kohány Jánosné és családja

—:—:—

Stephán András és családja

—:—:—

Bodák Lajos és családja

—:—:—

Hajdu István és családja

—:—:—

Suszter Sándor és családja

—:—:—

Kiss Péter és családja

—:—:—

Schramek Ferenc és családja

—:—:—

Bertók Gyula és családja

—:—:—

Brazlovitz József és családja

ÜDVÖZÖLJÜK A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET!

Sneer András és családja

:-:

Kigyóssy István és családja

:-:

Béres István és családja

:-:

Csabai Gusztáv és családja

:-:

Özv. Szakovics Istvánné

:-:

Tóth József és családja

:-:

Kiss János és családja

:-:

Lenkey Pál és családja

:-:

László Bálint és családja

Indiana Harbor, Ind.

:-:

Árvay József és családja

Hammond, Ind.

:-:

Horváth Lajos és családja

Racine, Wis.

:-:

KISS EMIL BANKHÁZA

negyed évszázad óta szolgálja az amerikai magyarságot lelkiismeretesen,
szakértelemmel és százezernél is több ügyfél megelégedésére.

Üzletkörünk: Pénzküldés bárhová a világon, dollárbetétek megőrzése és
kamatoztatása, hajójegyek eladása, értékpapírok vétele és eladása. Aki még
nem vette igénybe szolgálatunkat, forduljon hozzánk teljes bizalommal.

FOURTH AVENUE—9TH STREET, NEW YORK

SZERESSÜK EGYMÁST!
SZIVBŐL ÜDVÖZÖLJÜK A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET!

OLEXO ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

KOLIBÁR IMRE
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

OROSZ ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

BALOGH LAJOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

PETRO JÁNOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

TÓTH ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

FÁBIÁN LAJOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

CSIZMÁR MIHÁLY
ÉS CSALÁDJA

SZEMERSZKY FERENC
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

KOVÁCSICS JÁNOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

ÁRVAY JÁNOS

—:—:—

KOVÁCSICS LAJOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

VÁRKOLY BERTALAN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

KARDOS DÁNIEL
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

LŐRINCZ JÓZSEF
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

MONOKY JÁNOS
ÉS CSALÁDJA

BECSÜLJÜK EGYMÁST!
SZIVBŐL ÜDVÖZÖLJÜK A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET!

ÖZV. MIKULA ANDRÁSNÉ
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

PACZKÓ JÁNOS
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

FARKAS MIHÁLY

—:—:—

NAGY ANDRÁSNÉ
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

PACZKÓ JÓZSEF
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

NAGY KÁROLY

GÁLL ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

GYURCSIK ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

TILIMON JÓZSEF
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

MARUZZSÁN SIMON
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

KOVÁCS JÁNOS (JANKÓ)
ÉS CSALÁDJA

—:—:—

SZEMÁN ISTVÁN

—:—:—

Krusovszky János és családja

SZERETETTEL ÜDVÖZLI A JUBILÁLÓ HITKÖZSÉGET
ÉS PLÉBÁNOSÁT.

